

fuzinar

Leto XXIII

Ravne na Koroškem, 14. marca 1986

Št. 3

Znanje in kakovost

Železarna Ravne hoče postati tovarna, ki bo sposobna tudi v zaostrenih gospodarskih razmerah s kakovostnimi izdelki in konkurenčnimi cenami uspevati na domačem in tujem trgu. Pogoji za to je, da bomo znali izdelovati enako dobra jekla in enako dobre stroje kot industrija na Zahodu. Zato se moramo tudi organizirati tako, da ne bomo več poznali ne prostih tekov ne prekoračevanja dobavnih rokov. Naravno je torej, da vedno močnejše in vedno pogostejše podarjamo potrebo po znanju in obnovi znanja ter po najrazličnejših oblikah kontinuiranega izobraževanja. Če imamo namreč ta visoki cilj srednjeročno in dolgoročno pred očmi, se preprosto nobenemu našemu strokovnjaku ne sme zgoditi, da bi ga na njegovem področju prehitel čas. Zato se mora vsakdo sproti

seznanjati z novostmi v svoji stroki. Za strokovnjake pa, ki razen svojega dela opravljajo stalno ali občasno še vodilna ali vsaj usklajevalna dela, pa to ni dovolj. Oni morajo poznati vsaj še osnove psihologije in sociologije, da lahko uspešno vodijo delovne skupine, izmene ali strokovne teame.

Bolj ko gremo po lestvici zahtevnosti posameznih del navzgor, bolj vidimo, kako so potrebna vsaj osnove znanja tistih strok / področij, s katerimi se srečujemo pri usklajevanju. Nenadoma se pokaže, da metalurg, strojnik in elektroinženir potrebujejo znanja iz informatike, ekonomike, organizacije in marketinga, da o tujih jezikih ne govorimo. Ker pa ob tem seveda ne smemo izgubiti poslušala niti za samoupravljanje, družbenopolitične organizacije in demokra-

tični dialog, se vsemu naštetemu pridruži še to dovolj kompleksno področje.

Tako pridobljena in vedno znova dopolnjevana znanja se s časom morajo obrestovati železarni na več ravneh: najprej pri zelo kakovostnih sedanjih in prihodnjih izdelkih, pri boljši organizaciji in pri medsebojnih odnosih, skratka pri tistem, kar si utegne s časom utreti pot s skupnim imenom »kultura dela«.

Ob tem pa se ponuja misel, da ne bo zelo racionalno, če bo vsak strokovnjak zase ril po kupih literature, ampak bo verjetno pametno delo porazdeliti, rezultate pa v primernih oblikah in skupinah periodično preverjati in izmenjavati. Kakorkoli pa se bomo za pridobivanje in izvedenotenje znanja še organizirali, je že zdaj jasno, da bomo v prihodnje govorili o letih, ne samo o letu kvalitete in znanja.

Naše delo v januarju

SKUPNA PROIZVODNJA

Predvideni plan skupne proizvodnje za januar smo dosegli 98,0 odst., odpremo pa preseglji za 9,4 odst. Fakturirana realizacija je bila glede na visok plan, katerega naj bi dosegli glede na postopno rast cen naših izdelkov, dosežena le 82,0 odst. Dolarski izvoz smo dosegli 66,9 odst., v dinarjih 51,1 odst. Prodaja na domačem trgu pa je bila dosežena 91,0 odst.

JEKLARNA je v januarju dosegla predvideni plan 97,0 odst. Največji vzrok nedoseganja plana je v premajhnem odvzemu tako tekočega jekla v livarno kot ingotov v Valjarno. Od osnovnih surovin je v januarju primanjkovalo karburita, težave pa so bile zaradi neurejenosti skladiščenja suhih materialov.

V JEKLOLIVARNI so dosegli plan le 81,3 odst. Predvsem je zaostala proizvodnja v strojni kaluparnici, doseženo 19,5 odst. Vzrok so začetne težave pri delu z novimi stroji.

Precej bolj uspešna je bila proizvodnja v **VALJARNI**, doseženo 103,8 odst. skupne proizvodnje. Zaostala je le proizvodnja lahkih profilov, in sicer za 16,2 odst. Vzrok zaostanka je bil v drobnem in visoko legiranem asortimentu, za kar je potreben nekoliko boljši izdelovalni čas.

Uspešna je bila tudi proizvodnja v **KOVAČNICI**, saj je bil plan presežen za 4,9 odst. Za planom je zaradi pomanjkanja naročil zaostala proizvodnja utopnih odkovkov, in to za 24,0 odst.

Predvideni plan v **JEKLOVLEKU** je bil dosežen komaj 59,8 odst. Najbolj je zaostala proizvodnja luščnega jekla, doseženo 13,1 odst. Vzrok je ovirana proizvodnja zaradi postavitve novega luščilnega stroja. Plan vlečenega jekla je bil dosežen 78,9 odst., presežen pa pri brušenem jeklu za 9,4 odst., in žici za 33,3 odst., kjer je bilo enkrat za spremembo zadosti vložka.

(Nadaljevanje na 2. str.)

Radi v šolo hodimo, iz šole pa še rajši

V brusilnici Pnevmatičnih strojev

(Nadaljevanje s 1. str.)

Od mehansko predelovalnih tozdov so plan skupne proizvodnje presegle **ORODJARNA** 15,0 odst., **PNEVMATIČNI STROJI** 22,1 odst. in **TRO** 3,7 odst., vsi ostali tozdi so za planom zaostali. V Orodjarni ni bilo posebnih težav, razen izpada ploščinskega rezkalnega stroja. Težje pa je bilo v **STROJIH IN DELIH**, kjer je izpadla namenska proizvodnja. Ob prepozni dobavi odkovkov pa so izpadli tudi pilger trni. **INDUSTRIJSKI NOŽI** so zaradi drobnega asortimenta pri brzoreznem orodju precej pod planom. Proizvodnja nožev pa je za planom zaostala le 3,3 odst. Pnevmatični stroji so ob visoki proizvodnji zaostali pri pnevmatičnih strojih in lafetah. Asortiment **VZMETARNE** je bil tudi v januarju neugoden, od tod tudi zaostanek pri vzmeteh 19,2 odst. V TRO je opazno pomanjkanje naročil za krožne žage in pri kooperaciji. **KOVINARSTVO** je pestilo pomanjkanje materiala iz Železarne Štore. V **ARMATURAH** primanjkuje tako naročil za izvoz kot za domači trg. **MONTER** je imel zastoje v proizvodnji viličarjev zaradi okvare na upogibnem stroju. Izpad pri

sestavi stropnih nosilcev pa je nastal zaradi neizpolnjevanja dobavnih rokov dobaviteljev.

PRODAJA NA DOMAČEM TRGU

Količinski plan prodaje je bil v januarju presežen za 20,5 odst., vrednostno pa zaostaja za 9,3 odst. Jeklolivarna je zaostala za predvidenim planom 28,8 odst. predvsem zaradi povečane namenske proizvodnje in težav v strojni kaluparnici. V Valjarni so plan presegle za 40,7 odst., v Kovačnici pa zaostali le za 0,1 odst. Ob delnem pomanjkanju vložka in naročil ter montaži novega lučilnega stroja so v Jeklovleku za planom zaostali 15,7 odst. S prodajo na domačem trgu so bili bolj uspešni tozdi mehansko predelovalnih obratov, saj so v večini primerov plan presegle: **TSD** za 193,2 %, **Orodjarna** 0,5 odst., **Industrijski noži** 19,9 odst., **Pnevmatični stroji** 23,0 odst., **TRO** 26,6 odst. in **Bratstvo** 21,4 odst. Za planom pa so zaostali **Stroji in deli** 3,0 odst., saj je ostalo precej proizvodnje v zadnji fazi, **Vzmetarna** 10,6 odst., tu je

že dalj časa opazno upadanje naročil, pesti pa jih tudi droben asortiment. V Kovinarstvu je znašal zaostanek 2,4 odst., v **Armaturah** pa 71,5 odst., predvsem je primanjkovalo naročil, vendar se stanje izboljšuje, kar bo že vidno v marcu. **Monter** pa je pri prodaji na domačem trgu zaostal za 23,0 odst.

IZVOZ

Operativni plan konvertibilnega izvoza smo presegle za 17,7 odst., medtem ko dvanajstine letnega plana nismo dosegli. Glede na postavljeni operativni plan so rezultati zelo dobri. S takšnim tempom bi morali nadaljevati tudi v naslednjih mesecih, saj bo od tega v prihodnje odvisen naš uvoz. Po novih predpisih zakona o deviznem poslovanju ter prometu blaga in storitev z inozemstvom se bo kvartalno ugotavljalo izpolnjevanje planiranega izvoza.

Na osnovi doseganja oziroma nedoseganja se bodo določale tudi družbeno priznane reprodukcijske potrebe. DPRP se bodo povečale aktivcem, pasivcem pa se bodo povečale samo 50 odst.

od povečanega izvoza. Če pa se izvoz v tekočem letu zmanjša, se zmanjšajo tudi DPRP in možnosti za uvoz.

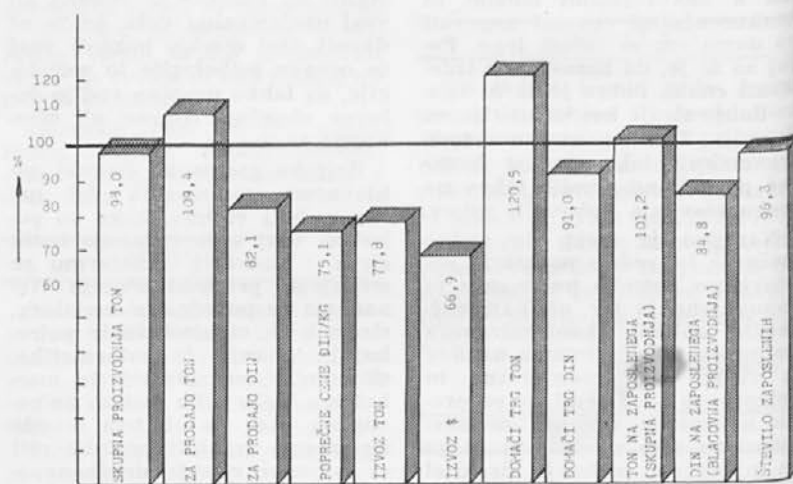
Izvoznih naročil za vse tozde za I. kvartal in za nekatere delno tudi za II. in III. imamo dovolj. Skrbeti bo treba le za pravočasno izpolnitev pogodbenih obveznosti.

UVOZ

S 1.1. '86 je začel v Jugoslaviji veljati nov zunanjetrgovinski sistem, bistvo katerega je centralizacija devizno - plačilnega prometa in centralno-administrativno odrejanje možnosti uvoza. S štirimi osnovnimi zunanjetrgovskimi zakoni ter z več kot 80 različnimi podzakonskimi predpisi, odloki in navodili, s kopico novih administrativnih obrazcev in formularjev, ki so povrh vsega še zelo kasnili ter z nejasno organizacijsko formulacijo sistema so bili v zunanjetrgovinske tokove vneseni zmeđa in zastoji.

Tako v železarni nismo — razen nekaj kooperacijskih naročil — zaključili nobenih novih uvoznih poslov, temveč smo ves

DOSEGANJE PLANSKIH OBVEZNOSTI V JANUARJU 1986

TOZD	ODSTOTEK DOSEGANJA NAČRTOVANE PROIZVODNJE											
	SKUPNA PROIZVODNJA ton		ODPREMA ton		FAKTURIRANA REALIZACIJA din		IZVOZ %		IZVOZ din		DOMAČI TRG din	
	Januar	zbir	Januar	zbir	Januar	zbir	Januar	zbir	Januar	zbir	Januar	zbir
JEKLARNA	97,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
JEKLOLIVARNA	75,8	-	76,8	-	61,5	-	122,8	-	89,2	-	53,2	-
VALJARNA	103,8	-	127,2	-	112,4	-	120,2	-	87,7	-	118,6	-
KOVAČNICA	104,9	-	94,4	-	89,5	-	73,7	-	52,7	-	94,3	-
JEKLOVLEK	59,8	-	67,5	-	71,0	-	51,1	-	37,4	-	76,9	-
TEŽKI STROJNI DELI	108,0	-	172,9	-	51,7	-	31,4	-	27,7	-	77,3	-
ORODJARNA	115,0	-	101,0	-	99,7	-	120,0	-	83,0	-	100,2	-
STROJI IN DELI	76,3	-	83,5	-	68,6	-	51,3	-	42,1	-	80,6	-
- NOŽI, BRZOREZ. OROD.	95,3	-	81,9	-	69,7	-	27,9	-	19,6	-	92,9	-
- GREDECE	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
INDUSTRIJSKI NOŽI	50,2	-	125,3	-	77,2	-	59,7	-	42,7	-	93,0	-
PNEVMATIČNI STROJI	122,1	-	121,5	-	81,0	-	35,7	-	25,2	-	82,6	-
VZMETARNA	87,8	-	90,8	-	79,7	-	115,7	-	81,2	-	83,1	-
REZALNO ORODJE	103,7	-	94,6	-	68,0	-	43,1	-	29,5	-	77,1	-
KOVINARSTVO	93,3	-	97,4	-	52,2	-	71,4	-	71,0	-	51,5	-
ARMATURE	90,7	-	51,6	-	43,3	-	61,0	-	43,0	-	43,7	-
BRATSTVO	85,3	-	121,4	-	61,9	-	-	-	-	-	61,9	-
MONTER	69,8	-	74,4	-	61,7	-	17,7	-	12,2	-	71,4	-
KALILNICA	-	-	-	-	113,5	-	-	-	-	-	113,5	-
STORITVE DRUGIH TOZD, DS	-	-	-	-	117,2	-	-	-	-	-	117,2	-
DELOVNA ORGANIZACIJA	93,0	-	109,4	-	82,0	-	66,9	-	51,1	-	91,0	-

OSKRBA Z ENERGIJO

V januarju je bila dobava primarnih energetskih medijev v redu. Redna pa je bila tudi proizvodnja sekundarne energije, tako da so bili dokaj redno oskrbovani vsi porabniki tako s sekundarno kot s primarno energijo. Prihajalo je le do občasnega pomanjkanja kisika zaradi premajhne kapacitete naprave za izdelavo.

Poraba energetskih medijev:

— elektro energija	21.598.460
— zemeljski plin	6.531.686
— propan — butan	40.341
— kurilno olje	659.430
— acetilen	5.946
— hladilna voda	1.561.412
— higienska topla voda	10.520
— para	5.636.625
— kisik	498.300
— komprimirani zrak	5.623.300
— čisti dušik	11.030
— tehnični dušik	33.340
— argon	9.915

IZKORISTEK DELOVNEGA ČASA

V januarju je znašal izkoristek delovnega časa 78,41 odst., odsotnosti 21,59 odst. Odsotnosti so bile razdeljene takole:

— letni dopust	5,31
— izredno plačani dopust	0,59
— službena potovanja	0,27
— prazniki	7,95
— bolezni	6,40
— druge plačane odsotnosti	1,01
— neplačane odsotnosti	0,06

Ure v podaljšanem delovnem času pa so znašale 0,41 odst.

čas prilagajali dokumentacijo iz predhodnih zaključkov novim predpisom. To je trajalo še do konca februarja.

Zahvaljujoč zalagam A materialov iz preteklega leta v proizvodnji še ni bilo zastojev, vendar pa se že pojavljajo težave zaradi pomanjkanja ležajev za reprodukcijo stiskalnice in pomanjkanje kromitnega peska. Zvezni organi pa za te materiale še ne izdajajo uvoznih dovoljenj.

NABAVA

V preteklem mesecu so bile precejšnje težave pri nabavi materialov za težke oblikovalne stroje. Zaradi izpada proizvodnje v livarni sive litine Feralit smo morali iskati dodatne kapacitete v drugih livarnah, kar je pomenilo podaljšanje prvotno zahtevnih terminov. Težave pri izpolnjevanju dobavnih rokov imamo tudi pri težkih zvarjenjih iz Zenice. Z dobavami zelo kasnijo tudi dobavitelji koterm proizvodov in podjetja, ki nas oskrbujejo z različnimi priključnimi elementi.

S SEJE DELAVSKEGA SVETA ŽELEZARNE

Na zadnji seji, ki je bila 10. februarja, je delavski svet obravnaval več pomembnih vprašanj ter sprejel nekatere pomembne sklepe.

Sprejel je gospodarski načrt delovne organizacije, o katerem so razpravljali delavci v tozdih in ga za svoje tozde sprejeli. Gospodarski načrt je smelo zastavljen, enako kot so ambiciozni naši cilji. Povzetek razprave v tozdih kaže na to, da noben tozd predloženega plana ni odklonil, zavedajo pa se, da bo treba veliko naporov za njegovo uresničitev. V mnogih tozdih zahtevajo zagotovitev naročil za daljše obdobje. O tem, kako si zanje prizadeva Komerciala, so bili posebej obveščeni. Na seji pa je bila poudarjena misel, da so minili časi, ko smo imeli že vnaprej zagotovljene vse možnosti prodaje, tudi glede izvoza. Treba se bo prilagoditi situaciji v svetu, kjer je normalno, da ima

Naša klet

Od črne metalurgije so trenutno najbolj kritični debela pločevina in nekateri profili. Ves pretekli mesec je primanjkovalo varilne žice. Težave pa so bile tudi pri nabavi veznih elementov, in to predvsem pri tistih dimenzijah, kjer so zahtevani izredno kratki roki, dobava pa je vezana na individualno izdelavo.

Dohod starega železa je bil umirjen. Zaloge pa so bile zmanjšane na optimalno količino. Z RKM Zenica smo sklenili pogodbo za surovo železo, v januarju pa smo že prejeli prve dobave. Problematična pa je bila oskrba z različnimi materiali zaradi vremenskih razmer.

situacije na posameznih strokovnih področjih, predvsem pa njihovo nadzorno funkcijo; da se akcija leto kvalitete nadaljuje; da je eden od osnovnih ciljev povečanje inventivne dejavnosti z novimi sistemskimi pristopi; da bomo nadaljevali s krepitvijo delovne, predvsem pa tehnološke discipline, z ukrepi proti alkoholizmu na delu, kar vsi bomo zahtevali tudi od delavcev drugih OZD, ki delajo v naši delovni organizaciji, in podobno.

Novost je bolj sistematično ocenjevanje uspešnosti tozdov in delovnih skupnosti, po katerem naj bi kot osnovna merila upoštevali neto dohodkovno mero, produktivnost in tudi oceno izvajanja nalog. Metodologija ugotavljanja bo pripravljena kasneje. Sprejel jo bo odbor za poslovanje. Poleg omenjenega je delavski svet dodatno zahteval učinkovitejšo reševanje medsebojnih dobav, zavzel se je za nadaljevanje akcije humanizacije dela na delovnih mestih s škodljivimi vplivi in podobno. Poslej naj bi tudi trimesečno temeljiteje preverjali uresničevanje zastavljenih nalog. Delavski svet je tudi predlagal, da interne akcijske programe sprejmejo v vseh tozdih ob sprejemanju zaključnega računa.

Med drugim pomembnejšim je delavski svet sprejel informacijo o delu na projektu Razvoj poslovanja in organizacije. O tem se lahko v sredstvih internega obveščanja posebej seznanite. S tem v zvezi je sprejel samoupravni sporazum, s katerim se Železarna Ravne dolgoročno povezuje z VEKŠ v Mariboru pri delu na tem projektu in morda tudi vnaprej, če bo to sodelovanje uspešno.

Delavski svet je tokrat v ugotovljenem postopku sprejemal tudi sklep o višini prejemkov iz materialnih stroškov, sklada skupne porabe in drugih prejemkov delavcev. O tem so v tozdih

predhodno razpravljali, saj so sklep sprejemali delavski sveti. Rezultat razprave so bili različni pogledi na posamezne kategorije prejemkov, želja, da bi bili čimvečji in da bi se v družbeno-politični skupnosti, sozdu in širše čimbolj usklajevali. Nekateri premiki, zlasti kar zadeva usklajevanje v sozdu, so že narejeni, res pa je, da se dogovorov o enotnem pristopu nekatere delovne organizacije sozda večkrat ne držijo. Primer je letošnji dogovor o enotnem predlogu za participacijo delavcev pri ceni malice.

V zvezi s slednjim je bilo na delavskem svetu dosti govora, saj je nekaj tozdov participacijo zavrnilo. Delavski svet je izglasoval, da ostane še nadalje taka kot v prejšnjem letu.

Poleg že omenjenih pomembnejših vprašanj je delavski svet imenoval več delegatov v različne organizacije posebnega družbenega pomena: Zvonka Erjavca in Đorđa Dobija v svet Visoke tehniške šole za strojništvo v Mariboru, Olgo Radovič in Tadjano Gradišnik v skupščino Ekonomskega centra Maribor, Nado Matija v zbor Jugobanke in Mirka Čreslovnika v svet Delavske univerze Ravne na Koroškem.

Med drugimi sklepi velja omeniti tudi imenovanje Marije Praper za ravnateljico Delovne skupnosti za računovodstvo.

Na tej seji so bili sprejeti tudi nekateri finančno operativni in rutinski sklepi. Vsi delavci jih lahko preberejo na oglasnih deskah.

Ob vsem tem pa velja omeniti sprejem pobude koordinacijskega sveta ZSMS Železarne Ravne, da naj bi čimprej preučili možnost plačevanja počitniškega dela študentom in dijakom prek študentskega servisa; nadalje, naj bi Železarna Ravne spremljala uspešnost 40-urnega poskusnega delovnega tedna v tistih delovnih organizacijah v

republiki, ki ga poskusno uvaja. Nadalje gre za pobudo o preučitvi višine letnega dopusta (predvsem gre za kategorijo mladih delavcev), kar naj bi bilo po mnenju mladine bolj usklajeno v okviru sozda. Med pomembnejšimi pa je pobuda, da bi Železarna Ravne razpisovala raziskovalne in diplomske naloge z različnih strokovnih področij tako za študente kot za dijake. Podobno prakso že izvajajo v nekaterih

zelo uspešnih organizacijah v Sloveniji. V Železarni smo lani že pričeli z razmišljanji v tej smeri; pripravljen je že bil osnutek pravilnika, potem pa smo na zadevo pozabili.

Pobuda mladine je bila ugodno sprejeta. Takšen delovni pristop in boljše sodelovanje bi bilo zaželeno tudi na drugih ravneh in z drugimi organizacijami.

J. Dežman

Iz dela kolektivnih izvršilnih organov delavskega sveta železarne

Zaradi boljšega informiranja o samoupravnih dogajanjih na ravni delovne organizacije je bilo dogovorjeno, da v prihodnje enako kot za delavski svet prek glasila vse delavce okvirno seznanjamo z dogajanjem na kolektivnih izvršilnih organih. Pisali bi samo o pomembnejših zadevah in o tistih, ki niso rutinske narave, jih je pa na odborih precej. Zajemali bi obdobje mesec in pol do dva, aktualnost pa je seveda omejena s časovnim zamikom izhajanja Fužinarja. To prvo poročanje se nanaša na januar in februar.

Odbor za poslovanje je imel samo eno sejo. Podal je pozitivno mnenje k imenovanju Marije Praper, ki je postala prva ravnateljica v železarni. Delavskemu svetu je tudi predlagal sprejem samoupravnega sporazuma o sodelovanju med železarno in VEKŠ Maribor; gre za sodelovanje pri projektu »Razvoj poslovanja in organizacije«. O vsebini tega obširnega projekta se lahko v internem glasilu posebej seznanite.

Obravnavan in podprt je bil tudi Samoupravni sporazum o združevanju dela in sredstev za izgradnjo omrežja za prenos podatkov JUPEK. Doslej je bil član samo tozda ETS, sedaj je celotna železarna. Sicer pa se sporazum sprejema v okviru sozda Slovenske železarne.

Odbor je obravnaval tudi gospodarski načrt in ga podprl, prav tako

tudi predlog za skupno nabavo računalniških programov v Slovenskih železarnah. Doslej smo na tem področju nastopali posamično po delovnih organizacijah.

Od drugega velja omeniti, da je odbor sprejel povišanje zavarovalnih vsot pri zavarovanju civilne odgovornosti delavcev. Tudi o tem se lahko dodatno seznanite v internem glasilu, saj mnogi delavci niti ne vedo za dodatno osebno zavarovanje, ki ga plačuje železarna. Letos pa je nastal problem pri zavarovanju strojelomov, ker je zavarovalnica ponudila slabše pogoje, železarna pa vztraja pri pogojih iz prejšnjega leta.

Odbor za kadre in splošne zadeve je imel dve seji. Razpisal je nekaj dodatnih ugodnosti pri izobraževanju ob delu za tekoče šolsko leto in štipendije za šolsko leto 1986/87.

Posebej se je na eni od sej soočil z vprašanjem poučevanja delavcev-strokovnjakov železarne na SSTNPU Ravne. To vprašanje v nekaterih okolišjih večkrat izpostavljajo, čeprav po mnenju odbora ni več problem. Odbor se namreč strinja s predlaganim spiskom delavcev, urnikom in količino ur, ki jih opravljajo, saj je obseg teh normalen. Načelno pa je prevladalo stališče, da bi se šola morala dolgoročno opreti na lastne sile. Osnovni pomislek na sedanji sistem je, da ima večina strokovnjakov, ki predavajo, ustrezno strokovno znanje, mnogi pa nimajo pedagoške usposobljenosti. Nesporno pa je naš interes za dolgoročno povezovanje. Šola bi si tako pridobila kar najbolj ustrezen učiteljski kader, predvsem za predavanje praktičnih predmetov. Ne glede na vse to pa je trenutna situacija na šoli takšna, da brez pomoči strokovnjakov iz železarne ne bi mogla izvajati svojega izobraževalnega procesa.

Tozda Težki strojni deli si je kot največji glavni kooperant Đure Dakoviča z delom prislužil priznanje za uspešno osvajanje proizvoda posebnega pomena.

Kot vedno je tudi v tem času odbor odobril nekaj dotacij in solidarnostnih pomoči. Možnosti so glede na sredstva iz sklada skupne porabe seveda zelo omejene. Zaželeno pa bi bilo, da bi bila družbeno-ekonomska situacija takšna, da niti solidarnostne pomoči niti dotacije ne bi bile potrebne.

Upoštevač dolgoročni interes razvoja sodobnega izobraževanja je odbor odobril podporo srednji šoli TNPU Ravne za nakup računalnikov in ustrezne opreme, ki jih bo šola uporabljala za praktični pouk, in nakup računalnika za OŠ Koroški jeklarji.

Finančni odbor je imel dve seji. Vedno obravnava standardna vprašanja, kot so spremljanje in financiranje investicij, kreditiranje, denarni promet in likvidnost ipd. Sprejel je tudi celovito informacijo o finančni problematiki v preteklem letu. Ugotovljeno je, da je železarna tudi na tem področju zelo uspešna, da je finančno poslovanje strokovno dobro organizirano in da tudi ustrezno obračanje denarja lahko poveča dohodek.

Odbor za dohodkovna vprašanja je imel kar štiri seje, vendar gre tu predvsem za rutinske zadeve, kot je določanje predlogov VED in podobno, o čemer so potem širše razprave na delavskih svetih in zborih. Obravnaval je tudi predlog sklada skupne porabe. Njegova pobuda je bila, da se posebna nagrada upokojencem v višini 10.000 din izplača s poračunom OD aktivnim delavcem v marcu, če bo to le tehnično možno.

Na zadnji seji je odbor določil predlog vrstnega reda za pokrivanje obveznosti iz čistega dohodka po za-

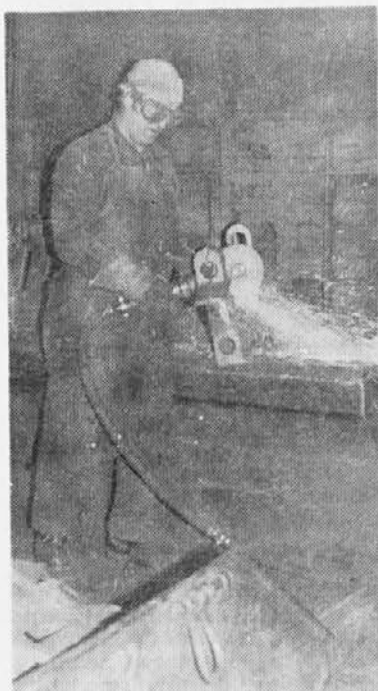
ključnem računu za leto 1985; spremembe glede na leto 1984 so precejšnje. Po zakonu moramo na prvo mesto postaviti osebne dohodke in rezervni sklad, nato pokritje primanjkljaja obratnih sredstev (gre samo za štiri tozde), obveznosti iz poslovnega sklada, kamor štejemo posojila za nerazvite in AP Kosovo, združevanje sredstev za SIS materialne proizvodnje (ceste, železnice, luke, letališča, nafta, plin ipd.), skupna poraba, kjer so glavne postavke regresije, nagrade jubilarantom, odpravnine, sredstva za samoupravne in družbenopolitične aktivnosti ter druge obveznosti; sledita stanovanjski prispevek in komunalne dajatve, nato banke, občinski program in končno lastni program.

Kar zadeva občinski program, so sredstva omejena s stopnjo inflacije za leto 1985. Maksimalno povečanje v primerjavi z letom 1984 je 80%. Odbor je na tej seji tudi podprl predlog za finančno sanacijo tozda Težki strojni deli in tozda Bratstvo, o čemer smo sicer širše odločali. Brez tega pokritja bi bila tozda v izgubi, kritje pa je obvezno in nujno že zaradi principa neomejene solidarne odgovornosti, ki je dogovorjena med tozdi Železarne Ravne. Za pokritje te izgube se tako uporabijo kot nepovratna rezervna sredstva vseh tozdov delovne organizacije v sorazmerju z višino sredstev rezervnega sklada, ki ga neposredno uporabljajo tozdi, pri čemer niso všteta združena rezervna sredstva republiškega in občinskega sklada skupnih rezerv.

Glede na poslovne rezultate seveda morajo vsi taki tozdi izdelati sanacijski program, upoštevač lastne in skupne razvojne interese ter odgovornost do tozdov, s katerimi so združeni v delovni organizaciji in izgubo solidarno pokrivajo.

Odbor za varstvo pri delu je imel eno sejo. Sprejel je razlago uporabe 10. člana Pravilnika o rekreativnem zdravljenju v zvezi s spremembo načina prikazovanja otroških dodatkov. Ne gre več za stopnje, ampak za fiksne zneske, ki jih je treba preračunati, sicer pa se vsebinsko nič ne spreminja. Kar zadeva sam pravilnik pa je bilo ugotovljeno, da večina delavcev še vedno premalo ve o možnostih, ki jih nudi, zato ga bomo ponovno predstavili v eni naslednjih številčk glasila.

Med osrednjimi vprašanji je odbor obravnaval poročilo o varstvu pri delu v železarni v letu 1985. Tudi to bo v eni naslednjih številčk podrobneje predstavljeno. Med zanimivimi ugo-

ODPRAVITI NAJMANJ HUMANA DELOVNA MESTA

V okviru ponovnega ocenjevanja upravičenosti beneficiranih delovnih mest je lani služba za VPD skupaj z medicino dela posebej ocenjevala tudi najmanj humana delovna mesta v železarni. Takih mest, kjer so ekološke razmere najslabše ter so fizični in fiziološki napori največji, je v železarni okrog 25; največ v tozdu Jeklolivarna (8), med njimi tudi ročno brušenje ulitkov (na fotografiji). Končni namen ocenjevalne analize je čimprej humanizirati delo oz. izboljšati razmere tako, da bodo čimmanj škodljive za človeka. Zato zdaj strokovna skupina analizira že intenzivno obdeluje in hkrati pripravlja ukrepe za izboljšanje razmer. (Vir: informacija vodje službe VPD)

tovitvami iz poročila velja navesti, da se število nezgod stalno niža, kljub temu pa se število invalidov v železarni veča, za kar so, kot kaže, drugi vzroki. Pri nesrečah pa je še vedno najpogostejši subjektivni dejavnik, to je nepazljivost pri delu in neupoštevanje predpisov.

Odbor je razen tega ponovil svojo že staro zahtevo o spremembi načina združevanja in uporabe sredstev davčnih olajšav. Sedaj jih delno združujemo, delno pa razdrobljeno porabimo v posameznih tozdih, čestokrat za ne najbolj učinkovite namene. Po mnenju članov odbora bi morali oblikovati prednostne projekte in za njih solidarno združevati vsa sredstva, ne pa jih drobiti; usmerjati pa jih res tja, kjer je zdravje delavcev najbolj ogroženo.

Odbor se tudi zavzema, da bi pri novih investicijah bolj upoštevali možnost ureditve dohodov invalidom na vozičkih, v DTK in v počitniškem domu v Portorožu pa popraviti, kar se da.

V zvezi s predlogom zakona o varstvu pri delu je odbor tudi sprejel osnutek preventivnih in drugih ukrepov za boj proti kajenju, o čemer bo po sprejemu zakona tekla širša razprava.

Odbor za razvoj je imel eno sejo. Obravnaval in sprejel je finančni plan raziskovalno-razvojne dejavnosti železarnice v letu 1986. Plan je zelo ambiciozen. Po mnenju vseh pa mora biti čim bolj elastičen, saj dokončne prioritete projektov ni mogoče takoj določiti, temveč jo je treba prilagajati. Forsirati moramo tiste naloge, ki jim prej dajejo dohodek. Odbor se je zavzel tudi za določitev globalne strategije in vodenje raziskovalnih nalog, kar nam sedaj manjka.

V zvezi s tem je sprejel tudi zahtevo, da je treba zaostri kriterije pri odločitvah o tem, kaj se lahko iz odločitve raziskovalne dejavnosti krije, če gre za stroške neuspele proizvodnje.

Obravnaval je tudi poročilo o inovativni dejavnosti, tako o koristnih predlogih in krožkih kvalitete kot o inovacijski in racionalizatorski dejavnosti sploh. V letu 1985 je bil dosežen precejšen premik, v začetku tega leta pa opažamo zavzet pristop k spodbujanju množične inovativne dejavnosti. Ko bo predlog sprememb v razpravi, se bomo pravočasno z njim seznanili vsi delavci.

Odbor je na tej seji ocenil tudi višino nagrade za koristne predloge. Ker pa je ugotovil, da se pospešeno pripravlja sprememba sistema celotnega stimuliranja inovacijske dejavnosti, višine nagrade za koristne predloge ni spreminjal.

Obravnaval je tudi poročilo o delu na projektu »Razvoj poslovanja in organizacije« in se zavzel za kar najbolj intenzivno nadaljevanje dela.

Odbor za družbeni standard je imel štiri seje. Na eni je najprej informativno, na drugi pa dokončno določil regresirane cene letovanja, izletništva in podobno. Situacija na tem področju je glede na nestabilne gospodarske razmere v družbi kritična. V turizmu se danes postavljajo fiksne cene kvečjemu za tri mesece vnaprej. Vsa sreča je, da je poslovni rezultat železarnice za leto 1985 dober, enako tudi regres, ki je sorazmerno višji od preteklih let. Kljub temu pa problem financiranja dejavnosti tozda Družbeni standard še naprej ostaja.

Poleg običajnih vprašanj, kot so začasna stanovanja, obravnava prošenj za subvencije pri stanarinah in podobno, je odbor obravnaval tudi vprašanje stanovanjske gradnje v letu 1986. Na Javorniku je zastavljena

gradnja 105 stanovanj s štirimi ločenimi vhodi. Struktura bo prilagojena potrebam kupcev. V prvi fazi je predvidena gradnja dveh vhodov s približno 60 stanovanji. Na Prevaljah se bo začela gradnja poslovno-stanovanjskega objekta z 20 stanovanji in objekta K-2 v središču Prevalj z 10 stanovanji. Od soglasja kmetijske skupnosti pa je odvisno, če bo možno že začetni gradnjo 30 stanovanj na lokaciji Prevalje-Polje.

Odbor je tokrat že v februarju določil tudi predlog prioritete liste kandidatov za kreditiranje individualne stanovanjske gradnje in adaptacij, da bi lahko liste sprejeli delavski sveti in bi kredite izplačali že zgodaj spomladi. To je bila stalna želja prosilcev, a je doslej nikoli ni bilo mogoče uresničiti.

Odbor se je dotaknil tudi vprašanja regresiranja malice. Kljub delno neuspeli pobudi, da bi uvedli v sozgodovorno 10% participacijo, je sprejel pobudo, da se z akcijo nadaljuje tudi glede na to, da je večina delavcev oz. tozgodovorno pobudo vendarle podprla.

Na koncu velja še omeniti, da je odbor na zadnjih sejah ob koncu mandata večkrat razpravljal o splošnih vprašanjih, ki zadevajo uveljavljanje pravice iz stanovanjskih razmerij, in podpira vse pobude za čimprejšnjo preučitev pravilnikov o stanovanjskih razmerjih. Ti so sedaj v nekaterih določilih izredno togi in neživljenjski ter ovirajo bolj pošteno in dinamično reševanje stanovanjskih problemov delavcev.

J. Dežman

Nič več na pamet

Krožki se že postavljajo na lastne noge. Drugače povedano: dobili smo znanje (metode in tehnike dela v skupini) in nekaj (30) lastnih učiteljev, pospeševalcev. Nekaj besed o metodi Kip krožkov oz. krožkov kvalitete, kot mi imenujemo svoje krožke:

1. Nihče nas ne bo določil, ampak bo naše sodelovanje v krožku prostovoljno. Naloge bomo izbrali sami člani krožka. Tu pa že tiči past — sploh mikavna za začetnike. Izogibajmo se problemom, ki jim ne bomo kos, sploh pa takim, ki jih že strokovne službe niso uspele zadovoljivo rešiti. Naše pravilo naj bo: najprej izberemo majhen problem, saj se še učimo metode in tehnike!

2. Izberite vodjo krožka, ki se bo pripraviljen usposabljal in bo znal to znanje prenesti na nas; naj ne bo klasični zbiralec funkcij, naj ne bo vedno nezmotljiv, »vsevedneži« lahko blokirajo dejavnost krožka.

3. Eno izmed načel je: nobena ideja ni nekoristna, da ne rečem neumna. To je osnova ustvarjalnega razmišljanja. Prednost skupine pred po-

sameznikom pri reševanju problema je ravno v množici idej, ki se porajajo iz že izrečenih (Sinergija ali $1 + 1 = 3$). Primer, ki potrjuje gornje načelo: v nekem pristanišču opazijo plavajočo mino. Kako jo zaustaviti in pri tem ne tvegati? Kapetan na najbolj ogroženi ladji skliče vso posadko na posvet. V množici idej je ladijski kuhar predlagal naslednje: cela posadka naj piha v smeri prihajajoče mine. Navidez nekoristna ideja je pripeljala do rešitve; mornarji niso pihali sami, ampak so si pomagali s cevmi za gašenje.

NAMESTO BESEDNEGA PRETEPA

Po tehniki zbiranja zamisli si člani krožka sami postavijo pravila delovanja, kjer se izogibamo prepovedanih oblik: namesto »Kaditi je prepovedano«, se zdi manj vsiljivo na primer: »Kajenja se bomo vzdržali« in podobno.

Pravila, ki niso postavljena od zunaj, so nam bližja in čutimo večjo odgovornost do njih.

S tehniko zbiranja zamisli nizamo probleme, nadalje vzroke za nastali problem in možne rešitve za nastali problem. Ta tehnika nam bo neusmiljeno pokazala, kako smo neučakani, kako segamo v besedo kar počez, kakor nam pač pride, kako smo pripravljene skritizirati idejo, preden jo nosilec sploh razloži itd. Pri tem pa je zanimivo, kako smo v silno kratkem času sposobni spremeniti se. Ob tem postane bolj jasna neučinkovitost mnogih sestankov. Zdaj pa že lahko govorimo o lastni prevzgoji.

SEMAFORIZIRANI PLAKATI

Skrivnostnega beleženja le za lastne potrebe ni več. Vse gre na plakate, in to po predvidenem vrstnem redu: nizanje problemov, izbor problema, analitična osvetlitev problema, nizanje vzrokov, izbor vzroka, nizanje in izbor rešitve, opis rešitve in utemeljitev z oprijemljivimi pričakovanimi rezultati oz. argumenti. Plakati oz. zidni listi, ki so popisani z barvnimi flomastri, so rdeča nit in rezultat dela krožka. Iz njih je vsem članom krožka omogočeno vsak trenutek aktivno sodelovanje. Skupina obenem spoznava, da je njihovo delo rezultat kolektiva.

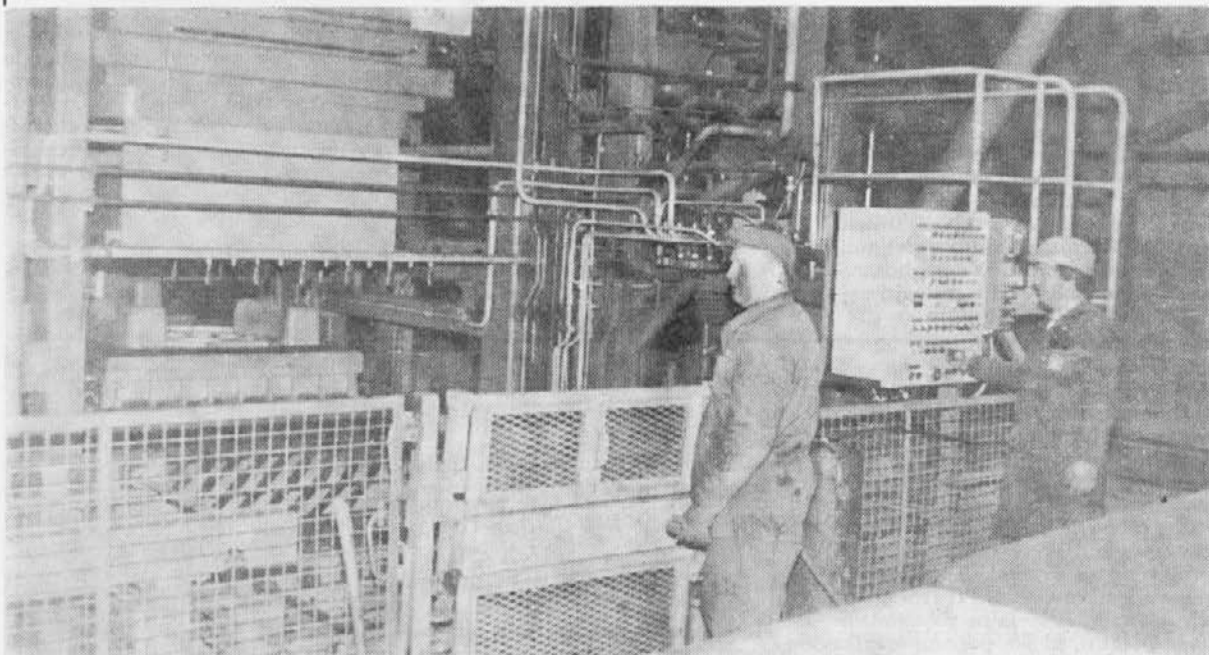
ŠTEJEJO LE ARGUMENTI

Utemeljitev predlagane rešitve je zaključek prve faze delovanja krožka. Sledi predstavitev dela in rezultatov vodstvu tozda in nato dogovor za realizacijo. Krožek ima moč navzven z argumenti oz. v oprijemljivih podatkih. Do njih pridejo člani krožka direktno ali pa od raznih služb. Te podatke je treba smiselno obdelati in jih prikazati v tabelah ter grafikoni. S tem postajajo člani že analitiki. Skozi ves proces reševanja delovnih in ostalih problemov iz delovnega okolja pa dobivajo celovitejši vpogled v ožji pa tudi širši proizvodni in tudi poslovni proces.

SISTEMATIKA IN SVOBODA

Ta dva navidez protislovna procesa se prepletata: nujno je osvojiti pravila igre in metodo s tehnikami, prav tako pa je potrebno osvoboditi se pristikov; kaj je umestno in kaj ni, kaj

KONEC MARCA REDNO DELO V STROJNI KALUPARNICI

Če bo šlo vse po načrtih, bo konec marca začela redno obratovati avtomatska formarska linija v Jeklovarnici. Za tozda pomeni veliko pridobitev. Letos naj bi z njo dosegli 4 - 5000 ton proizvodnje, drugo leto pa že 6000 ton, kar se bo zelo poznalo na dohodku tozda. Poleg tega bo na liniji zaposlena 1/3 manj ljudi, kot pred avtomatizacijo in delo bo fizično bistveno manj naporno.

H.M.

TOZDI MED SEBOJ

Posrečeno in hkrati nazorno je reči, da so tozdi železarne oženjeni med seboj. Ne le zato, ker je ob združevanju ceremonial (referendum); tudi življenje po njem je namreč hudo podobno zakonskim zvezam. So obdobja odličnih partnerskih odnosov in so krize, pa čeprav je na začetku vse obljubljen in zmenjeno, da se je čuditi, od kod potem težave. Tako tudi v samoupravnem sporazumu o združitvi v delovno organizacijo železarno lepo piše: »S tem samoupravnim sporazumom delavci TOZD na podlagi svobodno izražene volje združujejo svoje delo in družbena sredstva v DO Železarno Ravne, kot delovno organizacijo medsebojno čvrsto povezanih in soodvisnih združenih TOZD

NEZADOSTNA KONTROLA

Jože Trbižan, vodja proizvodnje v tozdu Težki strojni deli:

»Pomanjkanje kontrolorjev povzroča v proizvodnji Težkih strojnih delov nepravčasno odpremo in zastoje v obdelavi, saj končna kontrola pregleduje tudi nekatere pozicije med

in v njej organiziranih delovnih skupnosti skupnih služb.«

Toda interakcije med dvema tozdoma ali tozdom in delovno skupnostjo so večkrat zrahljane; mnogokdaj ne usodno, včasih pa. Zadnji čas so postale aktualne tri:

— neredna in nezadostna končna kontrola tozda Kontrola kakovosti za tozd Težki strojni deli

— zamujanje rokov tozda Projektivno-izvajalni inženiring pri avtomatizaciji formarske linije v Jeklovni varni

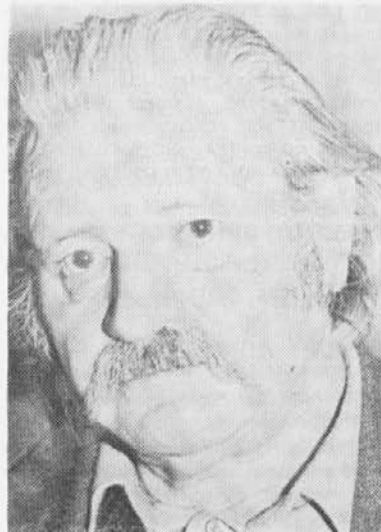
— neredna dobava vložka iz Valjarne za Jeklovlek.

Težave osvetljujejo vodstveni in vodilni delavci »prizadetih« tozdov.

boljši način, da bi bila končna kontrola prisotna glede na zahteve proizvodnje. To pomeni, da bi bila na voljo po vsaki operaciji, za katero je zahtevana. Treba bi bilo torej prilagoditi postopek kontrole postopku proizvodnje.

Jože Trbižan

Mitja Šipek

procesom proizvodnje (medfazna kontrola je hkrati tudi končna). Posledica tega je nezadovoljstvo pri delavcih.

Delavci končne kontrole, ki jih v naš tozd pošilja tozd Kontrola kakovosti in ki jih je odločno premalo, so tako preobremenjeni. Menim, da bi bilo treba v prihodnje razmišljati o tem, da bi tozd Kontrola kakovosti v Težkih strojnih delih uvedel tudi popoldansko izmeno končne kontrole, če pa to ne, bi bilo treba najti naj-

Položaj je za Težke strojne dele poseben, ker posebni predpisi zahtevajo, da so po vmesnih operacijah na objektih vmesne končne kontrole. Iz tega tudi izhaja ves problem.

Eno od rešitev vidimo tudi v tem, da bi skladno s predpisi medfazna kontrola dobila pooblastila končne kontrole, saj ne gre za bistvene razlike v usposobljenosti delavcev končne in medfazne kontrole.

Velik problem v našem tozdu je tudi prostor, ki ga v bistvu končna

kontrola sploh nima, saj smo komaj našli prostor za tozda spremljajočih dejavnosti.

V zvezi z našimi stiki pa moram omeniti še en problem. Urejevanje merilne dokumentacije (atestov) traja skoraj vedno predolgo. Velikokrat se zgodi, da moramo čakati na dokumentacijo, čeprav je objekt pripravljen.

Zaradi povečanega obsega proizvodnje, ki ga za letos načrtujemo, zna biti težava še bolj pereča, če se ne bo pravočasno ukrepalo. To velja tako za Monter, kjer je zaenkrat parcialna kontrola in so velike težave že s prevozom kontrolorjev tja, kot za Težke strojne dele.

V tozdu želimo, da bi bilo v proizvodnji čim manj zastojev zaradi kontrole. Tozd Kontrola kakovosti naj se zato bolje organizira — ali kadrovsko ali časovno ali tehnološko (ustrezno merilno orodje).«

Mitja Šipek, ravnatelj tozda Kontrola kakovosti:

»Vzroki očitkom, da končna kontrola ne opravi svojih dolžnosti, kot v nekem proizvodnem tozdu želijo, so največkrat:

— v netočno določenih tehničnih pogojih (že pri naročilu za neki proizvod namreč večkrat manjkajo kontrolne točke, ki bi jih najpogosteje moral predvideti konstrukter)

— v nespoštovanju reda proizvodnih tozdov pri poseganju končne kontrole (ko je proizvod gotov, hočejo takoj tudi kontrolo, ali pa ji odmerijo prekratek čas)

— v sukcesivni proizvodnji (ni prave dinamike, v začetku lagodno, potem pa pospešeno delo, ki zahteva tudi več kontrole).

Predvsem zato prihaja do nespornim. Menim, da bi tozd Kontrola

ZAMUJANJE ROKOV

Jože Matitz, ravnatelj tozda Jeklovniarna:

»Čeprav bo po vsej verjetnosti konec marca v strojni kaluparnici stekla redna proizvodnja, nas zelo boli, da z ogromno zamudo. Ves čas smo namreč imeli težave pri dobavi opreme, posebno od domačih dobaviteljev in nekaj zelo pomembne opreme celo še danes nimamo, npr. vseh formarskih okvirov in številnih drugih podsklopov, kot so razna orodja, transportni trakovi, drugi transportni sistemi itd. Prvi rok pa je bil avgust 1985.

kakovosti s kadri, ki jih ima, uspel zagotavljati vso končno kontrolo, če bi proizvodnja v tozdih tekla normalno, nesukcesivno.

Namenska proizvodnja v železarni je specifična. Zahteva večjo odgovornost, ki pa pri OD ni upoštevana (na razpise se ljudje ne prijavljajo), bolj strokovne kadre in je pogojena z ostrišimi tehničnimi predpisi. Ravno pri tem pa se pojavlja največja težava. Tehnični predpisi namreč velikokrat niso v celoti usklajeni s proizvodnjo in večkrat so potrebni kontrolni posegi, ki po predpisu sploh niso bili predvideni (sploh pri novi proizvodnji, kot je npr. namenska).

Poseben problem je tudi merilna oprema, za katero tozd Težki strojni deli nima sredstev in zato nima svoje, in prostor, ki ga za kontrolorje v Težkih strojnih delih tudi ni. Menim, da je vse to posledica zelo malomarnega vključevanja kontrolne funkcije pri načrtovanju proizvodnje.

Glede končne kontrole v funkciji medfazne moram poudariti, da naš tozd predlaga, da bi se medfazni kontrolorji Težkih strojnih delov prekvalificirali v končne kontrole. Med njimi namreč ni razlike, le enotno pravilo, da kontrola ne sme ščititi interesov proizvodnega tozda na račun kvalitete.

Ali bi bilo v Težkih strojnih delih pametno vpeljati dveizmensko kontrolo, pa je vprašanje, saj bi ob rednem, netrganem delovnem procesu lahko redno kontrolo izvajala tudi ena izmena.

V Monterju bodo problemi s prevozom kontrolorjev tja in z merilno opremo vse dotlej, da ne bodo imeli svoje kontrole.

Pri dokumentaciji se navadno zatakne že na začetku, saj dobavitelji ne pošljejo dokumentov z materialom. Problem rešujejo na višjem nivoju, razmišljajo, da bi zaposlili posebnega človeka, ki bi skrbel samo za dokumentacijo.«

bo, če ga bom polomil, do kod naj mislijo eni, do kod drugi, drugi so pametnejši itd.

V SKUPINI JE MOČ

Pri svojem delu se pogosto srečujem s problemom, da predlogi delavcev ne prodrejo pri organizatorjih proizvodnega procesa. Tudi zato je pomen krožkov velik. Pri tem gre za organiziran nastop in ne več za osamljene poskuse, ki jim pogosto manjka tudi argumentov.

Ob tem poudarjam, da krožki niso toliko pomembni zaradi denarnih prihrankov, ki prav gotovo bodo, kot pa za reševanje številnih problemov

iz ožjega delovnega področja, ne nazadnje za izboljšanje delovnega okolja.

Istočasno si priznajmo, da smo ljudje željni potrditev, da bi bili upoštevani, da bi bili pomembni, da bi bili koristni. To pa je že področje samouresničitve, ki je v obstoječi organizaciji razdrobljenega dela ne doživljamo pogosto.

Hotel sem povedati, da je bil seminar za uvajanje krožkov učinkovit. Namesto tega sem nanizal nekaj vtisov, iz katerih se verjetno vidi, da smo udeleženci živeli življenje krožkov.

S. Š.

Jože Matitz

Anton Šipek

posledici na dohodek. Težko bomo izpolnjevali pogodbeno obveznost do odjemalcev, bodisi internih (problem sta predvsem Armature in namenska proizvodnja), bodisi na domačem ali tujem trgu.

Za tozd Projektivno-izvajalni inženiring, ki je neposredno sodeloval pri avtomatizaciji formarske linije, moram reči, da se je glede na svoje zmogljivosti maksimalno angažiral. Največkrat je tudi on ostajal brez moči, saj se nekateri dobavitelji res neodgovorno vedejo. Tako je moral v Strojni tovarni Trbovlje, ki je najbolj kršila dogovore, posredovati IS.

Ostajajo zelo tesni dnevni kontakti s strokovnimi in vodstvenimi delavci Projektivno-izvajalnega inženiringa, toda očitno temu tozdu močno primanjkuje konstrukterjev. Zato večkrat prihaja do zapoznelih dobav tehnične dokumentacije, ki je zelo močan generator zamud.

Ce sklenem, menim, da v sodelovanju med Jeklovlekom in Projektivno-izvajalnim inženiringom ne gre za realizacijo nesodelovanja, ampak so težave objektivne.

Anton Šipek, vodja projekta za rekonstrukcijo livarne in teške livarne:

»Naštel bom glavne vzroke, zaradi katerih najpogosteje prihaja do zamud pri izvajanju nekega projekta, še prej pa moram naglasiti, da je odločitev za projekt in vse zahteve v zvezi z njegovim izvajanjem vedno skupna s tozdom, v katerem se projekt uresničuje.

Prvi razlog je navadno že naglica, s katero se lotimo izdelave investicijskega projekta. Ko najdemo vire sredstev, je v interesu vseh, da se delo takoj začne, in vzame se premalo časa za temeljito pripravo investicijskega projekta. Posledica tega so pomanjkljivi projekti.

POMANJKANJE VLOŽKA

Anton Godec, ravnatelj tozda Jeklovlek:

»Za tozd Jeklovlek je resnično že stara pesem pomanjkanja vložka iz Valjarne. Sprašujemo se, zakaj do tega prihaja, ko vendar vsako leto naš

Ko so ti narejeni, je treba počakati na odobritev finančnih sredstev. V planu teh je sicer vedno tudi postavka s sredstvi za nepredvidena dela, a kljub temu še velikokrat med izvajanjem projekta zmanjka denarja, kar spet daljša roke, če jih ne uspemo pravočasno zagotoviti.

Večkrat se zatakne tudi pri ponudbah. Mi moramo že v investicijskem načrtu za vsako napravo ali stroj dobiti vsaj tri ponudbe, med katerimi izberemo najboljšo. Pri tem imamo več težav s tujimi kot z domačimi ponudniki.

Po sklenitvi pogodbe s partnerji moramo namreč narediti še t. i. izvedbene načrte, pripraviti moramo temelje za stroj ali napravo, ki jo kupujemo, itd. Toda dokler vsega tega ni, nam tuji dobavitelj ne izroči dokumentacije, čeprav garancijski čas že teče.

Torej: do časovnih neskladij v investicijskem načrtu in dejanskim izvajanjem projekta prihaja zato, ker roke v investicijskem postavimo neodvisno od rokov v izvedbenih načrtih. Največkrat namreč ne uspemo poiskati dobaviteljev že v fazi nastajanja investicijskega načrta, čeprav se trudimo za to.

Kot zadnji vzrok za zamujanje rokov bi omenil tehnično — tehnološke spremembe, ki se kot nujne pokažejo mogoče šele pri poskusnem zagonu.

V prihodnje bi si morali resnično bolj prizadevati, da bi prej dobili dokumentacijo. Tako je velikokrat stroj ali naprava v železarni, mi pa še vedno nimamo temeljev zanj, in imamo tudi s skladiščenjem velike težave.

Za konec bi rad poudaril, da so za dobro medtozdovsko sodelovanje zelo pomembni tudi odnosi med ljudmi, ki skupaj delajo.

ciklus proizvodnje se trga, ljudje nimajo stalne zaposlitve in jih je treba premeščati ali pa brez dela postopajo po hali. Zato so nezadovoljni.

Seveda se pomanjkanje vložka pozna tudi na naših rezultatih, čeprav

Polži

Zaradi tega problema smo že lani povečali proizvodnjo žice, isto pa nameravamo tudi letos, saj je žica več vredna, in povpraševanje po njej veliko. Zal nam je predvsem, ker ne moremo delati več vlečenega in brušenega jekla. Zastoji na vlečno-ravnalnih in delno tudi na žičnih strojih so namreč precejšnji.

Ker se v Jeklovleku zavedamo, da je izvoz zelo pomemben za železarno, menimo, da je škoda, ker v železarni zanemarjamo Jeklovlek kot enega pomembnih možnih izvoznikov oplemenitenega jekla.

Marjan Blažič, vodja pospeševanja proizvodnje v tozdu Valjarne:

»V Valjarni pričakujemo, da bo problem dobave vložka Jeklovleku precej omiljen, ko bo predvidoma v začetku leta 1987 začela obratovati še tretja ogrevalna peč, ki smo jo pravkar začeli graditi. Zdaj pa so ogrevalne zmogljivosti v Valjarni premajhne, in lahko valjamo lahke profile, ki so glavni vložek Jeklovleku, kadar delamo na srednji progi drobne profile, torej, kadar peči utegneta ogrevati za lahke in srednje proge. Če namreč valjamo na srednji progi debele profile, mora lahka stati. Tako le-ta

obratuje letno največ 2200 ur, medtem ko srednja okrog 8500 ur.

Lahke profile proizvajamo v glavnem samo za Jeklovlek, samo najnujnejše za izvoz (okrog 1000 ton letno) in potrebe tovarn srpov (okrog 100 ton letno) od skupno letno proizvedenih okoli 4500 ton. Toda Jeklovlek bi sam letno rabil 6000 ton lahkih profilov. Če bi že danes valjali samo na lahki progi, bi izdelali letno 25000 ton profilov, kar pa bi prekinilo normalni tok proizvodnje med topilnico in špedicijo. Valjarna mora namreč danes predelati okoli 100.000 ton jekla.

Ko bo zgrajena nova grevalna peč, bo Valjarna približno polovico od zdajšnjega viška gredic predelala doma v lahke profile, drugo polovico pa bo morala odprodajati še vse dotlej, da ne bo zgrajena vmesna proga (predvidoma leta 1988), ki bo še za 15.000 ton povečala proizvodnjo lahkih profilov.

Zaenkrat lahko torej v zvezi s problemom vložka za Jeklovlek rečemo, da ga pogojujeta modernizacija Valjarne in ekonomičnost, na katero mora Valjarna gledati v korist vse železarne.

Helena Merkač

Anton Godec

Marjan Blažič

plan, ki ga naredimo na osnovi zmogljivosti, sprejme tudi Valjarna. Če nam ta potem iz kakršnihkoli razlogov ne more zagotavljati dogovorjenih količin materiala, bi nam moral tozd Komercialna zagotoviti vložek kje drugje, ali v Slovenskih železarnah ali zunaj. Tako vsaj menim v Jeklovleku, da bi moralo biti. Ni namreč hujšega kot biti brez dela zato, ker nimamo materiala. Posledice so velike:

zaenkrat dobro rešujemo vrednostni del plana. Skušamo namreč proizvesti čimveč več vrednih jekel, za katera je treba več ur dela na tono izdelka in je torej zanj angažiranih več delavcev, višja pa je tudi njegova cena. Tako smo v Jeklovleku lani vrednostni plan celo presegle, pri količinskem pa smo zaostali za 19⁰/₀. Vzrok je v pomanjkanju vložka, saj smo naročil imeli dovolj.

Zlitine z amorfnno strukturo

Tehniko vseh časov, in tako tudi sedanjega obvladanja želja po zelo trdih ali zelo trdnih zlitinah. Ena možnost ustvarjanja takih kovin je ustvarjanje neravnovesnih struktur zlitin, ki nastajajo pri hitrem ohlajanju (10⁴ °C/s). V takih trdnih raztopinah je koncentracija določenih elementov daleč večja, kot je to možno po diagramih stanja, ki veljajo za ravnovesno ohlajanje zlitin.

Zelo trde pa moremo ustvariti kovine tudi tako, da z neravnovesnimi pogoji povzročimo nastajanje nove faze, imenovane amorfnna. Razvoj metalurgije v tej smeri ni le zelo hiter in koristen, ampak tudi zanimiv, zato si ga nekoliko ogledimo.

Kovina v amorfnem stanju je res čuden škrt: atomi elementov so isti kot v naravno nastali kovini — njihova postavitev pa

ni urejena, pravilna mrežasta, temveč poljubna. »Kovinsko steklo« je torej urejeno kvečjemu v najbližji atomski soseski — tako kot v staljeni kovini, ki jo že nekaj časa rentgensko raziskujejo.

Za silikatno steklo, skozi katerega vsak dan gledamo na vreme in mimogredoče, vemo, kakšno je: trdo in zelo krhko, saj zato otroci ne smejo igrati žoge blizu hiš; je dober izolator in se razmeroma rado tali oz. zmečča že pri majhnem povečanju temperature.

Kaj lahko pričakujemo od kovinskega stekla?

Kovina iz neurejenih atomčkov ima gotovo drugačne lastnosti kot kovina, ki je urejena in strogo odmerjena z medatomskimi razdaljami v vseh treh smereh prostora. Nekaj fizikalnih razlik med kristalnim in amorfnim stanjem:

specifični volumen in koeficient toplotnega raztezka se med prehodom iz amorfne v kristalno stanje skokovito spremenita, kar priča za veliko spremembo gostote postavitve atomov. Amorfna zlitina preide v kristalno, če jo segrevamo — toda ob kristalizaciji odda kovina veliko toplote.

Amorfno strukturo moremo ustvariti le, če so možne fazne preme, in spet le tedaj, ko sta potlačena tvorba in rast kali kristalne faze. (Opomba: faze v besedišču fizikalne metalurgije so lahko agregatna stanja iste snovi, npr. led, voda, para; lahko so različne kemijske spojine, npr. ruda, zrak; splošna značilnost faze je, da so s fizikalno mejo ločene druga od druge, tudi če so po kemijski sestavi enake — kot ravno v obravnavanem primeru).

Pogoji za nastanek amorfne strukture so:

a) hitro ohlajanje taline ($10^4 - 10^7$ °C/s)

b) hitro ohlajanje iz parnega ali ioniziranega stanja

c) hitri prehod iz ioniziranega v atomarno stanje.

Tem pogojem moremo zadostiti na različne načine in z različnimi pripomočki.

Hitrega ohlajanja tekoče kovine ne zagotovimo le s hitrim odvodom toplote ali zmanjšanjem debelin plasti, temveč tudi z globokim podhlajanjem tekoče faze ali tako, da izberemo zlitino z nizko talilno temperaturo in veliko tekočnostjo.

Kot je v metalurgiji že navada, tudi področje amorfne kovine ni zgolj fizikalno vprašanje, temveč moramo vprašati o pogojih nastajanja predvsem profesorja fizikalne kemije.

Amorfnost je za zdaj možno ustvariti namreč tudi pri 113 zlitinah, ne le pri 23 čistih kovinah. Načelno je možno ustvariti amorfno strukturo v vseh kovinah. Med zlitinami imajo veliko prednost take z zelo različno velikostjo atomov sestavin ter z močno kemijsko vezjo atomov topila in topljenca.

Metalurga posebno pritegujejo ravno zlitine, saj te so sad njegovega dela. Svet tehnike temelji na zlitinah, zato bomo tudi tu, kjer govorimo o amorfne kovine, opisali predvsem amorfne zlitine.

Najlažje izdelamo amorfne zlitine lahko taljivih kovin, kot so aluminij, kositer, svinec, baker, srebro, germanij, redkozemeljski elementi. Teh zlitin je zato tudi največ.

Težje taljive kovine si najlažje približujejo amorfno, če so zlitine s kako nekovo ali polkovino. Zato jim dodajamo ogljik, fosfor (ki ga drugače imamo za nesimpatičnega in ga mečemo ven), silicij, bor, dušik, germanij, arzen. V zlitinah te vrste je 80% atomov pripadnikov prehodnih elementov periodnega sistema — težko taljivih kovin — 20% atomov pa je iz armade metaloidne vrste ali izmed elementov, ki zmorejo stabilizirati amorfno strukturo, kovinsko steklo. V zvezi z 80 atomi železa je lahko 13 atomov fosforja in 7 atomov ogljika ali bora, ob 75 atomih železa je lahko 15 atomov fosforja in 10 atomov ogljika. Lahko zlijemo tudi več elementov, vedno pa je evertetska temperatura nizka. Take zlitine bodo amorfne po zelo hitrem (nad 10^6 °C/s) ohlajanju iz staljenega stanja, npr. s

toplotnim ali plazmatskim napraševanjem na hladilno podlogo, z razprševanjem toka taline ali z elektrolitskim prekrivanjem ob veliki gostoti toka. Tudi s hitrim laserskim ogrevanjem ali z zadostno velikimi strižnimi silami za povzročitev tečenja kovine lahko na njeni površini oblikujemo tenko amorfno plast.

Izbira amorfne kovine je močno odvisna od začetnega stanja zlitin in od tehnoloških možnosti izdelave.

Zaenkrat je izdelava amorfne kovine delno še v stanju temeljnih raziskav, delno pa že v tehnološko-razvojni stopnji. Sedanji tehnični pripomočki dopuščajo izdelavo amorfne kovinske ploščice ali plasti širin od 2 do 15 mm in debelin do 50 mm. Zice so lahko debeline 0,5 do 20 mm.

Lastnosti, ki posebej odlikujejo te zlitine, so:

a) Visoka trdota in trdnost kot posledica dejstva, da v predmetu ni zrn, tj. ni šibkih mej in da

steče deformacija zmerom le v ozkih drsnih plasteh, zavoljo česar so prelomi iz gladkih ploskev; zlitina $Fe_{70}Si_{10}B_{12}$ pokaže natezno trdnost 3400 Nmm², raztezek 0,3%, trdoto 910 HV. Trdnost lahko še povečajo primesi majhne količine kristalne faze, ki zavira tečenje mikrostrukture.

b) Od temperature skoraj neodvisna električna upornost, ki je tolikšna kot v staljeni kovini, tj. 2—3-krat večja kot v trdnih kovinah.

c) Skoraj popolna odsotnost histereze krivulje magnetenja, ker je permeabilnost šestkrat večja kot pri mehkomagnetni nikljevi zlitini 50 N, ki ima enako visoko Curiejevo točko (500° C).

d) Posebno izrazita je pri mehkih magnetih z amorfno strukturo njihova zelo majhna občutljivost na mehanska učinkovanja.

e) Magnetostrikcija je enaka kot pri mehkomagnetnih snoveh, je pa izrazitejša.

DELAVKE IMAJO BESEDO

MLADI NAJ BI PREVZELI TUDI ODGOVORNE FUNKCIJE

Mladinske organizacije delajo ponekod boljše, druge slabše. Ukvarjajo se z mnogimi problemi, za katere je treba najti posluh pri drugih družbenopolitičnih organizacijah.

Alenka Bombek-Kolmančič

Kako je s tem v občini Ravne, nam je povedala Alenka Bombek-Kolmančič, podpredsednica občinske konference ZSMS, drugače zaposlena v Železarni Ravne, TOZD RPT, kot inženirka metalurgije:

»Naša osrednja naloga je priprava programov za kongres, ki bo prve dni aprila v Krškem. Le-ti so tudi v razpravah po osnovnih organizacijah. Naravnani so predvsem v to, da naj bi mladi prevzeli več odgovornih funkcij.

Letos bomo v poletnem času poskušali pospešiti delovanje študentskega servisa. Lani je sicer deloval, vendar pravega učinka ni bilo, ker so bile DO, med njimi tudi Železarna Ravne, brez posluha.

Pripombe imamo na evidentirane kandidate za nosilce vodilnih funkcij, saj so med njimi tudi taki, ki že izpolnjujejo pogoje za upokožitev.

Na nekaterih šolah mladinske organizacije še vedno ne delajo. Opažamo, da je temu tako tudi zaradi nerazumevanja profesorjev do političnega delovanja mladih.

Sodelovanje z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami se je okrepilo in so nam tudi pripravljene pomagati. Odnos je vsekakor boljši kot včasih. Rečem lahko, da mladi delamo, problem pa je v tem, da samo nekateri.«

DELO S PTIČJE PERSPEKTIVE

Če dvanajst let dobesedno »višiš v zraku« in živiš v nenehnem strahu, da ne bi poškodoval koga pod seboj, se napetost vžira vate in počasi, a vztrajno uničuje tvoje zdravje. Tako je bilo tudi z **Justino Lahovnik**, žerjavovodkinjo v tozdu Valjarna:

»V železarno sem prišla leta 1973 in se takoj po opravljenem tečaju zaposlila kot žerjavovodkinja. Najprej sem delala na štiri izmene, potem pa vsa leta na dve. Delo ni težko, prinaša pa velike psihične obremenitve, saj si odgovoren tudi za življenja ljudi pod seboj.

Justina Lahovnik

Najhujše je poleti, ko pritisne vročina, žerjava pa ne moreš zapustiti, ker delo takoj obstane. Zaradi večnega sedenja sem naj-

f) Korozijsko so te zlitine do desetkrat obstojnejše kot kromova jekla; tako veliko obstojnost razložita odsotnost fluktuacij koncentracije, mej, dislokacij in tvorba pasivirajoče mrenice, ki je brez napak.

In namen tega opisa? V ruski literaturi se pojavljajo spodbudni članki o tej snovi. Iz Sovjetske zveze pa je tudi vzšlo zadnjih dvajset let nekaj zelo svetlih metalurških zvezd, omenimo le eno, ki smo jo iz potrebe in z veseljem kupili tudi mi: EPŽ postopek. Vse velike tehnične stvaritve so oznanjali deset do dvajset let, preden so dobile svetovno veljavo. Ni videti, da bi kaj pisali o tehnologijah, ki bi ne imele resnično svetle prihodnosti.

Če se bomo tudi sami po svojih močeh lotili razvoja v novih smereh, ne bomo zdajali preveč denarja za nakupovanje novih naprav.

mag. Franc Uranc

prej zbolela na hrbtenici, kasneje pa še na živcih. Zato so me premostili poskusno za dva meseca na delovno mesto čistilke, kjer bom do konca februarja. Razlika je očitna, saj se sedaj gibljem in sem med ljudmi, medtem ko sem bila prej skoraj cel ših sama. Res pa je, da po drugi strani zahteva to delo predvsem fizične napore. Veliko delamo z vodo. Opazila sem, da naše delo ne cenijo vsi, pa tudi plače so nizke.«

ENAKOPRAVNOST JE MED ŠTUDENTI IN ŠTUDENTKAMI

Na enakopravnost med moškimi in žensko se spomnimo in o njej razpravljamo predvsem okoli osmega marca. Po tem nanjo bolj ali manj radi pozabljamo, češ: »Daj, daj, pa enakopravnost!«

Marjana Breznik, vodja kadrovske evidence v tozdu Monter:

Marjana Breznik

»Ker se imamo danes ženske res veliko možnosti vključevati enakopravno z moškimi na mnogih področjih, smo glede na svojo še dodatno funkcijo-materinstvo zelo obremenjene in hote ali ne hote nekaj zanemarjamo. Kaj? Službe ne moreš, popoldan-

skih družbenih dejavnosti, če jih enkrat sprejmeš, tudi ne. Mislim, da trpijo predvsem zasebne stvari, najbolj otroci. Čeprav se zavestno trudiš, da jih ne bi zane-marjal in čeprav so vzgojno-varstvene organizacije dobre, kar se tiče izobraževanja otrok, to še ni zadosti. Otroci trpi zaradi naničarstva in današnjega divjega tempa. Čisto drugače je, če ženska ni zaposlena. Za otroka je gotovo boljše. Ampak to je danes redko, saj je nezaposlena ženska v podrejenem položaju. Dejstvo pa je, da čisto enakopravne z moškimi ženske prav zaradi svojih bioloških funkcij ne bomo mogle biti. Čeprav družba daje vse formalne pogoje za enakopravnost, mislim, da je čas so-vražnik žensk — zaradi našega večnega mandata materinstva. Velika enakopravnost je lahko še med študenti in študentkami, potem pa je možna le, če ni otrok. Drugače je na papirju.»

PRIPRAVNISTVO IN STALNA ZAPOSILITEV

Včasih mladi potožimo nad kakšno »malenkostjo«, kot je šolanje in z njim povezano učenje. Prave težave pa se začnejo šele takrat, ko zapustimo šolske klo-

Mirjana Bavče

pi, ko je težko najti delovno mesto, kjer bi lahko opravljali pripravništvo, še težje pa stalno zaposlitev. Mirjana Bavče, pripravnica v tozdu Valjarna, ima podobne probleme:

Po seznamu

»Ker sem se odločila, da po končani srednji šoli ne bom nadaljevala šolanja, sem začela iskati možnosti za opravljanje pripravništva. Tako sem sedaj v Valjarni, kjer trenutno pripravljam strokovno nalogo z naslovom, Izračun faktorja širjenja za ploščate profile na srednji progji'. Naloga je zahtevna predvsem zaradi mnogo računanja in risanja tabel. Največ mi pomaga vodja srednje proge. Poleg naloge bom na strokovnem izpitu zagovarjala še varstvo pri delu in samoupravljanje.

Na začetku pripravništva sem bila na vsakem oddelku po dva dni, tako da sem spoznavala delo, kolikor sem v tako kratkem času pač mogla. Bolje je bilo v žarilnici, kjer sem bila cel mesec. Sedaj pa sem že nekaj časa na tehnološkem oddelku.

S sodelavci se kar dobro razumemo, pričakovala pa sem, najbolj s strani delavcev v proizvodnji, več pomoči. Verjetno žensko kot metalurga težje sprejmejo medse, ker že narava dela v obratu zahteva predvsem moške.

S plačo sem resnično zadovoljna, rada pa bi že vedela, ali bom dobila zaposlitev, če uspešno končam pripravništvo.

Spoznala sem še drugo plat življenja v železarni. Sodelovala sem namreč na športnih tekmovanjih, izvolili pa so me tudi v predsedstvo ZSM v tozdu kot člana za kulturo.

Saj pravim, vse bo dobro, samo da dobim stalno delo.»

DO ENAKOPRAVNOSTI ŠE VELIKO MANJKA

Tudi ob delu in ljudeh, ki jih vsak dan srečujemo, se oblikuje naša osebnost in s tem mnenje o določenih stvareh. **Margareta Kovačič**, ki je že štiriindvajseto leto v železarni (sedaj že nekaj let v pripravi dela, tozdz Vzmetarna) in se je s svojim delom potrdila ter si prislužila tudi medaljo dela za prizadevanja in uspehe pri delu, je svoje mišljenje razkrivala takole:

»O obdarovanju za dan žena menim, da je le-to odvisno od

Margareta Kovačič

izvršnega odbora sindikata v posameznem tozdu. Osebnostno mi veliko več kot darilo pomeni dobro razumevanje s sodelavci in to-

pel človeški odnos. Tako je tudi doma: če mi mož in sin celo leto ne pomagata in nista vsaj malo pozorna, se njima tudi ta dan ni treba truditi. Kar pa zadeva enakopravnost z moškimi, pa mislim, da nam do nje še veliko manjka. Že pri delu ločujemo med moškim in ženskim delom. Res je, da mē vsakega dela v proizvodnji že zaradi prevelikega fizičnega napora ne moremo opravljati, so pa razlike tudi tam, kjer to ni potrebno.

V železarni sem že dolgo. Ne morem pa razumeti našega odnosa, ki ga imamo do snažilk. Njihovo delo je še vedno premalo cenjeno in manjvredno. Tudi pri takih »malenkostih« se kaže naš odnos do ljudi.»

Nada Žunec

Ob 8. marcu

Nove generacije, novi odnosi

Za Slovenijo velja, da je zaposlena velika večina vseh odraslih žensk. Vse se gibljemo v mejah, ki nam jih postavljajo delovne zmožnosti, draginja, bolezni, problemi z varstvom otrok, standardom ipd.

Mlade ženske so danes skoraj vse končale neko šolo in se želijo zaposliti. To je potrebno predvsem zaradi dveh stvari. Zelo malo posameznikov danes zasluži toliko, da bi zadostovala za dostojno preživetje družine le ena plača. Poleg tega pa je enako pomembna potreba mlade ženske, da se tudi finančno osamosvoji, saj s tem dobi realno osnovo za občutek enakovrednosti. Še danes se namreč pogosto srečujemo z mnenjem, da nekaj velja le denarni prispevek v družini, ukvarjanje z gospodinjstvom, skrb za prijeten dom in vzgojo otrok pa je postranska, manjvredna zadeva.

Generacije mlajših ljudi, ki so odrasle in se poročajo v zadnjem obdobju, imajo bistveno drugačen stil življenja, kot so ga imeli naši starši. Na to so vplivali tako družina, šola, prijatelji, kot širše okolje. Mladim družinam je bilo gotovo v vsakem obdobju v preteklosti precej težko postaviti se na lastne noge, si pridobiti in opremiti stanovanje in si zagotoviti soliden standard. Vendar pa je danes to še težje. Naše mlade družine so predvsem dvo-generacijske, se pravi, le starši in majhni otroci. Ni več pri roki babic in tet, ki bi poceni ali zastojno poskrbele za varstvo otrok, ki bi pomagale pri gospodinjstvu in podobno.

S takimi in podobnimi težavami so se mlade družine vselej ubadale. Razlika je tudi v tem, da je včasih več teh bremen težilo zgolj ženska ramena, danes pa je marsikje drugače. Spremembe so nastale predvsem na področju, na katerega lahko posamezniki vplivamo, saj na družbene razmere toliko ne moremo.

Današnja mlada žena je poročena z možem, ki več ne razmišlja o tem, ali sta gospodinjstvo in vzgoja otrok le žensko delo

ali ne. Večina mož — gotovo so tudi na tem področju izjeme — brez slabe volje in godrnjanja pomaga svojim ženam pri teh opravilih in se ukvarja z otroki. Tako danes resnično živijo s svojo družino kot njeni enakovredni člani, ne kot poglavarji, ki se jih je treba bati in so vse storili za ženo in družino s tem, da so prinesli domov plačo, zdaj pa pričakujejo le še dobro postrežbo, uvidevnost in prijazen nasmeš. Današnji mlajši možje ne ločijo več tako strogo med moškimi in ženskimi opravili, ampak jim je več od tega, da opravljajo vsakodnevna opravila skupaj z ženo, ker jima to omogoči tudi skupno preživljanje prostega časa.

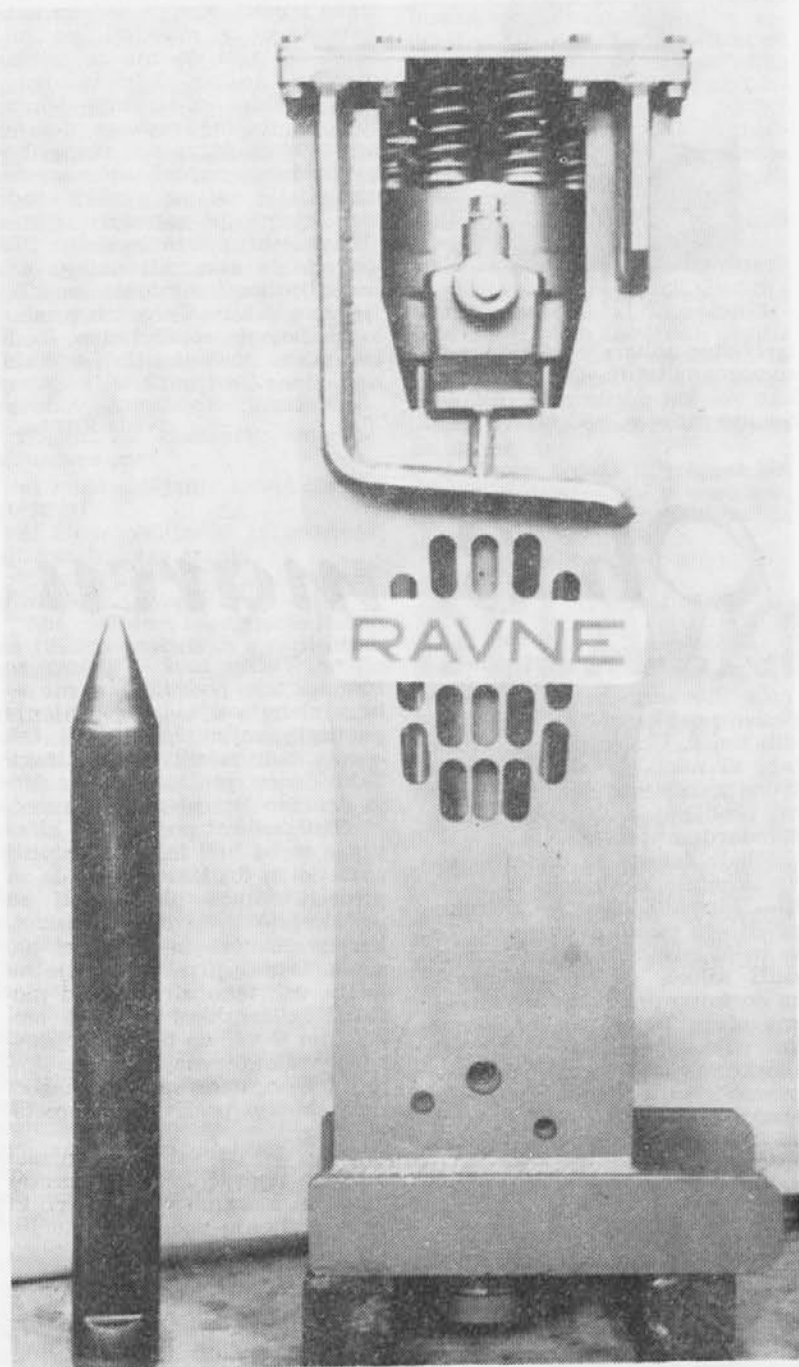
Jasno je, da vsi ljudje nismo na vseh področjih enako spretni in da se moramo vseh stvari, ki jih v življenju počnemo, naučiti. Prav tako se mora ženska naučiti kuhanja, vzdrževanja reda v stanovanju, povijanja otrok v plenice in podobno. Sedanje mlajše generacije fantov in mož vedno, da se morajo teh stvari naučiti tudi oni.

Taka delitev dela in obveznosti, ki danes vlada med večino mlajših mož in žena, omogoča tudi boljše medsebojne odnose med partnerjema, večje razumevanje in prijateljstvo. Tako kot se skupaj lotevata opravil doma, se skupno ukvarjata tudi z otroki in preživljata prosti čas. Življenje je lahko v taki skupnosti prijetnejše. Lažje se skupno soočamo s problemi, ki pestijo večino ljudi — kako uskladiti finančne možnosti z željami in nujnimi potrebami. V prijetnem vzdušju doma, ko niso vse obveznosti le na ramenih žene, se tudi taki problemi lažje premagujejo.

Izkazovanje pozornosti in ljubezni ženam ob 8. marcu zato po mojem mnenju sicer nikomur ne škodi, je pa toliko prijetnejše sprejeti šopek z zavestjo, da so tudi vsi drugi dnevi v letu prijetni in prežeti z razumevanjem ter da pozornost na ta dan ni le ena velika, žalostna izjema.

Marjana Merkač

NOV IZDELEK TOZDA PNEVMATIČNI STROJI

Hidravlično kadivo TRH 800 za razbijanje skal, betona idr. v gradbeništvu in rudarstvu pomeni bistven kakovostni skok tozda Pnevmatični stroji v postopnem prehodu s pnevmatičnih na hidravlična kladiva. Pomeni tudi dokaz, da je tozdr RPT, ki ga je razvil, sposoben brez tujih partnerjev zagotavljati proizvodnjo visoke tehnologije. Hkrati je opravičilo za sorazmerno veliko investicijo v gradnjo nove hale Pnevmatičnih strojev. Glavni kupec kladiva bodo zaenkrat Slovenjce. Več o njem bomo še pisali. (Vir: informacija vodje službe za razvoj mehanike tehnologije in izdelkov) H.M.

Raziskovalno delo v občini

a) IZHODIŠČA

Na področju razvojno-raziskovalne dejavnosti se občinske raziskovalne skupnosti v občinah Dravograd, Radlje ob Dravi, Ravne na Koroškem in Slovenj Gradec vključujejo s programom pospeševanja ustvarjalnega odnosa do dela ter inovacijske in razvojno-raziskovalne dejavnosti v OZD, s spodbujanjem interesa za raziskovalno delo med mladino, s sodelovanjem v progra-

mu skupnih nalog Raziskovalne skupnosti Slovenije ter z oblikovanjem in organiziranjem izvajanja lastnega programa raziskovalnega dela.

Družbeni razvoj, v sklopu tega pojma pa predvsem gospodarski razvoj, bodo občinske raziskovalne skupnosti (ORS) utemeljile z razvojem tehnologije in načrtnim uveljavljanjem razvojno-raziskovalnega dela. Te usmeritve bodo privedle do spre-

memb v razvoju industrije in gospodarstva v celoti. Pospeševati je treba spremembe v kadrovske kvalifikacijski strukturi in zaposlovanju izobraženih, mladih ljudi.

b) CILJI DELOVANJA OBČINSKIH RAZISKOVALNIH SKUPNOSTI

— Uveljavljanje razvojno-raziskovalnega dela na področjih splošnega družbenega pomena v smislu pridobivanja informacij ter strokovno pravilne in inventivne uporabe novih znanj in novih metod.

— Pospeševanje uveljavljanja raziskovalnega dela v združenem delu in uveljavljanje sodobne informacijske tehnologije ter organiziranje dejavnosti.

— Vzgoja kadrov, ki bodo sposobni za inventivno razvojno delo, kar bo pospešilo razvoj gospodarstva in drugih družbenih dejavnosti.

— Sodelovanje pri nabavi in obnovi raziskovalne opreme in druge raziskovalne infrastrukture, ki je pogoj za doseganje znanstvenih in razvojnih ciljev raziskovalne dejavnosti.

c) PROGRAM POSPEŠEVANJA RAZISKOVALNE IN INVENTIVNE DEJAVNOSTI

Usmerjen bo predvsem v zagotavljanje materialne in kadrovske osnove za razvojno-raziskovalno delo kot sestavine združenega dela. Prizadevati si je treba za oblikovanje enotnega informacijskega sistema v občini oz. regiji, ki bo povezan s specializiranimi informacijskimi centri v širši skupnosti, omogočal pa bo stalen dostop do informacij o dosežkih na znanstvenem raziskovalnem področju doma in po svetu.

d) RAZISKOVALNI PROGRAM

Oblikujejo ga občinske raziskovalne skupnosti na področjih, ki so skupnega in splošnega pomena za zagotavljanje življenjskih in delovnih pogojev občanov. Oblikovanje in izvajanje raziskovalnega programa bo povezano s skupnim programom Raziskovalne skupnosti Slovenije in s programi posebnih raziskovalnih skupnosti.

Raziskovalni program vsebuje:

- družbene razvojne raziskave (prostorske, demografske, sociološke, gospodarske raziskave)
- tehnično-tehnološki razvoj in pospeševanje razvoja posameznih gospodarskih dejavnosti
- raziskovanje naravnih bogastev
- varstvo okolja
- razvoj kmetijstva
- razvoj infrastrukturnih gospodarskih dejavnosti
- razvoj storitvenih gospodarskih dejavnosti
- razvojne probleme družbenih dejavnosti

— razvoj družbenega upravljanja na lokalni in regionalni ravni

— mednarodno obmejno sodelovanje.

Organiziranost občinske raziskovalne skupnosti sledi določilom zakona. S sodelovanjem vseh štirih ORS koroških občin in izvajanjem skupnega raziskovalnega programa je uresničena pobuda o regijskem povezovanju in s tem o racionalizaciji delovanja. Bistvenega pomena za uspešno delovanje skupnosti pa je zainteresiranost delovnih ljudi in občanov, da bodo prek delegatskih skupščin aktivno sodelovali pri oblikovanju in usmerjanju izvajanja programa. Zato je treba še naprej dograjevati sistem informiranja.

V okviru priprav na 10. kongres ZKS so delegati na okrogli mizi, ki je bila 28. 1. 1986, oblikovali naslednje pripombe in predloge:

— V osnutku srednjeročnega plana je naštetih veliko nalog, čeprav vseh ne bomo mogli realizirati.

— Nekatere projekte je treba vključiti v republiški raziskovalni program, saj so širšega družbenega pomena.

— Izogibati se moramo strogega ločevanja med znanostjo in šolstvom.

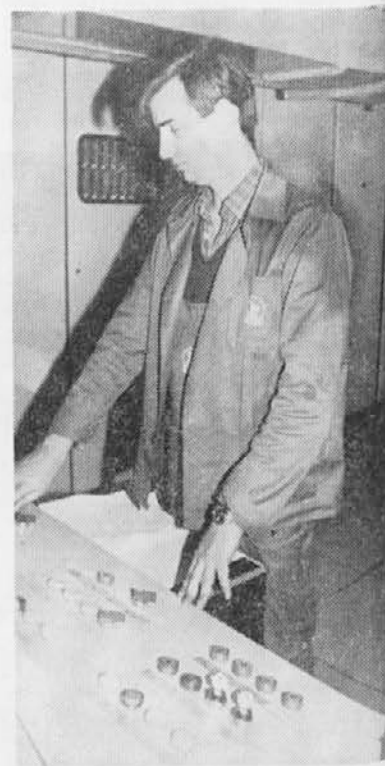
— Zapira se krog pridobivanja informacij.

— V raziskovalno znanost je še vedno vključenih premalo mladih.

— Raziskovalne projekte moramo reševati skupno.

(Vir: Osnutek srednjeročnega plana občinskih raziskovalnih skupnosti Dravograd, Radlje ob Dravi, Ravne na Koroškem in Slovenj Gradec za obdobje 1986 do 1990 ter zapiski s seje).

N. Ž.

Operater

Letošnja skrb za kadre v železarni

Strokovni kolegij za kadre (SKK) dela uspešno že poldrugo leto. Je strokovni organ poslovnega odbora, sestavljajo pa ga vodstveni delavci, vodilni delavci strokovnih služb in tisti vodilni delavci, ki v tozidih odgovarjajo za izvajanje kadrovske politike. SKK je doslej spodbudil dejavnosti, ki so dale železarni precej novih kvalit, tako npr. reorganizirane delovne skupine, akcijo predlagaj kaj koristnega, krožke kvalitete in stalno obnovo znanja v obliki predavanj za vodilne, vodstvene in strokovne delavce. Letošnja skrb za kadre kaže naslednja razporeditev tem po področjih:

KADROVSKA POLITIKA V LETU 1986

Kadrovanje

- Zagotoviti selektivno — skrajno racionalno zaposlovanje
- izdelati in izvesti celoto ukrepov za preseganje deficitarnosti nekaterih poklicev
- spremeniti odnos do zaposlovanja žensk v neposredni proizvodnji.

Izobraževanje

S sistemskimi ukrepi in prek izvajanja kadrovske politike dati bistveno večjo težo izobrazbi in obnavljanju znanja. V ta namen moramo izdelati celovit sistem motivacij, organizacije in kadrovanje za dosego teh ciljev. Ključna naloga je vrniti značilno avtoriteto, ki mu pripada.

Mnensjske raziskave

Povečati pomen mnensjskih raziskav pri oblikovanju sistemskih rešitev in ukrepov kadrovske politike.

Odnos do invalidov in delavcev z zmanjšano delovno zmožnostjo

- Prekiniti z lažno solidarnostjo do teh delavcev in zahtevati, da opravljajo dela, za katera so po strokovnih ugotovitvah sposobni
- spremeniti odnos vodilnih delavcev v tozidih in delovnih skupnostih do razporejanja teh delavcev na tak način, da bodo na manj zahtevna dela dejansko razporejali invalide, ne pa zdrave delavce.

Boja proti alkoholizmu

- Nadaljnja zaostritev odnosa do vnašanja alkohola, vinjenosti na delovnem mestu itd. ter še večja pomoč zasvojenim delavcem
- evidentiranje alkoholikov dvigniti na višji strokovni nivo.

Uresničevanje samoupravljanja

- Stalna analiza in ocena dejanskih odnosov v procesu samoupravljanja
- krepitev in racionalizacija samoupravne prakse
- nadaljnja afirmacija samoupravne delovne skupine.

Informiranje

- Zagotoviti vzgojno funkcijo vseh oblik obveščanja.

Varstvo pri delu

- Realizirati bistveno ostrejši odnos
- do slabih pogojev dela
- do najbolj nehumanega dela
- do nespoštovanja predpisov
- do novih naložb.

Splošne službe

- Še doslednejše varovati družbene lastnine
- poiskati nove oblike in metode krepitev družbene samozaščite.

Stanovanjska razmerja

- Zagotoviti nakup novih stanovanj.

- zagotoviti lokacije za individualno gradnjo.

Organizacija dela

- Čimbolj dosledno in ažurno realizirati projekt »Razvoj organizacije v Železarni Ravne«.

Pravno področje

- Zaostri politiko izrekanja disciplinskih in materialnih ukrepov
- še povečati ažurnost pri obravnavi in izrekanju disciplinskih in materialnih ukrepov
- analizirati strukturo kršiteljev in ukrepati.

Družbeni standard

- Doseči nadaljnje rezultate pri afirmaciji rekreacije in kulture
- izboljšati pogoje življenja v samskih domovih

- realizirati dogovorjene naložbe
- nadaljevati z izboljšanjem družbene prehrane in letovanja.

Inovativna dejavnost

- Zagotoviti nadaljnji prodor množične in usmerjene inovativne dejavnosti.

Osebnih dohodki

- Realizirati teze o nadaljnjem razvoju nagrajevanja po rezultatih dela
- krepiti realne osebne dohodke.

Urejanje časovnih normativov

- Uresničiti projekt.

Ustvarjanje pogojev za delo družbenopolitičnih organizacij in interesnih skupnosti

- Ustvariti pogoje za večjo prodornost, vpliv in množičnost dela v družbenopolitičnih organizacijah

- družbenopolitičnim organizacijam pravočasno zagotoviti strokovne podlage, gradiva, informacije, tako za oblikovanje politike znotraj DO in sozda kot tudi za oblikovanje politike in odnosa do širših družbenih problemov.

Druga vprašanja

Treba je intenzivirati razmišljanja o izgradnji centra za zdravstveno varstvo delavcev. V ta namen se naj angažirajo pristojne strokovne in planske službe.

Pri oblikovanju in usposabljanju delavcev moramo več pozornosti nameniti oblikovanju kulturnih vrednot v širšem smislu kot kulturo dela, komuniciranja, medsebojnih odnosov, varčevanja itd.

To kadrovske politike bo obravnaval delavski svet DO.

(Vir: zapisnik 11. seje SKK)

UTRINEK IZ VALJARNE

»Delo in trud rodita rezultate« — tako bi lahko rekli za toz Valjarna, ki je bila v lanskem letu naš največji izvoznik. Napori za doseganje izvoza se še posebej kažejo v adjustaži profilov. Tudi z ostanki skrbneje ravna, saj tisti material, ki je še pred časom šel ponovno v pretopitev, sedaj prodajo v maloprodaji. Največji problem so zastareli in izrabljeni stroji, kar slabša pogoje dela in gospodarjenje. Muči jih tudi prostorska stiska, vendar se jim že obetajo boljši časi, saj bo prizidek, ki bo predvidoma gotov še letos, omogočil boljše delo.

(Vir: informacija referenta za samoupravo)

ŽELEZARJI DELEGATI

Na konferenci delegacij za stanovanjsko gospodarstvo, ki je bila 20. 1. in se je nadaljevala 22. 1. 1986, so delegati oblikovali naslednja stališča:

— Konferenca delegacij ne podpira predloga družbenega dogovora o skupnih izhodiščih za oblikovanje stanarin in najemnin v letu 1986.

— Na povišanje cen življenjsko pomembnih artiklov nimamo vpliva. Zato delegati predlagajo, da tudi za področje stanovanjskega gospodarstva najdemo drugačno obliko določanja cen.

Konferenca delegacij za zbor združenega dela je na seji, ki je bila 24. 2. 1986, oblikovala naslednja stališča in pripombe:

— Delegati podpirajo stališče izvršnega sveta, da je treba načine reševanja nastalega stanja v srednjem usmerjenem izobraževanju konkretizirati v stališčih in usmeritvah z razdelitvijo nalog na republiški ravni in z možnimi aktivnostmi v občini in regiji.

— Začeti je treba z investicijo pri SŠTNP. Financiranje moramo zastaviti regijsko, tudi prek pomoči OZD ter sredstva iskati na ravni republike.

— Posebne izobraževalne skupnosti ne delajo in so umetna tvorba na papirju, zato delegati predlagajo, da se odločanje o celotnem izobraževanju prenese v občinske izobraževalne skupnosti.

— Preskrba v naši občini ni dobra. Konferenca delegacij predlaga, da bi več naredili za specializacijo trgovin. Razmišljati bi morali tudi o reorganizaciji trgovske mreže v občini in regiji v smislu združitve obstoječih OZD v regiji.

(Vir: zapisniki s sej konferenc delegacij)

Odškodnine delavcem zaradi nesreče pri delu

Po splošnih načelih odškodninske odgovornosti ima delavec poleg obveznosti tudi pravice, med drugim zahtevati od temeljne organizacije in njenih delavcev odškodnino zaradi nastale mu škode v zvezi z delom ali na delu. Tu je predvsem mišljena škoda, ki jo delavec utrpel pri nesreči na delu. V takih primerih običajno nastane materialna škoda (izguba na zaslužku) in nematerialna škoda (fizične in psihične bolečine, strah, trajno zmanjšanje življenjske aktivnosti, skaznost itd.).

Seveda pa mora biti v teh primerih s strani temeljne organizacije in njenih delavcev odgovornost, krivdna ali objektivna.

Glede na delo s povečano nevarnostjo obstaja v železarni objektivna odgovornost.

Tako je treba v vsakem primeru, ko delavec zahteva odškodnino za škodo, ugotovljati obstoj škode in okoliščine, v katerih je nastala, povzročitelja in višino škode.

Škoda je temeljna organizacija dolžna povrniti delavcu (na njegovo zahtevo) v 3 mesecih od vložitve zahtevka oz. jo zavrniti z obrazložitvijo, sicer ima delavec pravico zahtevati odškodnino pri sodišču združenega dela.

Železarna Ravne (vsi tozdi in delovne skupnosti) je to svojo odgovornost zavarovala pri Zavarovalni skupnosti Triglav, OS Maribor. Tako sama direktno teh odškodnin ne izplačuje, ampak jih po obravnavi temelja in drugih okoliščin (obravnavo v tozdu — komisija za VPD in VO) ter zagotoviti vseh dokumentov in dokazil, posreduje zavarovalni skupnosti.

Tako lahko delavci, ki so se poškodovali na delu ali v zvezi z delom, predložijo svoj zahtevek v pravni službi, kjer dobijo tudi ustrezen obrazec. Predhodno mora biti izpolnjen seveda pogoj, da škoda ni povzročil po lastni krivdi namenoma (se zavedal posledic, ki bodo nastale z njegovim ravnanjem) ali pa iz velike malomarnosti (skrajna nepazljivost, ki po-

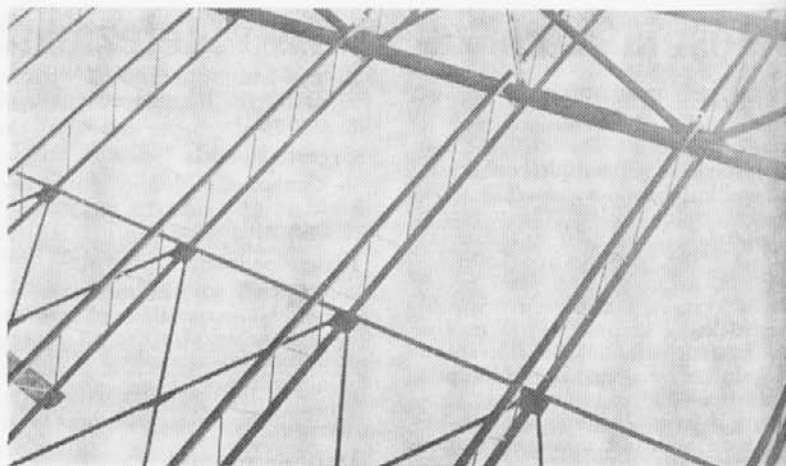
meni zanemarjanje tiste pazljivosti in skrbi, ki se pričakuje od vsakega delavca glede na njegove sposobnosti in znanje). Odgovornost železarne pa odpade tudi v primeru, da je do nezgode prišlo zaradi višje sile ali je poškodbo povzročila oseba, za katero železarna ne odgovarja. V praksi se pojavlja tudi deljena krivda ali so-krivda delavca, če škodni dogodek ni nastal zaradi izključne krivde delavca. Višino odškodnine za nematerialno škodo (za bolečine, strah, skaznost itd.) ovrednoti delavec sam po lastni presoji, saj niti dva primera nista povsem enaka. Delavec ima pravico sam oceniti vrednost izgubljenega zdravja in težav, ki jih je preстал s tem v zvezi oz. jih še bo v težjih primerih trajnih posledic.

Poleg odškodninskega zahtevka mora delavec predložiti k svojemu zahtevku še zdravniško dokumentacijo (popis bolezni, ambulantni karton, zdravniško potrdilo idp.) in dokazila za materialno izgubo (potrdilo o manjšem OD, račune za ev. materialne izdatke).

Odškodninski zahtevki se praviloma dajejo po končanem zdravljenju ali po končanem postopku invalidske komisije.

Čas za prijavo oziroma zahtevo odškodnine je 3 leta od nezgode oz. od končanega zdravljenja. Toliko je relativni zastaralni rok po Zakonu o obilgacijskih razmerjih, absolutni zastaralni rok v vsakem primeru pa je 5 let.

Zavarovalna skupnost obravnava odškodninski zahtevek na podlagi prejetih dokumentov in dokazil, višina priznane odškodnine pa je odvisna od vrste poškodbe, od intenzivnosti in trajanja bolečin, od trajnih posledic itd. in dokazane materialne škode. V težjih in nejasnih primerih zavarovalnica vključuje zdravnika — izvedenca. Zavarovalna skupnost za te vrste odškodnin nima posebne tabele, ima pa svoje interne kriterije, sledi tudi sodni praksi in tako po vsem tem odloči o višini odškodnine in pošlje oškodovancu pismeno po-

Zamreženo nebo

nudbo za višino odškodnine. Če se oškodovavec s ponujeno odškodnino ne strinja, se ima možnost obrniti na sodišče.

Poleg navedenega zavarovanja ima Železarna Ravne še pogodbo z Zavarovalno skupnostjo Triglav, OS Maribor, o kolektivnem nezgodnem zavarovanju delavcev po plačilni listi ter dijakov in študentov na počitniškem delu. To zavarovanje obsega vse poškodbe na delu in izven dela (doma ali kjerkoli), katerih posledica je trajna invalidnost ali smrtni izid.

Za nezgodo po tem zavarovanju se po pravilniku o nezgodnem zavarovanju šteje vsak nenaden, od zavarovančeve volje neodvisen dogodek, ki deluje od zunaj na zavarovančevu telo ter ima za posledico njegovo smrt, popolno ali delno invalidnost.

Za nezgodo se štejejo zlasti naslednji dogodki: povozitev, trčenje, udarec s kakim predmetom ali ob kak predmet, udar električnega toka, udar strele, padec, spodrselaj, strmogavljenje, ranitev ali vbod s kakim predmetom, udarec ali ugriz živali in mrčesni pik, zastrupitev s hrano ali kemičnimi snovmi, okužba poškodbe, ki je nastala zaradi nezgode, opekline vseh vrst, zadavitev ali utopitev, du-

šitev ali zadušitev, pretegi mišic (izpahi, izvini, zlomi kosti), delovanje svetlobe, delovanje rentgenskih in radijskih žarkov, če nastopi naglo in nenadno, razen poklicnih obolenj.

Po pogodbi od 1. 1. 1986 dalje pripadajo ponesrečencem naslednje odškodnine:

— za polno invalidnost zaradi poškodbe	500.000 din
— za smrt zaradi poškodbe	250.000 din
— za smrt po bolezni	50.000 din

Vsak ponesrečenec, ki predvideva, da bo poškodba pustila trajne posledice, naj se zgleda v pravni službi (sorba 9 v upravni zgradbi), da izpolni prijavo, takoj ko mu zdravje to dopušča, najkasneje pa v 3 letih od nezgode oz. od končanega zdravljenja. V težjih in smrtnih primerih opravi jo to formalnost svojci ponesrečenca.

Kljub večkratnim obvestilom v Informativnem fužinarju in na oglasnih deskah še vedno opažamo, da nekateri delavci o tem niso seznanjeni in ne uveljavljajo te pravice. Zato prosimo vse vodstvene in vodilne delavce, da poškodovance v svojih okoljih opozorijo na to.

L. K.

IZ OBČINE IN REGIJE

KOROŠKA INDUSTRIJA V DECEMBRU IN LETU 1985

V občini Ravne decembrska industrijska proizvodnja zaostaja za povprečno letno mesečno proizvodnjo za 3,6%. Celotna proizvodnja je za 4,1% višja kot v letu 1984. Zaloge gotovih izdelkov so bile ob koncu decembra za 39,8% nad povprečjem leta 1984. Oskrbljenost s surovinami domačega izvora je bila skozi vse leto dobra, z uvožnimi pa nekoliko slabša.

ZAPOSLOVANJE ŽENSK IN ODLAGALIŠČE JEDRSKIH ODPADKOV

Konferenca delegacij Železarne Ravne za zbor združenega dela opozarja, da iz srednjeročnega družbenega plana za obdobje 1986—1990 ni razvidno, kako bo zagotovljeno večje zaposlovanje žensk. Delegati izražajo odklonilno javno mnenje glede možne lokacije odlagališča jadrskih odpadkov na Koroškem.

OSEBNI DOHODKI V DO GRAFIKA PREVALJE

Izvršni svet skupščine občine Ravne je obravnaval vlogo DO Grafika iz Prevalj glede izplačila nezmanjšanih osebnih dohodkov v tej DO ter dovolil izplačilo v večjem obsegu, kot je določeno v zakonu o zajamčenem OD v OZD, ki posluje z izgubo.

CENE KOMUNALNIH STORITEV V LETU 1986

Z družbenim dogovorom o skupnih izhodiščih za oblikovanje cen komunalnih storitev v l. 1986 se udeleženci obvezujejo, da bodo oblikovali cene komunalnih storitev na podlagi skupnih izhodišč, opredeljenih s tem dogovorom. Pri oblikovanju cen lahko udeleženci posameznih komunalnih dejavnosti uporabljajo sistem diferenciranih cen med oskrbo gospodinjstev, gospodarstva, družbenih dejavnosti in ostalih uporabnikov.

(Vir: Referalne informacije INDOK centra, februar 1986)

Mladi fužinar izhaja kot mesečna priloga informativnega fužinarja. Uredniški odbor: Marta Vrenčur, Saša Meško, Alojz Lipovnik, Barbara Sušnik in Silvo Jaš, ki odgovarja tudi za vsebino.

mladi fužinar

priloga informativnega fužinarja

Leto XXIII

Ravne na Koroškem, 14. marca 1986

Št. 3

Naše usmeritve so jasne

Dvanajsti kongres Zveze socialistične mladine Jugoslavije je v času, ko se v svetu in pri nas čedalje ostreje spopadajo uspehi in napake, enotnost in delitev, možnosti in želje, strah in upanje.

Zavedamo se, da vsa naša družba preživlja hude čase, ko je proizvodnja čedalje manjša, ko cene rastejo, standard pa upada, ko je število nezaposlenih preseгло milijonsko številko.

Vemo, da se niti kot organizacija ne ukvarjamo vedno s pravimi vprašanji, pogosto smo neučinkoviti, v naših vrstah je čedalje manjši del generacije.

Toda to ne pomeni, da smo se pomirili z obstoječim. Nasprotno, izzivi, s katerimi se srečujemo v tem burnem času, terjajo od nas, da jasno vemo, kaj hočemo in kako mislimo to doseči. Hočemo sodelovati pri sprejemanju vseh ključnih odločitev o našem prihodnjem razvoju, ker želimo pripadati planirani, ne pa pričakovani prihodnosti. Ne želimo biti več na stranskih tirih družbenih dogodkov.

Zato vstopamo v obdobje kongresnih priprav z ambicijo, da s spremembami v lastni

DANAŠNJA MLADINA JUGOSLAVIJE JE TITOVA

Zveza socialistične mladine Jugoslavije v tem burnem času jasno izraža svojo trdno opredeljenost, da nadaljujemo Titovo pot boja za krepitev in razvijanje neodvisne, socialistične, samoupravne in neuvrščene Jugoslavije. V njej vsi narodi in narodnosti s krepitevijo bratstva in enotnosti uresničujejo svojo pravico do svobodnega in enakopravnega razvoja.

To Titovo v nas razpoznavamo po nemiru, ki nam ne dovoljuje, da bi bili zadovoljni z obstoječim, temveč nas vedno sili, da si prizadevamo za višje, boljše, naprednejše, pravičnejše in da je »šele tisto najboljše dovolj dobro za nas«. Tako nas je učil Tito. In da človeka ocenimo in cenimo po tistem, kar dela, ne pa po tistem, kar govori. Zato se to Titovo v nas vedno upira tistim, ki imajo Tita samo v besedah, ne pa tudi v dejanjih. Tudi takšni so, in ni jih malo. Zato bomo s svojim delom kazali bistvo Titovega dela - boj za življenje, dostojno človeka. In to na vsakem mestu, kjer smo in kjer bomo. Tudi to nas je učil Tito. Zato naj nihče ne dvomi: današnja mladina Jugoslavije je Titova.

Iz povzetkov za 12. kongres ZSMJ

organizaciji, v naši delovni metodi in obnašanju potrjujemo avtentični značaj našega revolucionarnega mladinskega gibanja, izhajajoč pri tem iz dejstva, da je tudi mlademu rodu potrebna boljše mladinska organizacija, sami družbi pa mobilnejša in učinkovitejša zveza socialistične mladine.

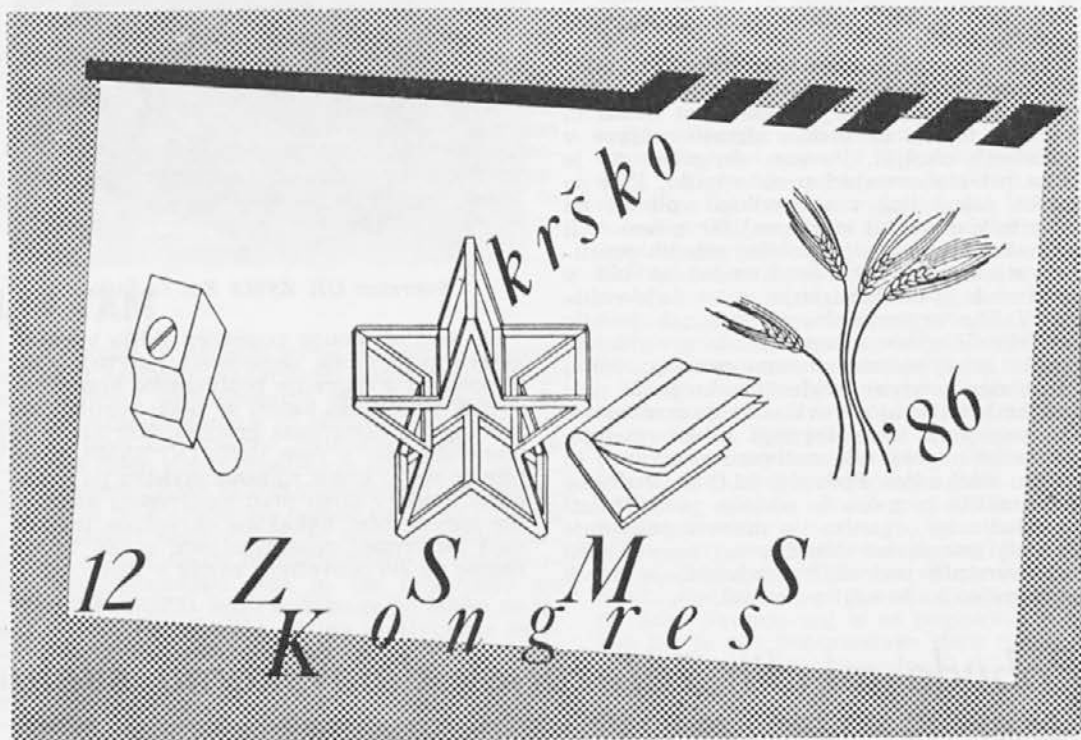
Tako zvezo socialistične mladine pa ne vidimo zunaj obstoječih temeljev zasnove mladinske organizacije, kot so bili postavljeni na 3. konferenci Zveze komunistov Jugoslavije. Vendar pa menimo, da taka zasnova mladinske organizacije v praksi ni nikoli prišla do popolnega izraza. Tudi njena

proces vključevanja mladinske organizacije v središče družbenih gibanj od temeljnih družbenih celic dalje in njeno udeležbo pri sprejemanju najpomembnejših odločitev na vseh ravneh.

Samo v takih razmerah lahko preverjamo brezhibnost same zasnove, samo v konkretni akciji se lahko borimo za lastno samostojnost, brez katere ni avtentičnih interesov v organizaciji in tudi ne avtentičnih programov.

Ne strinjamo se več, da bi bili zaslon za odločanje v našem imenu. Pravico odločanja hočemo imeti tudi sami.

Celotno kongresno obdobje, v katerega vstopamo, mora biti torej obdobje mobilizacije mladega rodu za take spremembe. V dokumentih za kongres in konference zveze

operacionalizacija prek posameznih postavk v statutu Zveze socialistične mladine Jugoslavije ni bila v skladu s postavljenimi načeli. Zveza komunistov Jugoslavije kot nosilka idejnih temeljev take zasnove ni storila dovolj za ustvarjanje praktičnih predpostavk za njeno uresničitev. Zveza socialistične mladine je postala politični subjekt, ki se ukvarja z nekaterimi »mladinskimi« vprašanji. Ker je bila zaprta v tak okvir, je postala neaktualna, počasna in nemočna.

Pretekli, 11. kongres Zveze socialistične mladine Jugoslavije je naložil vodstvom zveze socialistične mladine, da preučijo stanje v organizaciji, njeno vlogo in delovanje.

Izhodišče za 12. kongres naj bi bil temelj, na katerem bodo republiške in pokrajinske konference zveze socialistične mladine pripravile svoje kongresne dokumente, pa tudi celoten program akcij med mladimi, ki bo odpiral nov proces v mladinski organizaciji,

socialistične mladine, ki jih bomo pripravili na podlagi tega izhodišča, se mora jasno razpoznati perspektiva družbe, pa tudi mladega rodu. Spremembe, ki jih nameravamo izvesti v organizaciji, morajo biti take, da bo učinkovitejša in zanimivejša za mlade.

Ta program sprememb pripada celotnemu mlademu rodu, ki ga edini lahko tudi izvede.

Čas za take spremembe je danes. Mi drugega časa nimamo. Današnje razmere so za nas dovolj dobre, da pokažemo, da smo kot mladi rod pripravljeni spopasti se z vsemi izzivi, ki so pred nami, in da nismo nič slabša generacija kot nekatere pred nami. Družba, v kateri živimo, nam mora bolj zaupati in nam tako tudi pomagati, da bi bili samozavestnejši, kar bo v dobro nam in tudi družbi v celoti.

Iz izhodišč za 12. kongres ZSMJ

Vse naše dejavnosti bodo imele predkongresni pečat

Samo nekaj dni nos loči od osrednjega dogodka za slovensko mladino - njenega kongresa v Krškem, in kongresni utrip bomo predstavili v eni naslednjih števil. Zanimalo nas je, kakšne so predkongresne dejavnosti v ravenski občinski konferenci ZSMS. Toda pogovor s sekretarjem OK ZSMS **Edijem Lužnikom** ni bil samo na to temo, temveč je nanizal še kopico stvari, ki so aktualne v tem trenutku in ki živo zadevajo mlado generacijo.

Večina OO ZSMS v ravenski OK ZSMS je obdelala kongresne dokumente ter nanje dalo predloge in pripombe, je pa tudi res, da se v nekaterih okoljih kaže tudi obilica neodgovornosti, neresnega pristopa k obravnavi kongresnih materialov. To pa pomeni tudi brezbržnost do nekaterih aktualnih problemov mlade generacije. Povsem drugačna slika pa se kaže v tistih mladinskih organizacijah, ki so gradiva dodobra pretresle. Tam mladi kritično priznavajo, da so se premalo vključevali v področja, kot so štipendijska politika, zaposlovanje, stanovanjska problematika. Velik poudarek so dali tudi ekologiji, ki je za našo krajino v tem trenutku še kako aktualna in pereča. Na ekološko temo so se zvrstile številne okrogle mize, mladi so pošiljali protestna pisma organizacijam in ustanovam, ki so neposredno odgovorne za nadaljnjo usodo človeštva. Izkazalo se je, da je področje ekologije in zaposlovanja ta trenutek najbolj aktualno med mladimi Koroške krajine.

Tudi pri organiziranosti in delovanju mladih mora priti do korenitih sprememb. Delno so za takšno stanje krivi sami mladi in pa tudi to, da še vedno nimajo veljave v nekaterih okoljih. Povsem drugačna pa je slika pri stanovanjski problematiki, kjer so mladi dokaj dobro s predlogi vplivali na pravilnik o delitvi stanovanj ter s tem tudi na nekoliko ugodnejši položaj mladih prosilcev stanovanj. Ostri in kritični so bili v pripravah in evidentiranju za letošnje volitve. Veliko argumentiranih pripomb je bilo na delo delegatov v republiki in zveznih organizacijah: zakaj se imena samo menjajo, zakaj se nekoga ponovno evidentira, ko pa že prej kot funkcionar ni opravil svojega poslanstva. Pri vzgoji in izobraževanju mladi opažajo, da so še naprej zelo natrpani programi, ki so jim stežka kos. Področje SLO in družbene samozaščite se mora še nadalje podružbljati in mladinska organizacija mora v prihodnje še bolj intenzivno delati v tej smeri, kajti pri tovrstnih področjih predstavljajo mladi pomemben kadrovski potencial.

Bolj kot doslej bo morala ZSMS delati na področju kadrovske politike. Še vedno je prisoten prehitel pretok kadrov, ko se takorekoč čez noč zamenja vodstvo mladinske organizacije. Ko je treba začeti na novo, pa se pokažejo kadrovske šibkosti. Da bi se temu izognili, moramo intenzivno in organizirano začeti delati že s pionirji v osnovnih šolah ter jih tako pripravljati na odgovorne naloge v mladinski organizaciji. Da ZSMS nima tiste prave množičnosti, so krivi tudi neustrezni programi, ki so bolj ali manj monotoni, manjka jim dinamike, čeprav so pogoj za dobro delo tudi finančna sredstva.

Sekretar OK ZSMS Edi Lužnik

Ko sem ob koncu pogovora Edija vprašal, katere pomembne dejavnosti načrtuje OK, je postavil v ospredje problemsko konferenco OK ZSMS, na kateri se bodo združili vsi predlogi za kongresna gradiva. Kar pa je še pomembnejše: v vseh tistih OO ZSMS, ki so bile do sedaj šibke, njihova vodstva pa neaktivna, bodo v dneh pred kongresom kadrovske spremembe, nekakšne okrepitve, tako da med osnovnimi organizacijami v OK ZSMS Ravne ne bo prevelikih razlik v delu.

Silvo Jaš

Pobude mladih železarjev delavskemu svetu

Na zadnji seji (7. 2. 1986) je KS OO ZSMS železarne sprejel nekaj pobud mladih, ki jih je naš delegat prenesel na 14. sejo delavskega sveta železarne Ravne. Pobude so bile posredovane ustno, tukaj pa dajemo še pismeno obrazložitev.

1. Pri plačevanju počitniškega dela dijakov in študentov naj se preuči tudi možnost plačevanja njihovega dela prek študentskega servisa, ki ima v času od 15. junija do 15. septembra odprto svojo podružnico tudi na Ravnah. Takšna ali podobna praksa je že uvedena marsikje po Sloveniji, saj gre pri tem v bistvu za dvojno korist: tako za mlade kot tudi za delovno organizacijo. Enostavnejše se lahko določijo urne postavke, se potem le-te primerjajo med seboj in mladi dobijo relativno več. Takšno delo je namreč neobdavčeno oz. se plačuje študentskim servisom 10% za posredovanje, pa še ta denar se potem vrača, saj študentski servis namenja del ostanka dohodka za dvig obštudijskih dejavnosti študentov in dijakov. Delovna organizacija pa plačuje takšen način počitniškega dela iz materialnih stroškov, tako da je to v skup-

nem znesku manjši izdatek za delovno organizacijo (»v narekovaju«).

2. Nekatero delovno organizacijo po SRS bodo eksperimentalno začele z uvajanjem 40-urnega delavnika (TAM, Kolinska, Strojna tovarna Maribor, Konus Slovenske Konjice); na Hrvaškem nekatere DO tako delajo že dlje časa. Naša pobuda je, naj se naši strokovni delavci povežejo z delavci iz teh delovnih organizacij ter naj nas potem sprotno obveščajo o pozitivnih in negativnih straneh takšnega načina dela. Tu je pomembno predvsem informiranje, kajti tako bi vsi lahko bili veliko bolj pripravljeni spremljati nadaljnjo uspešnost ali pa neuspešnost takšnega delavnika. Torej v nobenem primeru ne moremo stati ob strani kot nemi opazovalci.

3. Dajemo pobudo, da se po strokovni plati ugotovi, koliko letnega dopusta imajo drugje, predvsem v SOZD, in predlagamo, da se pri nas poveča število dni letnega dopusta za 2-3 dni. Ustrezno je treba le dopolniti naš interni pravilnik. ZZD ne bi bil ovira, saj govori, da je delavcem zagotovljeno vsaj

18 dni letnega dopusta (pri nas pa je to število po pravilniku 17 dni). Torej ZZD določa le spodnjo mejo, najnižjo, podobno kot tudi Zakon o delovnih razmerjih.

4. Tudi naša DO se naj priključi nekaterim drugim uspešnim DO (Elan, Krka, Iskra) in razpiše teme ter nagrade za diplomatska, raziskovalna dela (možnosti raznih področij: metalurgija, strojništvo, ekonomija, ekologija). Natečaj bi bil javen - objavi se po vseh višjih in visokih šolah, dnevnem tisku. Razširili bi ga lahko tudi na srednješolce in njihove raziskovalne naloge... Dobra, četudi nenagrajena dela bi se lahko odkupila. Gotovo bi lahko rešili kakšen naš problem (tehnični, tehnološki, organizacijski) z manj denarja kot pa drugače. Tako bi mogoče pridobili tudi nekaj kvalitetnih kadrov za deficitarna področja (npr. konstrukterji) tudi iz širšega področja (ne samo med našimi študenti).

Z našimi pobudami želimo podreti barikado in kot mladinska organizacija v našem motu MANJ - TODA BOLJE DELATI prispevati vsaj malo za naše leto kvalitete in znanja. Upamo, da bodo naše pobude doživele pozitiven odmev in da se jim bodo pridružile še druge DPO.

Nagrade bi podeljevali enkrat letno. Možnih je več načinov (svečana seja DS, ob 1. maju, 25. maju, ob dnevu republike ali ob dnevu samoupravljalcev).

P.S. Vse pobude KS OO ZSMS železarne Ravne je DS DO sprejel in zadolžil strokovne službe, da jih preučijo.

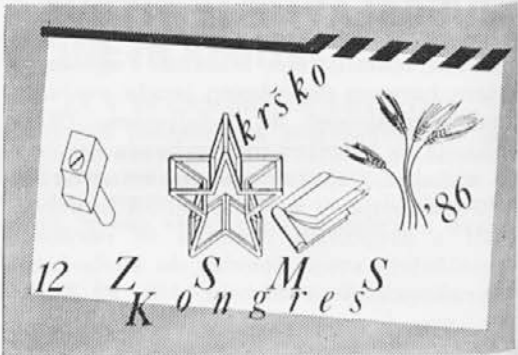
Božo Šetina

KAJ PRIČAKUJEM OD KONGRESA

Alojz Lipovnik, podpredsednik OO ZSMS tozda SGV:

»Bojim se, da sklepi 12. kongresa ne bodo uresničljivi in sprejemljivi za marsikaterega funkcionarja, kot že niso bili pred tem kongresom, in bo glas mladine spet zatrt in preglasovan z že pač bolj izkušenimi člani naše družbe.

Tudi moja želja je, da bi mladi našli neko trdno in pomembno pot za pereče teme, kot so zaposlovanje, štipendiranje, stanovanjska problematika in podobno.«

Bojan Proje, predsednik OO ZSMS tozda SGV:

»Od 12. kongresa pričakujem, da bi se bistveno spremenili odnosi med vsemi DPO. Saj sedaj ti odnosi niso preveč zgledni, poleg tega pa bo treba v prihodnje bolj upoštevati usmeritve in predloge mlade generacije.

Mladi naj bi imeli več možnosti odločanja pri tako pomembnih stvareh, kot so:

— štipendijska politika, saj so razlike med študenti še vedno velike

— stanovanjska politika, saj mlade družine še vse predolgo čakajo na stanovanja, in je delež sofinanciranja velik

— SLO in družbena samozaščita, saj so mladi prvi, ki morajo izvajati naloge na tem področju.

Na tem kongresu je treba poudariti tudi gospodarski razvoj in boj za boljše okolje.

Zbrala: Marta Vrenčur

Mladi in gledališče

Začetek dela v skupini in izbor dela

V tem poglavju bi spregovoril o začetkih dela v mladinski gledališki skupini, kar seveda velja tudi za vse otroške gledališke skupine, četudi je delo glede na starostno stopnjo lahko še kako različno. Trudil sem se, da bi zajel res samo tiste značilnosti, ki pridejo prav pri delu kar največjemu starostnemu razponu: to je od tretjega do osmega razreda osnovne šole.

Ko začnemo delati v skupini, ki smo jo bodisi ustanovili sami ali pa je že bila prej formirana, moramo vedeti nekaj osnovnih stvari.

Vodijo nas različni cilji, zato bo tudi pristop k delu različen. Omenil sem že starostni razpon. Pri njem sicer ni omejitve, a vendarle velja pravilo: čim večji bo ta, tem zahtevnejše je naše delo, saj se bomo soočevali z mnogimi različnimi potrebami in hotenji članov skupine. Čim ožja je starostna skupina, tem manjše so te razlike. Seveda pa to ne pomeni, da je potem s takšno skupino že kar zagotovljen uspeh, le nekoliko lažje nam bo; to pa je tudi vse.

Za novo ustanovljeno skupino bi morebiti kazalo naprej seči po drugih oblikah gledališke vzgoje in ne takoj preiti na režijo igre.

Za to je več vzrokov. Prvič: tako ne bomo razočarani, če nam predstava ne bo uspela. Drugič: treba je vedeti, da lahko kljub recimo uspeli predstavi še vedno dvomimo v sebe in svoje sotovaršice-igralce. Zato je najbolje, da skupina najprej spozna osnovne vrednote gledališča in da znanja ne zajemamo s preveliko žlico. Počasno in sistematično delo z utrjevanjem znanja je za poznejše delo mnogo boljše.

Da pa imamo pred seboj vseeno nek cilj, je najbolje, če se lotimo priprave proslave, dramskega prizora, recitala.

OD TU IN TAM

Na Ravnah so se sestali mladi iz železarne, Uniorja Zreče in Tovarne avtomobilov in motorjev Maribor. Skupna tema sestanka je bila priprava in organiziran nastop mladinskih organizacij z različno specifikom in pogoji dela na 12. kongresu slovenske mladine. Veliko govora je bilo tudi o spremembah statuta ZSMS, saj nekateri novi predlogi celo zavirajo delo mladinske organizacije, ki je specifična v delovnih organizacijah. Več o tem pa bomo napisali v eni od prihodnjih števil Mladega fužinarja.

Na prvi seji sveta ZSMS * SOZD Slovenske železarne so se delegati seznanili s programom dela v letošnjem letu. Program je dokaj obetaven, poleg tega pa vsebuje še smernice dela, ki so jih sprejeli delegati na svoji volilno-programski konferenci decembra lani. Iz tega izhajajo še programske usmeritve, v katerih piše, da bo še naprej tesno sodelovanje med KS OO ZSMS, OO ZSMS in svetom ZSMS SOZD, čvrste vezi bodo med poslovnim odborom SOZD in drugimi družbenimi dejavniki. Mladi naj bodo dosledni uresničevalci stabilizacijskih programov, v zvezi s tem moramo spodbuditi njihove aktivnosti za dvig delovne in tehnološke discipline s ciljem večjega izkoriščanja delovnih kapacitet in boljše proizvodnje. Mladi bodo spremljali priprave osnov dolgoročnega programa razvoja Slovenskih železarn in njenih članic. Dosledno se moramo boriti in vztrajati pri uveljavljanju načela nagrajevanja po delu in rezultatih dela oziroma sistema oblikovanja in delitve sredstev za osebne dohodke v okviru SOZD. Še naprej bomo razvijali sodelovanje z drugimi jugoslovanskimi železarnami, zlasti njihovimi mladinskimi organizacijami s skupnim ciljem krepiti bratstvo in enotnost. Tudi evidentiranje in priprave na volitve v letošnjem letu

Pri tem moramo vedeti, da s tem sploh ne razvrednotimo svojega dela. Če bi se tega zavedali, bi bile naše proslave mnogo boljše, kot pa jih lahko vidimo v naših krajevnih skupnostih.

Prav je tudi, če se že takoj na začetku svojega dela v skupini zavedamo, da se mentorско delo ne kaže samo v produktu, ki ga ustvari skupina, ampak tudi v igralčevem odnosu do dela in kulture nasploh.

Če smo dosegli samo to, da bo igralec-otrok znal razumeti odrsko besedo, potem smo storili že zelo veliko. Vedeti namreč moramo, da se mlad človek v gledališču vzgaja ali bolje povedano samovzgaja v iskanju svojih pogledov na kulturo. Cilj takšnega dela v skupini je tudi kulturna osveščenost kraja, kjer skupina živi in dela. Enako vlogo ima tudi naš mladinski pevski zbor, ki tudi prispeva, da je kulturna raven kraja boljša.

Vse te prednosti pa dosežemo samo s soustvarjalno metodo dela v skupini, ki naj bo uvedena že takoj v začetku dela v skupini ali krožku.

Mentorji ponavadi grešimo že pri prvem koraku s tem, da vsilimo svojo obliko dela skupini, ki jo vodimo. Ponavadi izhajamo iz lastne mladosti in pozabljamo, kako je bila naša mladost vendarle bistveno drugačna od mladosti naših varovancev. Danes imajo mladi ljudje svoje cilje, imajo resda še neizdelan, a vendarle še kako svoj odnos do dela v skupini in do kulture sploh.

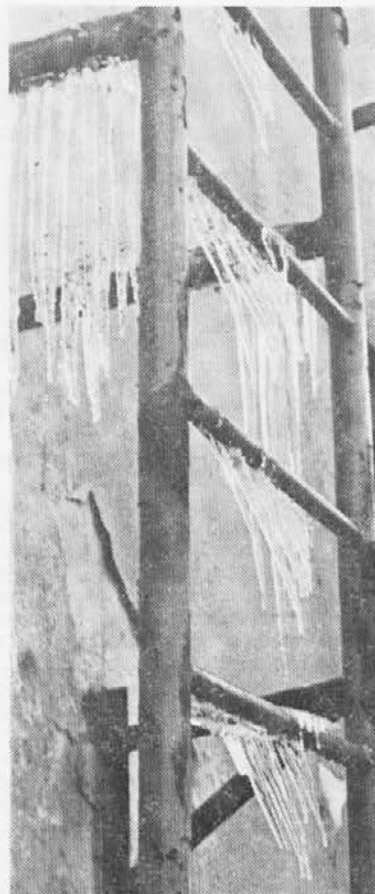
In tako se znajdemo v dilemi: ali prepustiti vse skupini in se soočiti z nevarnostjo, da bomo začeli z delom, ki bo sicer njihovo, a njihovo samo na prvi pogled, ali pa jim vsiliti svoj koncept dela in doseči, da nam bodo ob prvih težavah obrnili hrbet, ker se v tem delu ne bodo videli. Mentor mora biti sposoben razumeti obe nevarnosti in začeti nekako v sredini med njima ter pri tem paziti, da ne zaide v eno ali drugo nevarnost. Pa še na

ne more in ne sme mimo mladih iz Slovenskih železarn. Nadaljevali bomo z različnimi oblikami izobraževanja od okroglih miz do debatnih sestankov in obravnavali področja, ki tako ali drugače zadevajo mlade. To je bilo samo nekaj vsebinskih usmeritev za delo sveta ZSMS SOZD v letošnjem letu. Seveda se bo nadaljevala pomoč tistim OO ZSMS v okviru sveta ZSMS, ki bodo to potrebovale, nedvomno pa bo treba stalno in kontinuirano spremljati delo in vse dejavnosti na nivoju SOZD, kajti le tako se bo lahko nudila tudi realna slika utripa in življenja mladih iz Slovenskih železarn.

Komisija za MDA pri koordinacijskem svetu OO ZSMS železarne Ravne pripravlja ob 1. aprilu - dnevu brigadirjev - razstavo o mladinskem prostovoljnem delu in pogovor z nekaterimi brigadirji-veterani iz železarne. To bo nekakšen uvod mladih železarjev v letošnje brigadirsko poletje.

Veliko mladih iz osnovnih in srednjih šol, krajevnih skupnosti in delovnih organizacij se je udeležilo enodnevnega seminarja o informiranju, ki ga je pripravila komisija za informiranje pri OK ZSMS, z namenom, da bi čimveč mladih pritegnili v informacijske sisteme ter jih seznanili z osnovami novinarstva in njegovega jezika. Seminarju je prisostvovala tudi Ida Novak-Jerele, vodja CIRZ pri RK ZSMS, ki je udeleženca seznanila z vlogo informiranja v pripravah na 12. kongres ZSMS. Za vse tiste, ki se bodo želeli še nadalje izobraževati in tudi delati na tem področju, pa se pripravljajte »majhna novinarska šola informiranja«.

S. J.

Ravno in poševno

nekaj mora takoj pomisliti: delati v skupini z mladimi pomeni, da se moramo z njimi zelo dobro razumeti. Po besedah nekega starejšega režiserja z enega zadnjih seminarjev smo v skupini samo 10 % mentorji-režiserji, 90 % pa gre za razumevanje tistih, ki jih vodimo. Biti moramo psihologi, pedagogi, sociologi. Zdi se, da bi moral režiser svojega igralca poznati bolje kot on sam sebe. Kolikokrat se zgodi, da igralec ni sposoben realno oceniti svojih zmognosti, in če bi režiser nasledil in se odločil na osnovi tistega, v kar je igralec prepričan, da zmore, potem bi bilo zelo nevarno, da predstava ne bo uspela. Mentor naj torej pripravi vsakega posameznika do tega, da bo spoznal, kaj in koliko je sposoben. Biti pa mora še posebej taktičen, da bo znal vsako delo v skupini prikazati kot enakovredno. Le tako ne bodo nastajale zvezde, drugi pa imeli občutka manjvrednosti.

Če se vrnem na izbiro dela, naj bi mentor-režiser izbral samo okvirno skupino del. Člani skupine pa naj bi potem izbrali posamezno delo. Skupno naj bi se pogovorili o tem, kaj jih je pri posameznem delu navdušilo, kaj bi bilo še danes aktualno, kaj bi z delom dosegli, ali bi imeli možnosti to prikazati itd.

S takšnim začetkom dela smo dosegli nekaj zelo pomembnega. Mladi so že takoj na začetku začutili, da so enakovredni soustvarjalci predstave, ki bo njihov končni cilj. Pri tem naj poudarim, da ne gre samo za gledališko predstavo, tudi proslavo bi morali tako narediti.

Takšna metoda že prerašča v delo krožkovnega tipa, ki vključuje mentorja samo kot enakovrednega člana skupine, delo pa je kolektivno.

V razpravi moramo spodbuditi nekatere pomembne stvari, ki bi jih morebiti naši varovanci pozabili, in jih moramo na neprijeten način opozoriti nanje. Sploh je prava umetnost, da znanje, ki ga imamo o gledališču, prenesemo na člane skupine, tako da tega ne bodo jemali kot predavanje, ampak da bodo začutili, kako so se do ugotovitev priklopali sami.

Pri delu v takšni skupini kar lebdi nad skupino nekakšna ustvarjalna energija, ki pritegne k delu še tako pasivnega udeleženca. Paziti moramo le na to, da ne pustimo

preveč do izraza tistih, ki so že po naravi radi v središču pozornosti. Z budnim očesom moramo spremljati vsakega posameznika in ga v primernem trenutku pritegniti k razpravi. Pri tem se moramo zavedati, da je določen pogled na posamezno temo res samo oseben pogled vsakega posameznega udeleženca skupine, in da ni rečeno, da je to že videnje cele skupine.

Tudi mi kot mentorji bomo znotraj skupine iskali svoj odnos do dela, prav tako, kot ga iščejo tudi vsi člani skupine. Zgodilo se bo, da se bomo morali včasih tudi mi ukloniti nekaterim rešitvam, ki bodo spoznana za skupno rešitev. Mogoče bo težko spoznanje, da nismo imeli prav, a na to moramo biti pripravljene že takoj na začetku. Zato tudi najbrž ni posebno pametno, da bi o določenem delu že takoj na začetku zabetonirali svoje stališče in bi potem od njega ne odstopili za nobeno ceno.

Sam sem prepričan, da človek doživi posebno srečo, kadar se mu zgodi kaj takega. V tem primeru imamo namreč opraviti s skupino, ki zna ustvarjalno misliti in ni podvržena nekim vnaprej narejenim šablonam. Ko imamo izbrano delo, moramo vedeti še nekaj, na kar radi takoj vsi po vrsti pozabljamo. Na čas.

Če je le mogoče, ne postavljajmo si časovnih normativov pri delu, ne obremenjujmo sebe in skupine s tem, in imeli bomo že v osnovi mnogo več uspeha. Žal pa je tako, da se lotimo predstave tedaj, ko ugotovimo, da moramo do tega in tega časa nekaj narediti. V šolah je to še posebej prisotno. Učni program predpisuje proslave, spominske dneve, in učitelji-mentorji so ujeti v te časovne roke. Potem je zelo težko, če ne že nemogoče voditi delo v skupini po principu kolektivnega dela. Navadno takoj pristopimo k avto-

kratskemu vodenju skupine. Toliko ur za bralne vaje, toliko ur za razčlenbo besedila, gibanje, itd. - vse do predstave. Gledališče pa naj bi bilo svobodno, zato ga je treba osvoboditi časovnih rokov. To pa ne pomeni, da lahko predstavo delamo celo leto. Biti moramo sposobni delati s tempom, ki ga bo skupina zmogla, in nikakor ne smemo razvleči časa za vaje, ker bi s tem le zbili motivacijo v skupini.

Čas ne sme postati naš ujetnik pa tudi mi ne smemo po nepotrebnem tratiti z njim. Spet sredinska pot.

Se idejo ali dve za nastanek predstave. Ste pomislili, da lahko predstavo naredite sami člani skupine? Ukvarjajte se s tem nekaj časa, pa boste videli, da to ni nek bav bav. Dajte idejo, ki jo bodo na osnovi improvizacije igralci razvijali naprej v dialog, zaplet in razplet. Skozi nastajanje dela le vlečite rdečo nit, bodite semafor, da bi vaši igralci ne zgrešili poti. Lahko poizkusimo z otroškimi pesmimi, spet lahko dramatiziramo povesti, ki jo imajo otroci posebno radi. Ali pa ostanimo pri izbranem delu in v njem poiščimo tiste motive, ki veljajo danes in za nas. Mentor je v tej fazi nastajanja gledališke predstave, proslave ali recitala le koordinator, ki mora biti toliko sposoben, da bo tisto najboljšo znal ločiti od plevela in tisto splesti kot kito v predstavo.

To pa ni lahka naloga in zahteva predvsem veliko veselja in potrpežljivosti ter nekaj osnovnega znanja o gledališki umetnosti. Mislim pa, da to ne sme vzeti poguma nobenemu izmed vas, ki ste na tem, da stopite na posvečena tla boginje Talije.

Prihodnjič:

Scena - odrski prostor, gib in glasba.

Rudi Mlinar

Žalostna je stara Zima,
kadar pust veselo kima.

Ko se krofi v olju cvrejo,
zunaj starko zimo žgejo.

Pustne šeme, juhuhu,
kdaj spet pust bo tu?

Dominika MLINAR, 4.c.
— vsi učenci
OŠ Prežihovega
Voranca Ravne

SPOZNANJE

Biti na svetu je neznanska radost. Kaj je sreča? Da vidiš sonce, sanjaš cvetove, poslušaj ptice, da čutiš veter na koži, da lahko zajameš pesek in ga spustiš med prsti, da globoko v srcu slišiš butanje morskih valov, da ležiš v vonjavah spomladanskih trav in gledaš v bežeče oblake.

Lepe so zvezde. Prižigajo se druga za drugo in živijo. Živijo srečno. Pišejo se Jupiter, velika, svetla zvezda. Prižejo se Vega, Orion in tisoče drugih. Zagledala sem se v tiste lepe plave oči, ki znajo tako lepo in milo pogledati. Oči, ki ti vrnejo tisoče upov. Da, to so njegove oči. In kdo je on? On je on. Zvezde so zvezde. Naenkrat sem opazila, da so lepe, skrivajo na tisoče resnic in me vabijo na pot raziskovanja. Migljajo in mežikajo nagajivo in izzivalno, sprehajajo se po vesolju in takrat si zaželim: le kaj naj bi si zaželela? Vidim njegov zamaknjeni obraz, oči, ki hrepenijo, ki iščejo srečo. Da, njemu se zrcali sreča v očeh. Tako rada bi te poljubila, tako rada bi ti stisnila roko in morda samo za hip naslonila glavo na tvoje prsi, da bi slišala, kako ti bije srce. Morda so me zmedle tvoje oči, morda tvoja usoda. Moja duša je nežna in občutljiva kot makov cvet in ostrta kot sulica. Dobra je kot kruh in ne dovoli, da bi jo teptali. Tebi poklanjam ta cvet, ves nežen in rosen. Poklanjam ti ljubezni cvet, ne odkloni ga. Ne odkloni ga, da se nikdar ne osuši in ne oveni.

Tudi tu, kjer noč ne prižiga luči in sem kakor solza na nežnem listu razkošne pomladi, tu, kjer sonce ne sveti skozi zlate spirale tisočih barv in sem kakor utopljenec na oknu svojih sanj, tudi tu te ljubim.

Julka

Tekačica

Učenci osnovnih šol pišejo

MISLI O KULTURI

Kulturni so tisti ljudje, ki obiskujejo gledališče in druge kulturne prireditve.

Iztok

Kulturni smo vsi, ki spoštujemo pravila lepega vedenja.

Nataša

Kultura je lepo vedenje in spoštovanje vseh ljudi.

Katja

Kulturni smo, če pomagamo sočloveku v stiski.

Bojana

Kultura je prikaz duhovnega in družbenega razvoja človeštva.

Tomaž

Kulturni smo, če spoštujemo drug drugega in družbeno lastnino.

Rok

Kultura je dostojno obnašanje in urejen dom.

Veronika

Tovarištvo v dobrem in slabem, to je kultura.

Mateja

Knjige, uspele gledališke predstave, glasbeni, slikarski, kiparski in drugi dosežki, ki nas bogatijo, so dokaz kulture našega naroda.

Andreja

Misli so zapisali učenci COŠ Koroški jeklarji

NORČAVI PUST

Bliža se norčavi pust. Vsi otroci komaj čakamo ta dan, ki bo zelo lep in mamice bodo pekle zlatorumene krofe. Hodili bomo po ulicah in vzklikali »Naj živj pust!« Oblečeni bomo v šeme in bomo namazani okrog ust kakor klovni. Mastili se bomo s slastnimi, velikimi krofi.

In še enkrat: »Ta dan bo zelo vesel in vsi se ga že veselimo!«

Iveta Gradišek, 4.c.

Pust je star slovenski ljudski običaj, ki ga ljudje praznujejo tudi v našem kraju. Pust s svojo šegavostjo in razposajenostjo priganja zimo. Starši pravijo, da je bilo v preteklosti pri praznovanju pusta dosti več mask, organizirane so bile povorke in pokop pusta.

Urška Samec, 4.c.

Pusta se vsi veselimo. Po domovih pečejo zlatorumene krofe in prirejajo pustne igre. Na ta dan se ljudje oblečejo v razne živali, plemena, pravljlična bitja, pomembne osebnosti. Oponašajo jih in se ponorčujejo iz njihovih napak. Na Ptujskem polju je veliko kurentov, zato se jih včasih zares bojijo. Večina ljudi se namaskira. To so stari običaji, ki jih človek ne more pozabiti. Prav je tako, da enkrat na leto pozabimo na vsakdanje težave ter se krepko poveselimo.

Bojan Volentar, 4.c.

Pust pride zgodaj, kakor zarja, vsako leto februarja.

Pustne šeme rajajo, otroci se zabavajo.

Vsi prepevajo tri - li - li, vsakdo pusta se veseli.

Tine, Tone, Cene, to so pustne šeme.

KAKO ŽIVIMO:

Pri Jeseničnikovih v Črni

Na prvi pogled nič težko vprašanje tistemu, ki za to rubriko na stečaj odpre vrata svojega doma in življenja — kako pri vas živite — ob srečanju rado pokaže zobe. Ni preprosto nanj odgovoriti tako, da potem iz nje ga nastane podoba življenja, kot je v resnici.

In če je o življenju že govoriti težko, kaj je potem življenje samo, kaj pomeni živeti.

Francoska pisateljica F. Sagan pravi, da pomeni živeti urediti si življenje tako, da smo kar najbolj zadovoljni. Kako preprosto, če spregledamo njen dodatek: »in še to ni lahko.«

• Njena v začetku vojne rojena hči Majda je dragocenost družine zaradi pravega občutka za dom in vse v zvezi z njim. Skrbna roka se pozna povsod v stanovanju in da je tako, so dnevi kar prekratki za vse: iti dopoldne ali popoldne na šiht v Lek na Prevalje, kjer pakira zdravila, skuhati, pospraviti, šivati gobeline, plesti na roke ali na stroj, ob tem pa še kaj prebrati, saj ji to pomeni užitek, biti varuška itd.

• »Glava« družine, leta 1939 rojeni Polde, je dragocenost za družino najbolj zaradi svoje dobre volje. Sam se čudi, od kod

da lahko zbrano vrže na papir, kar domisli.

Polde je modelni mizar in ima svoj poklic zelo rad. Zato tudi prav rad hodi na šiht. Toda, pravi, da zadnji čas manj, saj je vse njihovo delo postalo nujno. Še z enim modelom nisi gotov, pa že za drugega piše nujno. Po njegovem zato trpi kakovost, kar pa ni dobro.

Sicer pa Polde ne hodi na šiht, ampak se vozi; eno leto iz Dravograda, kjer se je rodil, in 26 let, odkar se je oženil in preselil k ženinim staršem, iz Črne. To znese, po računu za uro vožnje v obe smeri vsak dan, na mesec

Ljubljena vseh

Jeseničnikovi

Zato se je veselje srečati z ljudmi, kot so Jeseničnikovi v Črni, ki znajo živeti vsak zase in vsi kot družina. In sploh ni važno, kdo je za to najbolj zaslužen: babica Marija Veršnik ali Majda ali Polde ali Mirjana ali Tomo ali Andreja.

• Izkušnje, ki jih ima iz življenja in o življenju sedemdesetletna babica Marija Veršnik, so letna babica dragocenost. Dobila si jih je v letih, dosti manj bogatih, kot so zdajšnja. Še takrat, ko je hodila nekaj časa na šiht v rudnik, a ga je morala pustiti in dati mesto moškim brez dela, ko za otroke, pa jih je bilo sedem, ni bilo niti ene plenice, ko je umrl mož itd. Zato zna danes ceniti vse, in ne tarna, da je življenje že hudo, če ni vse zastoj in se je treba tuintam čemu odreči. Vesela je svoje pokojnine po možu, s katero si laže kuha za sebe, tisto, kar ima pač rada; vesela je svoje hčerke in njene družine, ki lepo skrbi zanjo, in vseh svojih otrok, ki se pogostokrat vračajo, da je dvojnopsobno stanovanje v Rudarjevem kar pretesno. Zelo rada se udeležuje srečanj z upokojenci, in rada šiva copate, da je še kak dinar več. Navajena je na svojo Črno, kjer je danes veliko boljše, kot je bilo. Čistilne naprave zbirajo svinčec, da ga vsaj na šolati ni več, in celo v hišah iz leta 1942, kot je njihova, imajo centralno kurjavo.

mu, saj ne oče tesar, a harmonikar, ne mati nista bila takšna. Mu je pa po značaju čisto enak, na zunaj pa čisto različen brat dvojček. Takšna sta, da včasih brez njiju nobene veselice niso mogli začeti, in po vsej verjetnosti bi tudi danes modelna v Jeklolivarni, kjer dela Polde, brez njega na družabnih srečanjih ostajala bolj kislih obrazov. Rad se šali in verjame, da je smeh zdravju koristen, pa ne le njemu, ampak vsem ljudem. Zato se jih trudi spravljati v dobro voljo. Posebno žilico ima in jim piše priložnostne pesmice, kronike itd. Navadno se k pisanju vsede zvečer, ko je v hiši mir,

23 ur, na leto 276 ur in v 27 letih 7.440 ur ali okoli 360 dni. To pomeni skoraj isto, kot da je Polde eno leto od jutra do jutra sedel na avtobusu in se vozil, vozil... Kam bi se pripeljal! Ali vprašano drugače: kaj vse bi lahko v tistem letu naredil, ustvaril zase in za družino! Nekateri si v letu dni zgradijo hišo! Polde pa je že leto preživel na avtobusu, nekaj manj njegova žena, manj sin, manj hči — a vsi še vseeno veliko. Pa se ne jezijo zaradi tega. Navajeni so. Polde tisti čas pred šihotom in po njem kar nekako šteje k šihotu. Ko je pogodbeni avtobus, je kar v redu. Rad se vozi z njim, če po

napornem delu ali kljub spanju prekratki noči sovzniki rečejo kakšno za dobro voljo, in nerad, če se grejo politiko. Spi na njem nikoli ne (mogoče zaradi slabe ceste ne). Ne reče, da nimajo tisti, ki se jim na delo ni treba voziti, prednosti, a vseeno — on je navajen. Kot je vsa njegova družina navajena na Črno, in tega, da je npr. na Ravnah več možnosti zabave, kulture, ne štejejo njihovem kraju v slabo. Kdor hoče, lahko ima tudi v tem koncu doline vsega dovolj. Kritike vredna je mogoče le oskrba trgovin.

In Polde, čeprav ni domačin, prav rad gre tuintam na sprehod po Črni. Pravi, da tam živijo dobri ljudje, z izjemo nekaterih, ki jim je najmanj od vsega na svetu vredna družbena lastnina, največ pa njihova lastna.

• Hčerka Mirjana je za družino Jeseničnik, odkar živi poročena v Mežici, dragocenost le še posredno: zaradi Andreje. Punčka se namreč zelo rada vrača v Črno, saj še ni dolgo, ko je tam stanovala, pri dedku, babici in prababici. Najbolj je dedkova, in mu vsakokrat, ko gresta spat, pove pravljico.

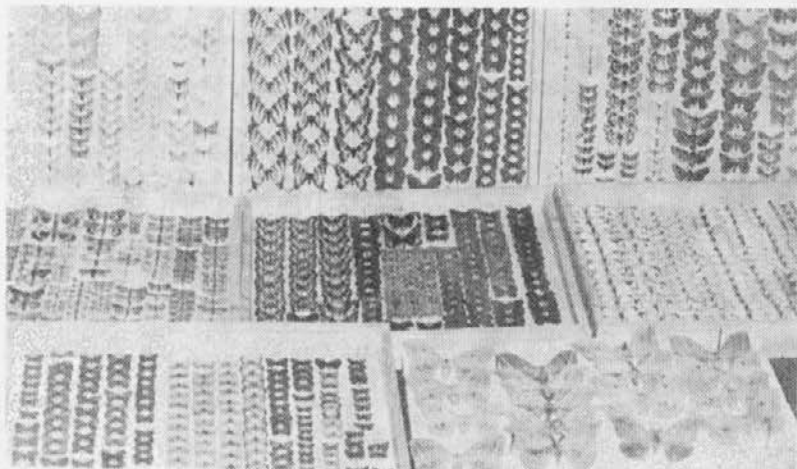
In rada se v Črno vrača tudi Mirjana. Po napornem delu v vrtcu na Javorniku, kjer je samo začasno, in vseh gospodinjskih bremen, ki jih prej ni bila tako vajena, rada preživi kakšno urico z domačimi.

• Sin Tomo, ki bo postal varnostni inženir in brez štipendije študira v Ljubljani, pa gotovo ni dragocen samo za Jeseničnikove, ampak za vso Črno. Že od malih nog ima veselje za zbiranje. Začel je z vžigalnicami, se lotil zbiranja metuljev, kamenin, fosilov, tako da je sobica premajhna za vse in da je časa ob planinstvu, alpinizmu in študiju premalo za vse razstave, na katere ga vabijo, in za odgovaranja na vsa pisma kolegov doma z vsega sveta.

• Zdaj gotovo tudi vi verjame, da se je bilo veselje srečati z Jeseničnikovimi. Zato, ker znajo živeti zadovoljno vsak zase in vsi kot družina.

Menda so dokaz tudi leta, ki jih odlično skrivajo.

Helena Merkač

Čeprav je zbirka sinova last, pomaga loviti metulje vsa družina

Po Mežiški dolini

Z dolgoročnim planom bo podrobneje opredeljena vloga občinskega središča v regiji ter razvojne funkcije naselij v občini. Na Ravnah in v Mežici predvideva predlog razvijanje večje proizvodne zmogljivosti, v ostalih naseljih in na podeželju pa poleg osnovne oskrbe še obrt, kmečki turizem in celično proizvodnjo. Turistično - rekreacijski centri bodo pod Uršljo goro in na pobočjih Pece. Poseben problem predstavlja neresena in zelo peča ekološka situacija v okolici Žerjava; vsebnost škodljivih snovi v zraku, vodi in na zemlji je mnogo previsoka glede na dovoljene najvišje ravni. Posledice niso opazne le na rastlinju, temveč tudi na ljudeh. Problem je preširok, da bi ga lahko obvladala rudnik svinca in občina Ravne sama, zato ga je treba izpostaviti tudi kot republiški problem in ga takoj pričeti reševati.

OMREŽJE NASELIJ. FUNKCIJA IN VELIKOST

Naselja bodo opredeljena glede na vlogo v omrežju naselij in vrsto dejavnosti, ki jih bomo v njih razvijali. Ureditvena obmo-

čja bodo določena skladno s planirano velikostjo stanovanjskih in proizvodnih območij ter pripadajočim območjem centralnih, rekreacijskih in infrastrukturnih dejavnosti. Ravne skupaj s Slovenj Gradcem in Dravogradom predstavljajo središče koroške regije. Ravne so pomembno zaposlitveno, oskrbno in upravno središče, ki bo svojo vlogo razvijalo še naprej, skladno z demografskim razvojem svoje občine in regije. Potrebe po stanovanjih bodo zadovoljevali z razširitvijo obstoječih zazidalnih območij, z zgostitvami obstoječih stanovanjskih območij ter s prenovo in nadomestitvami dotrajanega stanovanjskega fonda.

Prevalje razvijamo kot vodilno naselje, saj skupaj z Ravnami predstavljajo pomembno oskrbno in zaposlitveno središče. Vodilni naselji sta tudi Mežica in Črna.

Stanovanja bomo gradili na površinah, ki danes niso racionalno izkoriščene, na nove površine pa bomo posegali minimalno. Stanovanjska gradnja v naseljih Kotlje, Leše, Šentanel in Žerjav bo manjšega obsega, več pozornosti pa bo posvečene osnovni oskrbi ter prometni, ko-

munalni in energetski infrastrukturi. V Žerjavu je večja koncentracija delovnih mest (rudnik), vendar zaradi ekološke situacije tukaj ni primerno graditi stanovanj.

RAZPOREDITEV DRUŽBENIH, OSKRBNIH IN STORITVENIH DEJAVNOSTI

Oskrbne dejavnosti bomo izpolnjevali na obstoječih lokacijah z rekonstrukcijo ali razširitvijo obstoječih kapacitet trgovin Javornik, Šance in Kotlje, z obnovo mestnih jeder (Mežica, Ravne, Črna) in z odpiranjem novih trgovin (npr. Podpeca, Strojnska Reka, Holmec, Dobja vas).

Postopoma se bo realiziral program Interpal centra na področju Pece (visokogorski turizem), pod Uršljo goro pa rekreacijski turizem — Rimski vrelec — Ivarčko jezero — Ošven.

Potrebno je zgraditi osnovno šolo na Ravnah, obstoječe na Ravnah (Prežihov Voranc), Prevaljah in v Mežici pa razširiti. Načrt predvideva tudi gradnjo večnamenske dvorane na Ravnah, obnovo Titovega doma, Glasbeni dom na Ravnah, Narodni dom v Mežici ter Koroško osrednjo knjižnico »Dr. Franc Sušnik« na Ravnah. V Črni je predvidena gradnja novih prostorov ambulante z lekarno ter posodobitev lekarne na Ravnah.

(Vir: Predlog dolgoročnega razvojnega načrta občine Ravne na Koroškem od leta 1986 do leta 2000)

N. Ž.

NOVE KNJIGE V STROKOVNI KNJIŽNICI

- 7339 Zupančič K., Dedno pravo 1984.
7340 Šinkovec J., Družbenolastninska razmerja 1983.
7341 Puharič K., Gospodarsko pravo 1985.
7342 Kudrin V. A., Tehnologija poluččenja kačstvenoj stali 1984.
7343 Lakeev A. S., Progressivnie sposobi izgotovenija točnih otlivok 1984.
7344 Dobran J., Plinsko rezanje čelika 1983.
7345 Bošan D., Vakuumska tehnika 1975.
7346 Perovič G., Račun izravnjanja 1984.
7347 Hercigonja E., Strojni elementi I. II. 1982.
7348 Milačič V., Mašine alatke i sistem analiza 1980.
7349 Petkovič M., Zanimljivi matematički problemi 1985.
7350 Vukadinovič S., Zbirka rešenih zadataka iz teorije verovatnoče 1983.
7351 Sekulovič M., Metod konačnih elemenata 1984.
7352 Uščumlič M., Zbirka zadataka iz više matematike 1. 2. 1984.
7353 Štucin I., Organizacija in poslovna informatika OZD 1985.
3587/675 Leskovar P., Raziskave obrabne odpornosti valjev za hladno valjanje 1985.
3587/676 Letno poročilo 1985.
7337 Peklar F., Sodobno pisarniško poslovanje 1985.
7354 Koreimann D. S., Sistemska analiza 1985.
7355 Valentinčič J., Sodobno izobraževanje odraslih 1983.
7356 Ilešič M., Pravna ureditev Evropske gospodarske skupnosti 1983.
3587/673 Arzenšek B., Vlečenje žice iz orodnega jekla Č. 7680 1985.
7357 Pristavec A., Trdnost 1980.
7358 Tehniško risanje in strojni elementi 1981.
7359 Lajovic J., Strojni jezik za procesor Z 80 1985.
7360 Kralj A., Industrijska robotika 1985.
3587/677 Seljak Z., Razvoj dokumentacije za vpenjanje industrijskih nožev na NC strojih 1984.
7361 Martensson N., 14 th International Symposium on Industrial Robots 1984.
7087 Continuous Casting 85. 1. 2. 1985.
6971/b 42 nd Electric Furnace Conference Proceedings Vol. 42. 1985.
7362 Kranjc A., Motivacija za izobraževanje 1982.
7363 Brajša P., Splošna psihodinamika samoupravnega vedenja 1985.
7364 Rugelj J., Zmagovita pot 1985.
7366 Svetličič M., Zlate mreže transnacionalnih podjetij 1985.
7367 Klarin M., Utvrđivanje stepena korišćenja kapaciteta 1984.
7365 Ratko V., Projektovanje tehnoloških procesa 1983.
7368 Vučič D., Sanitarni uslovi snabdevanja vodom i uklanjanja odpadnih materija 1985.
7369 Vuković J., Analiza napojne kotlovske vode 1985.
7370 Priručnik. Laboratorijske i pogonske analize odpadnih voda 1981.
7371 Projektovanje i izgradnja vodovodnih objekata i vodovodnih sistema.
7372 Korač V., Tehnologija vode za potrebe industrije 1985.
7373 CAD/CAM, CAE: The Contemporary Technology 1984.
7373/2 CAD/CAM, CAE: Evaluating Today's Systems 1984.
7373/3 CAD/CAM, CAE: Survey, Review and Buyers' Guide 1984.
3587/678 EXAPT. Navodila za programiranje s pomočjo postprocesorja STMI. NC vrtnalo frezalni stroj MC 440 L STAMA 1985.
7374 Asimptotičeskie metodi v mehaniki 1983.
7375 Levin V. I., Pnevmatičeskie elementi i ustrojstva relejnoj avtomatiki 1983.
7376 Komarov K. L., Dinamika žestkoplastičeskikh elementov konstrukcij 1983.
7377 Stepanjanc G. A., Teorija dinamičeskikh sistem 1985.
7378 Leng S., Elliptičeskie funkcii 1984.
7379 Bugrov Ja. S., Differencialnoe i integralnoe isčislenie 1984.
7380 Dinamika upravljanja robotami 1984.
7381 Blehman I. I., Mehanika i prikladnaja matematika 1983.
7382 Dinamičeskie zadači mehaniki složnih sistem 1984.

Raje bi šle sani

Varovalna prehrana v Železarni Ravne

(Nadaljevanje in konec)

MESO IN ZAMENJAVE

Dovoljeno

Teletina, mlada govedina, perutnina, jagnjetina, kozliček, kunec, sveže nemastne ribe, dietna šunka, perutninske salame in hrenovke, (dietno pripravljena drobovina), žolca, mesni izdelki, vendar glede na posebno deklaracijo, belo puranje meso, mlada jerebica, golobje meso, skuta, (siri, nemastni in nepikantni), (jajca kokošja), drobovina: jetra, priželjce, ledvice, v nekaterih primerih možgani, srce in pljuča.

Prepovedano

Sveža in prekajena svinina (razen dietne šunke), sveža slanina in prekajena divjačina, mesni izdelki iz svinjskega mesa, kranjske klobase, jetrna pasta in druge mesne konzerve, (drobovina), (siri), kozje meso, mesni ekstrakti, konzervirana mesna jedila v pločevinkah (konzervah) in zmrznjena gotova jedila, mastne ribe, ribje konzerve, gosi, race, puranje črno meso, jajca vsa (razen kokošja).

Pripomba

Dovoljeno: kuhano, dušeno, pečeno s suho toploto (raženj, žar), kuhano in nato pečeno, pečeno z dodatkom vode in maščobe.

MAŠČOBE IN ZAMENJAVE

Dovoljeno

Jedilno olje belo sončnično, iz korusnih kalčkov (EVIT), olivno, surovo maslo, smetana sladka in kislina (margarina), (kikiriki), (orchi), (lešniki), (mak, majhne količine), (rastlinska mast).

Prepovedano

Svinjska mast, kuhano maslo, goveji in ovčji loj, mešana maščoba, ocvirki, slanina, zaseka, rastlinska mast, (orchi), mandeljni, (lešniki), (kikiriki), (mak), (margarina).

Pripomba

Ogrevanje maščobe: maščoba se ne sme segreti in pregrevati. Jedem naj se dodaja po možnosti na koncu toplotnega procesa. Maščobe in naštete zamenjave v oklepajih so dovoljene v zelo majhnih količinah. Izdelki iz posameznih živil oz. načini priprave, ki so dovoljeni, so navedeni v prilogah kot sestavni del teh navodil.

SLADKORJI IN ZAMENJAVE

Dovoljeno

Jedilni sladkor, dietni sladkor (glukoza, fruktoza), nadomestki sladkorja (saharin), sorbitol, čokolada za kuhanje, mlečna čokolada, mlečna čokolada s sadjem (tuti fruti), marmelada, džem, želeji, sadni siri, (bonboni), sladoled, (sadni sirupi), (med).

Pripomba

Za marmelado in džeme je potrebna posebna deklaracija, ki dokazuje, da niso prisotni konzervansi. Čokolade in bonboni, polnjeni z alkoholi, aromatično obarvani z veliko količino lešnikov, orehov in mandeljnov so prepovedani.

JUHE

Dovoljeno

Sadne juhe, sluzaste juhe, mlečne juhe, juhe iz teletine in puste govedine, kostne juhe, čiste zelenjavne juhe, pasirane juhe, kremne juhe (pišč. itd.),

ka rdeča mleta paprika), braziljka, boreč, pehtran, krebujlica, čebulni sok, kuhana in dušena čebula, zeliščni kis, vanilijevi stroki, divji pelin, uštrek, brinove jagode, materina dušica, žajbelj, koriander, nageljnovke žbice (ingver), žafran, (kapre), pecilni prašek, vanilijev sladkor, pekovski kvas, cimret, limonin sok, lupine, paradižnikova mezga, česnov sok.

Prepovedano

Poper mleti in v zrnju, paprika ostrá, mleta, fereroni, čebula pražena, česen, hren, gorčica, majoneza, oster kis — očetna kislina, druge ostre začimbe iz uvoza, ekstrakti, domači in uvoženi, dodatki jedem, eva, vege-

ta..., umetne barve za živila, dive, (kapre), (ingver).

Pripomba

Tudi dovoljene začimbe se uporabljajo v omejenih količinah.

Živila, ki so navedena v oklepajih, so individualno dovoljena ali prepovedana.

Literatura

Jožica Pirc, Osnovna načela priprave dietne prehrane

Zdravstveni vidiki družbene prehrane

— Prehrana delavca, M. Toplak, M. Adovič

Dragomirka Šavc

Mlajši rod naših kuharic

legirane juhe, kurja juha z zakuhami, jušni koncentri s posebno deklaracijo (naravne juhe).

Prepovedano

Mastne juhe, jušni koncentri.

PRILOGI

Zakuhe za juho

Testeni drobižki (fidelini, rinčice, rezanci, zdrob, zdrobov riž, zvezdice itd.), zdrobova zakuha: zdrobovi žličniki, zdrobovi cmoki, jajce, riž, ponvičniki in vložki iz jeter, možganov, priželjca in zelenjave, legirana juha: korenjeva, beluševa, špinačna, paradižnikova.

OMAKE

Dovoljeno

Maslena, bešamel, smetanova, drobnjakova, peteršiljeva (paradižnikova), limonina, skutina, omake s sadjem, omake sadne z albert keksi ali otroškimi piškoti.

Prepovedano

Gobova, divjačinska, tatarska, vinska (paradižnikova), čebulna.

ZAČIMBE IN OSTALI DODATKI

Dovoljeno

Sol, kis (sadni, vinski), limonin sok, peteršilj, drobnjak, listi zelene, lovrov list, rožmarin, kumina, majaron, timijan, šetraj, cimret, janež, vanilija, orešek (muškati oreh), meta, melisa, limonina in pomarančna lupina, (slad-

Z D R A V J E

BOJ PROTI POVIŠANEMU KRVNEMU PRITISKU

Povišan krvni pritisk (hipertonija ali hipertenzija) je ena najpogostejših kroničnih boleznih obtočil (zajema kar 40% teh obolenj), ki iz leta v leto še narašča (na leto 8%). Prizadeva zlasti ljudi srednje starosti, to je tiste, ki predstavljajo najvitalnejši del delovne populacije.

Podatki o zdravstvenem absentizmu govore, da je zaradi te bolezni začasno odsotnih z dela že 10 ljudi na 1000 prebivalcev, kar je več kot trikratno povečanje v primerjavi z letom 1970. Tudi med vzroki nastopa invalidnosti zavzema hipertenzija vidno mesto.

Očitno je, da hipertenzija močno krha zdravstveno stanje našega prebivalstva, s tem pa tudi njegovo delazmožnost in aktivnost sploh, zato je postala skrb za preprečevanje vseh srčnih in žilnih obolenj prioriteta zdravstvenega varstva v Sloveniji.

Tudi pri nas ne zaostajamo. V Slovenj Gradcu deluje hipertonična ambulanta že od leta 1984, na Ravnah pa bomo pričeli s to dejavnostjo v kratkem. Zaenkrat bomo obravnavali hipertonične v službi splošne medicine, kasneje pa naj bi z delom pričele tudi

druge službe splošne medicine in vse obratne ambulante.

Bolnike bomo obravnavali po dispanzerski metodi. Poleg zasledovanja njihovega telesnega stanja se bodo bolniki naučili tudi zdravo živeti oz. živeti s svojo boleznijo.

Za začetek bomo zajeli že znane hipertonične, kasneje pa jih bomo iskali tudi med zdravimi, kajti znano je, da veliko ljudi živi s svojo boleznijo, ne da bi se tega zavedali. Po pomoči pridejo šele tedaj, ko je bolezen že do kraja razvita, ko se že pojavijo tudi njene posledice.

Pri delu nas bo vodilo pravilo: boljše vsako bolezen preprečiti kakor pa zdraviti! Torej preprečimo, kar se preprečiti da!

Kaj je povečan krvni pritisk

Krvni pritisk je odvisen od potisne sile srca, širine žil, hitrosti utripanja srca, od količine krvi v obtoku in od lepljivosti krvi. Ob spremembi katerega od navedenih pogojev nastane povišan krvni pritisk. Med stiskom srčne mišice je krvni pritisk višji kot med raztežom, zato merimo sistolični in diastolični krvni pritisk.

Prijeten pomenek

Normalne vrednosti znašajo od 15,9/10,6 do 18,6/11,9 KPa oz. od 120/80 do 140/90 mm Hg, odvisno od starosti, spola in telesne teže.

Enkratno povišan krvni pritisk nad temi vrednostmi lahko pomeni hipertenzijsko bolezen.

Po statističnih podatkih ima 20% vseh odraslih ljudi povišan krvni pritisk.

Posledice zvišanega tlaka

Trajno povišan krvni pritisk povečuje možnost srčnega obolenja, arterioskleroze srca, ledvic, možganov in drugih organov, lahko je vzrok mnogih drugih bolezni ledvic, možganske in srčne kapi, glavobola, komplikacij v nosečnosti, okvar očesnega zrkla in drugih obolenj.

Splošni ukrepi pri zdravljenju

Pri precejšnjem številu bolnikov z visokim krvnim pritiskom je mogoče znižati pritisk že samo s splošnimi ukrepi, kot so:

- spremeniti način življenja
- opustiti škodljive navade in razvade
- imeti ustrezno prehrano.

Samo jemanje zdravil ob nezdravem načinu življenja in neprimerni prehrani ne bo dalo zaželenih uspehov!

Način življenja

— Izogibajte se naglice, konfliktnih situacij, čezmernega vznemirjanja in preutrujenosti.

— **Delo:** ne sme presegati fizičnih in duševnih sposobnosti posameznika.

— **Dnevni počitek:** 6–8 ur spanja, 1 ura sprostitve, 1 ura rekreacije.

— **Rekreacija, šport:** primerno boleznin in starosti (posvet z zdravnikom!). Priporočamo vse oblike telesnih aktivnosti na svežem zraku. Odsvetujemo tekmovalni šport.

— **Razvedrilo:** primerni so vsi hobiji in dejavnosti, ki vas pomirjajo.

— **Letni dopust:** po možnosti ga izrabite v dveh delih (pozimi in poleti). Predolgo izpostavljanje mrazu in soncu je škodljivo.

Opusti škodljive navade in razvade!

- Pretiravanje pri jedi (debelost!)
- Kajenje!
- Pitje prave kave ali čaja, zlasti večkrat dnevno in zvečer!
- Uživanje alkohola!
- Pretirana uporaba zdravil, še posebno proti bolečinam!

Prehrana

Posebnost dietne prehrane pri visokem krvnem pritisku je omejitev soli. Sicer naj bo prehrana pestra, s primerno količino beljakovin, ogljikovih hidratov, mineralov in vitaminov ter manjšo količino maščob v obliki olj. Čezmerno hranjeni bolniki naj upoštevajo tudi navodila za shujševalno dieto.

Omejitev soli: večinoma se priporoča zmerno neslana dieta (3–4 g soli dnevno), kar pomeni, da hrane ne solimo! Izločimo vsa živila z veliko soli (konzerve, vse vrste prekajenega mesa, razne klobase, salame, slan sir itd.).

Omejitev tekočin: določi zdravnik, če je treba.

Referat za zdravstveno vzgojo

drugi strani pa slikarjevo obvladanje perspektive in senčenja, ki daje upodablajočim predmetom privlačen plastični vtis.

Igor Senekovič se prav tako uvršča med krajinarje. Med razstavljenimi pejzaži izstopa Gorca (Ptuj), naslikana z oljnimi barvami na platno. Igor Senekovič se ukvarja tudi s kiparstvom. Njegove plastike od daleč spominjajo na konstruktivističnim podobne oblikovalne prijeme.

Milena Golob se šele uvaja v problematiko slikarskega dela. Njena Pokrajina z reko je sicer barvita in prostorsko v redu koncipirana, vendar še vedno za začetnika značilno delo.

Andrej Đura upodablja v svojih risbah z ogljem podobno kot Matevž Šumah kmečke motive, še posebej ljudsko arhitekturo.

Tudi **Albertu Hojniku** so kmečke hiše v koroški pokrajini vir slikarske inspiracije. Dela v rdeči kredi in akvarele.

Realističen pristop pri upodabljanju krajine kaže v svojih gvaših (Pogled na Ravne) in oljih (Tihožitje z rožami) **Mojeja Kovač**.

Pavle Šubic se na razstavi predstavlja s dvema motivoma kmečkih hiš. V risbi z ogljem je na dokumentarno veren način ohranil njuno staro podobo.

Akvarelne pokrajine **Stanka Briemana** so nam ostale v spominu še s prejšnjih razstav. Značilna zanje je barvitost in zvestoba naravi.

Drugačen značaj ima slikarstvo **Jureta Briemana**. Njegova

študija glave je zanimiv slikarski eksperiment s poudarjeno vsebinsko noto.

Ivan Večko Mattersdorfer je dobro izbral arhitekturni detalj za izhodišče svojega slikarskega raziskovanja. Od tu nemalokrat vodi pot v abstrakcijo, ki se tudi pri Ivanu Večku pojavlja kot rezultat že dalj časa potekajočega razvojnega procesa.

Janko Sušnik se tako kot lanskoleto tudi na letošnji razstavi predstavlja kot izrazit figurativlik. Njegove portretne študije in akte odlikuje poznavanje anatomije človeškega telesa, še posebej pa topel razpoloženski ton, ki preveva slikarjeve kompozicije.

Beno Kumprej je akademski slikar. Njegovi pejzaži v gvaški tehniki so primer barvno razgibanega, motivno razpoznavnega ploskovnega slikanja.

Medaljer **Ivan Urbancl** izdeluje svoje reliefne kompozicije v bronu in patiniranem mavcu. Je pravi figurativlik in poskuša spraviti svoje upodobljenice v kar najbolj živahno gibanje (Karate, Športnik itd.).

Krog razstavljalcev zaključuje znani ravenski kulturni delavec in slikar **Franc Boštjan**. Barve, ki jih slikar pri delu uporablja, so nemalokrat zelo individualno izbrane in plod trenutnega razpoloženja avtorja, drugič zopet utegnejo biti rezultat zelo racionalnega opazovanja predmetnosti in verno sledijo naravnim danostim.

Dr. Cene Avguštin

LEP PLAKAT NA PRAVEM MESTU

Že dalj časa opažamo, zlasti pa to vidijo tuji, da so mesta, določena za plakatiranje, neurejena, da o podrtih panojih niti ne govorimo. Ne samo, da je s tem prizadet estetski videz kraja, ampak je slabo tudi obveščanje.

Plakat še vedno predstavlja osnovni vir obveščanja. Če pa ustreza likovnim normam, ima tudi vzgojni pomen v smislu zadovoljevanja estetskih potreb.

Zveza kulturnih organizacij zadnja leta posveča posebno pozornost temu, da so plakati in druge oblike obveščanja na zadovoljivi ravni. Spomnimo se plakatov za prireditve od Pliberka do Traberka.

Seveda pa še tako lep plakat na polomljenem panoju ne služi namenu. Rezultati so torej možni le, če vsi odgovorni sodelujejo ali pa se vsaj držijo norm. Obstajajo namreč zakonski predpisi, ki natančno določajo vse glade plakatiranja, tudi kazni. Odlok o ureditvi plakatiranja na območju občine Ravne na Koroškem pravi v 3. členu:

Občani, delovne in druge organizacije, društva in civilno-pravne osebe so dolžni skrbeti za varstvo in vzdrževanje naprav za plakatiranje in za primerni videz naselja.

6. člen:

Plakati se smejo lepiti samo na reklamne in oglasne table, ki so določene za plakatiranje. Upo-

ravniki oziroma lastniki morajo naprave za plakatiranje redno vzdrževati. Stroški za izredno vzdrževanje naprav za plakatiranje gredo v breme tistega, ki je vzdrževanje oziroma popravilo povzročil.

8. člen:

Plakati morajo biti likovno, estetsko in jezikovno lepo oblikovani ter primerno izobešeni.

V vseh urejenih krajih posvečajo obveščanju posebno vlogo. Ne samo, da so mesta, namenjena plakatiranju, urejena, ampak so celo nekakšen kazalec splošnega stanja v kulturi.

Entuziazem posameznikov v takšnem primeru ne pomaga prav ničesar, saj je potrebna širša družbena akcija, v katero naj bi se vključili občinski organi, ki so pristojni za varstvo okolja in urejanje okolja, delovne organizacije, društva in družbene organizacije.

Zdi pa se nam, da tudi projektivnemu biroju načrtovanje modernega, okolju primerne oglašnega objekta ne bi predstavljalo nobenega problema, verjetno pa se sami res ne bodo ponujali.

Oglasni objekti naj bi torej imeli naslednje lastnosti:

- da ustrezajo estetskim normam
- da se smotrno vključujejo v okolje

KULTURA

RAZSTAVA ČLANOV DRUŠTVA KOROŠKIH LIKOVNIKOV RAVNE NA KOROŠKEM

Na letošnji razstavnici prireditvi, ki jo je organiziralo Društvo koroških likovnikov Ravne, se srečujemo z deli 15 avtorjev, med katerimi je 13 slikarjev in dva kiparja.

Matevža Šumaha smo srečali že med udeleženci lanskoletne ravenske slikarske kolonije. Tudi na tej razstavi se predstavlja s svojimi značilnimi risbami

ljudske arhitekture na Koroškem in tako hvalevredno prispeva k njeni dokumentaciji.

V tem pogledu mu je soroden **Florijan Kotnik** z nekaj odličnimi risbami, ki prikazujejo Fajmutovo domačijo v Topli, Zdovčev mlin, Kotlje itd. Slikarjev pogled s ptičje perspektive nam na eni strani odkriva nove kvalitete koroške arhitekture, na

— da so izdelani iz obstojnih in nezahtevnih materialov
— da stojijo na vidnih mestih.

Predlagamo okroglo obliko (betonska cev večjega premera) s stožasto streho, ki bi lahko bila tudi lesena (skodle).

Upamo, da bo naše mnenje, ki hkrati tudi opozarja na žalost-

no stanje panojev v naši občini, na polepljene stene in izložbe, pomagalo, da se odgovorne službe končno zavedo, kaj je njihova naloga in tudi zakonsko določena dolžnost.

Predsednik Društva koroških likovnikov
Benjamin Kumprej

KULTURNO SREČANJE NA URŠLJI GORI

Planinsko društvo Prevalje je 25. januarja organiziralo svojevrstno kulturno srečanje, ki je potekalo v koči na Uršlji gori.

V dolini so se ljudje začudeno spraševali, kaj se bo dogajalo na Gori. Vezi med planinstvom in kulturo pa izvirajo iz časov prve planinske organizacije na svetu (Alpine Club), ki si je postavila cilj vsestransko raziskovati Alpe in je v svoje vrste vključila in znanstvenike, umetnike in planince, kot je v uvodu kulturnega sporeda povedal predsednik PD Stanko Lodrant. Nacionalni planinstvo v preteklosti v ospredju. Meziška podružnica SPD, predhodnica prevaljskega društva, je bila ustanovljena leta 1919 v Pliberku predvsem zato, da bi naravnostno osveščala ljudi. V Merodnostno osveščala ljudi. V Meziški dolini je sedaj vsak četrti prebivalec član planinskega društva, v celotni Sloveniji pa je to merilo 1 : 20.

Na koroškem koncu so živeli in ustvarjali trije pomembni možje: Lovro Kuhar — Prežihov Voranc, dr. Franc Sušnik in Leopold Suhodolčan. Njihovemu spominu so namenjena kulturna srečanja, ki bodo odslej dvakrat letno.

Program, ki ga je povezovala Ivanka Kumprej, je bil pester. Posamezne točke je napovedovala z mislimi iz del omenjenih ustvarjalcev. Nastopili so pevci

Vresa s Prevalj. Njihova pesem se je glasno razlegala po gostinski sobi, v katero se je stisnilo okrog sto planincev. Domači kulturni delavec Mitja Šipek se je predstavil v vlogi Svetnečega Gašperja (priredba Vorančeve novele Pot na klop). Miran Kodrin je prebral hudomušno Sušnikovo Zgodbo izpod Uršlje gore, Inga Šipek-Vodnjov pa odlomek iz Prežihovih Solzic. Ravenska študijska knjižnica je pripravila »mini« razstavo o življenju in delu teh treh pisateljev. Plakati bodo postali nekakšen »zaščitni znak« doma, še posebej, ko bo sem romala šolska mladina, ki jo organizatorji pričakujejo na poletnih kulturnih srečanjih, ko se bodo spomnili pisatelja Suhodolčana. V programu so sodelovali tudi alpinisti, AO Ravne in AS Prevalje, ki so ob diapozitivih opisovali svoje vzpone. Za prijeten popoldan so poskrbeli harmonikarji KUD Prežihov Voranc z Raven.

Večina ljudi se je že v soboto vrnila v dolino, nekateri pa so se na Goro povzpeli šele v nedeljo, ko kulturnega programa sicer ni bilo, zato pa jih je pričakala pokrajina, pokrita z novim snegom in obsijana s soncem, čeprav je vreme še v petek grozilo, da bo pokvarilo vsa prizadevanja organizatorjev.

Andreja Čibron

KULTURNA KRONIKA

• V okviru Vorančevih dni '86 je bil v soboto, 1. 2. 1986, ob 18. uri v Kulturnem domu Prežihov Voranc v Kotljah partizanski miting. Tudi kultura je bila orožje. V programu so sodelovali solisti ljubljanske opere in člani partizanskega gledališča.

• V četrtek, 6. 2. 1986, je bila v Družbenem domu na Prevaljah prireditev Besiede, pesmi mi vzati ne morejo..., na kateri so sodelovali SPD Edinost Pliberk, MePZ Podjuna Pliberk, MoPZ Kralj Matjaž Libuč in Glasbena šola iz Pliberka.

• 6. 2. 1986 je bila v kino dvorani na Ravnah predstava za filmski abonma. Ogledali ste si lahko ameriški film Rambo.

• Svečana podelitev Prežihovih plaket ob slovenskem kulturnem prazniku je bila 7. 2. v Titovem domu na Ravnah. S kulturnim programom se je predstavilo KUD Prežihov Voranc Ravne.

• Od 8. do 17. 2. je bila v Koroški osrednji knjižnici »Dr.

Franc Sušnik« razstava knjižnih del Trubar in njegovi (slovenski protestantski pisci), v Pionirski knjižnici »Leopold Suhodolčan« pa knjižnih ilustracij Jelke Reichman.

• 13. 2. 1986 je bil v okviru filmskega abonmaja na Ravnah ameriški film Policijska akademija.

• Ob 110-letnici rojstva Ivana Cankarja je Zveza kulturnih organizacij Ravne organizirala nastop članov odra Obace iz Celovca. Prvi predstavi Kurenta sta bili 14. 2. v Titovem domu na Ravnah, tretja pa 15. 2. v Kulturnem domu v Črni.

• Taborniški odred Koroških jeklarjev Ravne na Koroškem je 16. 2. organiziral 16. zimski pohod po Vorančevi poti.

• 18. 2. 1986 je bilo v Titovem domu na Ravnah ob 12. uri in v Koroški osrednji knjižnici »Dr. Franc Sušnik« ob 18. uri sreča-

»Seveda pa še tako lep plakat na polomljenem panoju ne služi svojemu namenu.«

nje s pesnikom Tonetom Kunterjem.

• Od 19. do 21. 2. je bilo območno srečanje slovenskih lutkarjev.

• Lutkovno gledališče Maribor je 22. 2. v Titovem domu na Ravnah predstavilo igrico Žogica nogarica.

• Od 21. do 28. 2. je bila v Likovnem salonu na Ravnah razstava Franca Kopitarja.

• Za marec pripravlja ZKO Ravne pevsko srečanje Koroška poje — Od Pliberka do Traberka, gostovanje SLG Celje in lutkovne matinee.

N. Ž.

UMAZANI KULTURNI DOMOVI

V naslovu sem zapisal »umazani«, vendar ta beseda ne pove zadosti, zato je nujno treba podkrepiti z dodatnimi pojmi: zamarjeni, nepospravljeni, prašni, zasvinjani, razpadajoči itd. Res, zelo bogata paleta stanj oz. podob naših kulturnih hramov.

V zadnjem času smo delavci strokovne službe ZKO kot organizatorji kulturnih dogodkov v različnih dvoranah po občini doživeli nekaj ostrih kritik na račun nečistoče in neurejenosti v teh domovih, zaradi česar nas je pošteno sram, čeprav za to stanje nismo popolnoma nič krivi. Da so stvari marsikje neurejene, smo vedeli, in smo na to tudi opozarjali, a naš glas kaj malo zaleže. Sedaj želimo tudi s tem zapisom opozoriti na problem.

Začelo se je v Mežici, kjer smo imeli v gosteh lutkarje iz Ljubljane. Gostje so nam kar naravnost povedali, da tako zanemarjene dvorane (pod v dvorani) še niso videli, čeprav so obredili že veliko sveta. Kritiko smo seveda mirno požrli, saj res nima smisla, da bi prepričevali ljudi, da so tla čista, ko pa so v resnici taka, kot v zelo umazanem hlevu. Nečesa pa Ljubljančani le ne razumejo. Namreč, da to pravzaprav sploh ni kulturni dom, ampak večnamenska dvorana. Saj veste: veselice, plesi, družabni večeri itd. Pa krajevna skup-

nost nima denarja pa čistilka tudi ne zmore vsega pa sploh je vse zelo sproščeno, lahkotno: plastični vrtni sedeži, vrstnega reda ni, sedežnega reda ni, reda ni, reda ni. Sicer pa pojmi kot so: red, vrste, disciplina, odgovornost (osebna seveda!) ne sodijo v naš samoupravni socialistični sistem. Vrste... vrste... Kje že imajo vrste?

Drugič smo bili v zadregi zopet v Mežici ob gostovanju velenjskih folkloristov, ko se je pokazala vsa beda Narodnega doma. Dom ne premore niti ene primerne sobe za garderobo, zato so se morali plesalci preoblečiti kar na hodniku, kjer je bilo povrh vsega še temno in mrzlo. Plesalke pa so si za silo uredile garderobo v »šahovski« sobi, ki, žal, ne zasluži imena soba, ampak je to razpadajoč, moker, zamazan prostor, natrpan s polomljenimi stoli.

O neočiščeni okolici doma, o nefunkcioniranju električnih naprav na odru pa ne bomo zgubljali besed.

Stvari so tako kritične, da smo sklenili, da v Mežici do nadaljnjega v tej dvorani ne bomo organizirali prireditev. Razumemo, da ni denarja oz. da ga je (pre)malo. Razumemo, da ni mogoče vsega postoriti čez noč, ampak vode nam zaenkrat še ne manjka. Vsaj čisto bi lahko imeli.

Naslednji stres sem doživel v Kotljah. Gostje iz Ljubljane

Dokument
časa

(operni pevci in gledališka igralca) so mi jih nasuli kar nekaj krepkih. Citiram: »S tem, ko ste nas spravili v ta prostor, (gre za sobo pod odrom, op. A. P.) ste nas popolnoma degradirali. Izničili ste vsa družbena priznanja, ki nam jih je kot umetnikom dala slovenska družba. Poglejte okrog sebe, ali je to kulturno? Veste, kot gledališka igralca v partizanih sem nastopala marsikje, ampak čisto je bilo povsod!« Vsako opravičevanje je bilo seveda odveč, molče sem ji pritrtil, v sebi pa kahal jezo zaradi nemoči. Kot da nisem pred tem večkrat opozoril Hotuljcev na to, da bo prireditev, in naj zato poskrbijo, da bo čisto, da bo dvorana primerno topla, da bodo električne naprave, kolikor jih pač je, delovale brezhibno. Seveda nisem s tem pozivom niti malo vznemiril Hotuljcev, mirno so pričakovali dogodek z vso svinjarijo vred. Vem, da je tudi hotuljski dom, ki nosi sicer ime Kulturni dom Prežihov Voranc, večnamenska dvorana brez prepotrebni dodatnih prostorov in je zato del dvorane pač skladi-

šče. Ampak vsaj to, kar imamo, očistimo in varujemo.

Najbolj me pri tem moti to, da so najbolj odgovorni prepričani, da sploh ni kaj narobe, da je vse v najlepšem redu.

Spisek neurejenih, nečistih, zanemarjenih dvoran se seveda ne konča pri Kotljah. Podobno je mogoče ugotoviti tudi za Družbeni dom na Prevaljah, za Titov dom in še za kakšen dom.

Kdo je pravzaprav odgovoren za varovanje družbene lastnine, za vzdrževanje tega, kar imamo?

Ali nismo že neštetokrat ugotovili, da zgradimo objekte že še, ampak vzdrževati jih ne znamo (ne moremo?)!

Ali ne postaja družbena lastnina vse bolj nikogaršnja lastnina, ali ne pomeni kolektivna odgovornost vedno bolj neodgovornost posameznikov? Ali nam je res že čisto vseeno, kaj se dogaja z družbeno lastnino, za katero smo nekoč dali svoj denar?

To sem hotel povedati. Sedaj se dogovarjam za naslednja gostovanja.

Alojz Pikalo

OBISK HARMONIKARJEV KUD PREŽIHOV VORANC PRI STAROSTNIKI V ČRNEČAH

Dom v Črnečah. Velik je in v avli nas je januarskega dne pozdravil namestnik upravnika. Tu in tam je sedel kakšen starček in po hodniku so se sprehajale bolniške sestre — njihove negovalke.

V kotu se fikus vzpenja visoko po stenah. Lep je.

Program se je pričel. Prostor je bil poln željnih poslušalcev. Pesem se je razlegla po prostoru in v očeh starčkov je bilo

čutiti vedrino in nasmeh. Trije so bili na vozičkih in njihove ustnice so se počasi premikale in pele. Bili so veseli. Tam zadaj se je pozibavala ženička v taktih harmonike, v kotu je nekdo ploskal z rokami.

V meni je bilo nekaj, kar me ni moglo razveseliti. Pomislila sem na vse te ljudi in spoznala, da jim morda manjka nečesa, da nimajo vsega tam — v domu. Nimajo svojih, pri katerih bi lahko

živeli, nimajo tiste toplote in ljubezni, ki si je zelo želijo. Osamljeni so in tako neboljni. Na srcu mi je ležal kamen, ki se ni hotel odvaliti. Spomnila sem se nase — ali bom nekoč tudi sama med njimi? Harmonikarji so lepo igrali in ubirali pesmi. Ko je zadonela Hotuljska polka, je neka ženička vstala in povabila na ples vodjo orkestra. V živahnem ritmu (ki je bil nekoliko bolj počasen in okoren) sta zaplesala in ploskanje v taktu se je slišalo. Lepo.

Ob zaključku programa sem jim zaželela veliko zdravja, sreče in razumevanja. Veliko lepega naj preživijo v tem domu in naj včasih pozabijo na skrbi in bolezen, na vse tisto, kar ni lepo.

Obljubili smo jim, da bomo še prišli, da se bomo še srečali. In na njihovih zgubanih obrazih se je razvlekel smeh — poln upanja in toplote.

Bodite zdravi!

Danica Kristan

LEPA PESEM SRCA RAZVEDRI

Stisnjeni v kotanjo sredi kipečih hribov smo oaza zase. V našo krajevno skupnost le občasno kapljajo kulturne dobrine od drugod in kot kaže, bo tega v prihodnje še manj. Zato je kulturna podoba kraja več ali manj prepuščena peščici članov upravnega odbora Kulturno-umetniškega društva Leše. Toda četudi peščica, so nadpovprečno delavni in zato kraj ne trpi pomanjkanja kulturnih dobrin.

Zelo smo veseli, ko vidimo, kako krajan naše delo s hvaležnostjo sprejemajo, ko v očeh marsikaterega obiskovalca zasledimo solze, kadar zapojejo naši otroci v pevskem zboru. V tem vidimo svoje poslanstvo. V tem je tudi smisel našega društva. Globoko smo namreč prepričani, da se tega dela ne da vrednotiti na noben drug način kot tako, da ocenimo odmevnost pri ljudeh, ki jim je bilo delo namenjeno.

Tudi zadnji dve akciji, prvi samostojni koncert mladinskega pevskega zbora KUD Leše in krstne uprizoritve mladinske igre sta le logično nadaljevanje kulturne dejavnosti v društvu.

Pevski zbor, ki ga že od začetka vodi Blaž Pavlinec, zajema učence prvih štirih razredov naše podružnične osnovne šole. Seveda pa v njem občasno zapojejo tudi učenci, ki so že zapustili našo osnovno šolo, in se še vedno zelo radi vračajo, da zapojejo v zboru ali pa da zaigrajo v naši dramski skupini. Zbor šteje okrog dvajset pevcev in pevk in je po marsičem drugačen od zborov, ki smo jih navajeni od drugod.

Predvsem je to zbor, tesno navezan na šolo, a vseeno izven-

šolski, saj vadi samo v popoldanskem času, večinoma pesmi ob spremljavi harmonike ali pianina. Verjetno je to edini tak zbor v naši občini.

Zbor je nepogrešljiv spremljevalec našega kulturnega življenja, nastopa na vseh proslavah, v naši krajevni skupnosti in je postal jedro našega kulturnega življenja.

Za svoj prvi samostojni koncert so se temeljito pripravili. Težko sicer ocenjujem kvaliteto petja, ker glasbeno nisem toliko podkovan, lahko pa zatrdim, da so znali razvneti polno dvorano krajanov, ki niso skoparili z aplavzom. Odlika, ki še posebej krasi zbor, je sproščenost in nekaj izrednih posameznikov, ki bi našli svoje mesto tudi v zborih drugod. To je bil koncert pesmi, ki jih otroci radi pojejo, vmes so bile zabavne točke, ki sproščajo otrokovo ustvarjalnost, napovedovali so otroci sami — skratka — Blaž se je potrudil, da je dal članom zbora kar najbolj proste roke, še vedno pa se je čutila dobra mera urejenosti in discipline, čeprav je koncert trajal dobro uro.

Poudarek je bil na naši narodni pesmi. Tudi v tem je velika, danes sicer še ne vidna odlika zbora. Ti naši mladi pevci bodo s pesmijo odraščali, ne bo jim tuja, in jo bodo kot danes Blaž znali širiti naprej v rodove, ki prihajajo za nami.

Tisti decembrski dan smo bili vsi v dvorani naše osnovne šole zelo zadovoljni. Želimo še več takšnih koncertov, saj — kot je povedal že naslov koncerta, LEPA PESEM SRCA RAZVEDRI.

Rudi Mlinar

TRETJE LETO FILMSKEGA ABONMAJA NA RAVNAH

Ko smo decembra lani pričeli z vpišovanjem filmskega abonmaja, smo bili nekoliko skeptični. Pokazalo pa se je, da je animacija na tem področju rodila sadove. V letu 1985 je bilo vseh abonentov nekaj čez 90, v letošnjem letu pa je do sedaj vpisanih samo iz železarne 80, izven železarne pa 60, torej skupno 140. Veliko več pa ravska dvorana skorajda ne more sprejeti. Zaradi tega smo letos tudi uvedli spremembo. Vstopnice so oštevilčene in jih ni mogoče uporabiti za drugo abonmajo predstavo. Da pa abonenti ne bi bili prikrajšani, lahko to vstopnico uporabijo za predstavo v rednem programu v katerikoli dvorani Koroških kinematografov.

Tudi letos smo zadržali — po mnenju nekaterih veliko — 24 predstav, dvakrat mesečno ob četrtek ob 20.

Osnetek programa je bil širše prediskutiran in seveda doživel več pripomb in predlogov, ki pa jih na žalost ni bilo mogoče upoštevati. Program abonmaja je omejen izključno s tem, kar se na filmskem trgu dobi ponudba pa je, vsaj kar zadeva kvalitetejša dela, izredno skromna; večji del rednega repertoarja so podporne komercialne stvaritve, za katere pa se večina abonentov ne zanima.

V preteklem letu smo sicer pričeli tudi s poskusi razgovorov s kritiki in podobnim, vendar se zadeve niso najbolj obnesle. To ne pomeni, da ne gredo razmišljanja v smeri iskanja novih prijemov, vendar so možnosti majhne, saj smo omejeni tako finančno kot organizacijsko. Očitek, da je program preveč amerikaniziran, je

upravičen, vendar je situacija taka, da mnogih filmov drugih dežel, ki so visoko ocenjeni, na našem trgu ni dobiti. Zalostno pa je, da tudi naši distributerji niso solidni pri rokih dobav. Tako se nam je že pri prvi predstavi letos zgodilo, da napovedanega filma ni bilo, in smo ga morali nadomestiti z enim novejših slovenskih filmov, ki pa na žalost pri publiku ni bil ugodno sprejet.

Da ni obisk še večji, so še nekateri drugi vzroki. Precejšen problem je slabo ogrevanje dvorane na Ravnah. Dvorana namreč nima centralnega priključka kot vsa stanovanja in institucije na Ravnah, kar samo po sebi kaže odnos odgovornih vodilnih ljudi do tega kulturnega medija. Prav tako ima kino dvorana zastarele aparature, zlasti kar zadeva akustiko, pri čemer je produkcija mnogih filmov pod nivojem, da o glasbenih filmih ne govorimo.

Ne glede na vse to pa je presenetljivo, da interes še vedno raste. Filmski abonma je že drugo leto tudi v Dravogradu, pojavljajo pa se želje o abonmajih v kinematografih manjših krajev v občini Ravne. Vse to bo možno, če bo zagotovljeno minimalno število interesentov.

Filmski abonma nosi še vedno obelje abonmaja delavcev železarn, od koder je izšel, čeprav se sorazmerno vključujejo tudi drugi. Ekonomska cena 24 predstav v letu 1986 je 2880 din, kar je zelo malo. Železarna Ravna svojim delavcem regresira razliko od 1500 din, kolikor je treba vplačati pri vpisu. Vpis je še vedno odprt, čeprav to zaradi kapacitete dvorane dolgo ne bo več možno.

Ob koncu bi morda rekli še to, da takšna reafirmacija filmske kulture v kraju, kot so Ravne, pomeni premik od miselnosti, da gre za manjvredno kulturo, s katero se ukvarja zgolj manj izobraženi del občanov. Če to že ni nikjer zapisano, pa je taka miselnost prisotna in razvidna posredno iz obnašanja in reagiranja nekaterih, tudi kulturnih delavcev. Zanimivo je, da kljub populariziranju nismo uspeli pritegniti šolnikov, kaj šele, da bi se

ti vključili v akcijo; nenazadnje bi se vsaj v manjši meri morali ukvarjati tudi s filmsko vzgojo. V prid temu, da filma in njegovih pridobitev ne gre zapostavljati, govori tudi dejstvo, da je struktura abonmentov izobrazbeno nadpovprečno visoka. Morda bomo kdaj objavili točnejše podatke. Za sedaj pa lahko rečemo le, da je poprečne obiskovalcev višja šola, kar samo po sebi nekaj pove. Upamo, da se bomo v letu 1987 lahko pohvalili še s čim novim.

V nadaljevanju predstavljamo del programa za leto 1986 od začetka aprila naprej.

10. 4. 1986: IZGUBLJENI ARTHUR, ameriški, komedija

Režija: Svete Gordon, igrajo: Dudley Moore, Liza Minelli, John Gielgud in drugi.

4 Zlati globusi, 2 Oscarja za najboljšo stransko vlogo in najbolj originalno pesem.

24. 4. 1986: POD VULKANOM, ameriški, drama

Režija: John Huston, igrajo: Albert Finni, Jacquelin Bisset in drugi.

Cannes '84, München '84, Los Angeles '84.

8. 5. 1986: KAGEMUSHA, japonski, zgodovinski, spektakel

Režija in scenarij: Akira Kurosava, igrajo: Tatsuya Nakadai, Tsutomu Yamazaki, Kenchi Hagiwara in drugi.

Cannes '80, Zlata palma, Cezar in vrsta drugih nagrad na filmskih festivalih.

15. 5. 1986: GREYSTOKE — LEGENDA O TARZANU, angleški, avanturistični

Režija: Hugh Hudson, igrajo: Ralf Richardson, Jan Holm, J. Fox, Kristopher Lamber in drugi.

Benetke '84, FEST '85.

5. 6. 1986: CARMEN, španski, drama

Režija: Carlos Saura, igrajo: Antonio Gades, Laura Del Sol, Paco del Lucia.

19. 6. 1986: LETO MIRNEGA ŽIVLJENJA, poljsko-nemški, drama

Režija: Krzysztof Zanussi, igrajo: Maja Komorowska, Scott Wilson, Hanna Skarzanka.

Benetke '84, Zlati lev, Tokio '85, FEST '85.

3. 7. 1986: REKA, ameriški, drama

Režija: Mark Rydell, igrajo: Mel Gibson, Sissy Spacek, Scott Glen in drugi.

17. 7. 1986: ŽENA V RDEČEM, ameriški, komedija

Režija: Gene Wilder, igrajo: Gene Wilder, Gilde Radner, Charles Grodin.

14. 8. 1986: DNEVNIK, madžarski, drama

Režija: Marta Meszaros, igrajo: Czinkoozi Zsazsa, Jan Howicki, Ildigo Bamsagini in drugi.

Cannes '84, Grand Prix, Montreal '84, München '84, FEST '85.

21. 8. 1986: AMADEUS, ameriški, drama

Režija: Miloš Forman, igrajo: Tom Huls, Marcy Abraham.

Film in ustvarjalci filma so prejeli 8 Oscarjev '85, film leta.

4. 9. 1986: BRAZGOTINEC, ameriški, kriminalka

Režija: Brian De Palma, igrajo: Al Pacino, Robert Loggia, Mishelle Pfeiffer.

Nominacija za Zlati globus in Oscar '84.

25. 9. 1986: BLEDOLIKI JEZDEC, ameriški, western

Režija: Clint Eastwood, igrajo: Clint Eastwood, Carrie Snodgrass, Michael Norianty.

2. 10. 1986: POLJA SMRTI, ameriški, vojni

Režija: Roland Joffe, igrajo: Sam Waterson, dr. Haing S. Ngor, John Malkovic.

8 nagrad BAFFA, 3 Oscarji, Zlati globus.

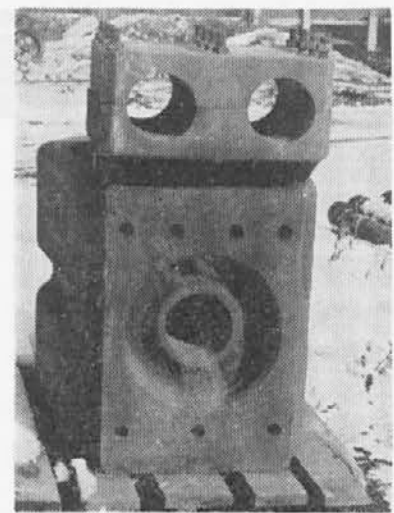
16. 10. 1986: YENTL, ameriški, glasbena komedija

Režija: Barbara Streisand, igrajo: Barbara Streisand, Nandy Patikin, Amy Irving.

6. 11. 1986: VOJAKOVA ZGODBA, ameriški, psihološka drama

Režija: Norman Jewison, igrajo: Howard E. Rolins, Adolph Ceasar, Art Evans, David Alan Grier.

Nominacija za Zlati globus, Oscar '85.

Samotar

20. 11. 1986: ZA REŠETKAMI, izraelski, psihološka drama

Režija: Uni Barbash, igrajo: Arnon Zadock, Muhamed Bakri, Assi Dajan.

Benetke '84, FEST '85, Tokio '85.

4. 12. 1986: SILKWOD, ameriški, psihološka drama

Režija: Nike Nichols, igrajo: Meryl Streep, Kurt Russell.

Nominacija za Zlati globus, Oscar.

25. 12. 1986: PARIS TEXAS, nemško-francoski, drama

Režija: Wim Wenders, igrajo: Harry Dean Stanton, Nastassja Kinski, Dean Stockwell, Aureore Clement in drugi.

FEST '85, Cannes '84, Zlata palma. -deja

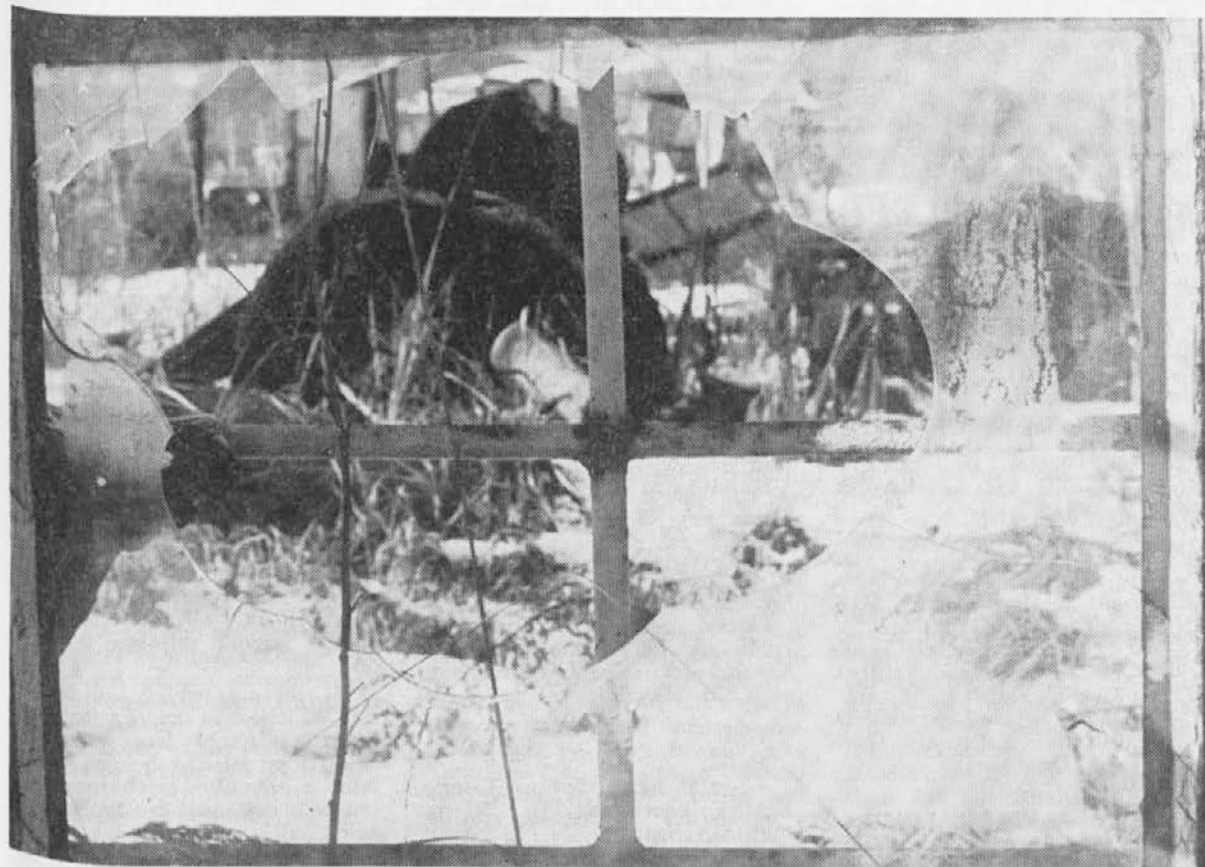
GOBARSKA DRUŽINA V PRIHODNJE

Koncem decembra, torej poročamo že malo pozno, ker smo že skoraj na začetku sezone, je gobarska družina »Samorastniki« z Ravna na občnem zboru ocenila svoje delo v preteklem letu. Splošna ocena je bila, da v letu 1985 ni bil storjen tisti premik, kot smo glede na večji zagon in ideje v prejšnjem letu pričakovali. O tem smo pred letom pisali tudi v Fužinarju in je program z morda preveč ambicioznimi idejami naletel na kar precejšen odmev. Sigurno pa je, da je delni vzrok tudi v izredno slabi gobarski letini, ki jo je povzročila suša. No, upamo, da bo, vsaj kar se tega tiče, letos bolje.

Gobarji smo se tako dogovorili, da je treba različne ideje o vsebini, predvsem pa obsegu delovanja družine spraviti v realne okvire. Predvsem moramo organizirati večji obseg izobraževanja; enotna želja članov pa je, da bi uvedli take oblike dejavnosti, v katere bi pritegnili maksimalno število članov: ob letnem tradicionalnem pikniku več improviziranih na različnih mestih in podobno.

Da bi delo družine pospešili, je dogovorjeno, da se mora upravni odbor sestajati vsaj enkrat mesečno ne glede na letni čas in s konkretizacijo idej ter z boljšim obveščanjem zagotoviti, da bo čim več želj uresničenih, družina pa okrepljena z novimi člani.

— deja

Za jasnejši pogled

Tudi delovne skupnosti so priredile sankaske tekme

Drugi glavni del sezone se bo začel aprila, ko bodo na sporedu spomladanski krosi, poulični teki in prvi otvoritveni mitingi na stezi.

Mitja Kadiš

ALPINIZEM

Koroški alpinisti so med 27. 12. 1985 in 4. 1. 1986 izvedli plezalni tabor v Meteori. Ta turistični kraj v srednji Grčiji je znan predvsem po čudovitih stolpih — peščenjakih. V 14. st. so na nekaterih stolpih menihi zgradili samostane, ki so naseljeni še danes. Stolpi so visoki od 50 do 250 metrov, smeri pa so vseh težavnostnih stopenj. Tabora se je udeležilo 11 alpinistov, ki so preplezali kar 63 pa sta ponovila Švicarski sir (VII—/VI—).

Brane Vezovnik in Urška Šaver sta preplezala Sanjski stebel, visok 250 m z oceno V+ ter še Vzhodni in Južni Raz (VI/V), ta dva vzpona sta ponovila še Bezjak in Radgonič. D. Vezovnik je s Štornikom zlezal smer Škorpiljon, Brane Vezovnik in Dani pa sta ponovila Švicarski sir (VII—/VI—).

Naše gore so tudi pozimi zelo zanimive. V steni Raduhe sta 22. 12. 1985 Štornik in Pori plezala Zagorčevo, Gradišnik in D. Vezovnik pa Kovačevo smer.

DELO KARATE KLUBA V LETU 1985

V lanskem letu je naš klub organiziral dva vpisa v začetniški tečaj, in sicer januarja in februarja. Starejša skupina šteje 30 članov, skupno so imeli 160 ur treningov; v začetniški skupini je 90 članov, ti pa so imeli skupno 114 ur treninga.

Sodelovali smo na osmih prvenstvih oz. turnirjih. Od tega smo sami organizirali dvoboj z ruškim klubom in tradicionalno odprto prvenstvo Koroške. Dosegli smo različne rezultate, od drugega do sedmega mesta. Dekleta so si v Kranju z doseženim drugim mestom zagotovila nastop na državnem prvenstvu.

Naša člana sta se julija udeležila mednarodne karate šole v Umagu.

Klubska problematika:

Vadbeni prostor na balkonu DTK je premajhen, hkrati pa nas motijo drugi, ki imajo treninge v veliki te-

lovadnici. V klubu je mnogo članov, manjka pa nam strokovnih delavcev. Potrebovali bi tudi prostor, kjer bi trener lahko imel dnevnik oz. stvari, ki so potrebne pri vodenju vsakega treninga.

Menimo, da smo v lanskem letu imeli premalo klubskih prvenstev in seminarjev.

Bogomir Plešnik

ALPSKO SMUČANJE

Letošnja sezona je za koroške smučarje in smučarke gotovo najuspešnejša v zadnjih nekaj letih. Zlasti v februarju je bila vrsta pomembnih tekmovalj, kjer so se smučarji iz klubov Surovine/Fužinarja, Črne in Mežice praviloma uvrščali med najboljše jugoslovanske alpince. Posebej državno mladinsko prvenstvo, ki je bilo od 31. 1. do 2. 2. na Kopah in na Ošvenu, je pokazalo, da se je spremenilo tudi razmerje moči med smučarskimi centri. Večino medalj so pobrali smučarji in smučarke iz severovzhodne regije: Katjuša Pušnik iz Črne 3 zlate (bila je najuspešnejša tekmovalka tega prvenstva), Tomaž Kostanjevec z Raven 2 pri mlajših mladincih, srebrno in bronasto, Čuješ, Žagar in Čebulj pa po eno pri starejših vrstnikih. Pohvale si zaslužijo tudi: Mežičana Vanja Napotnik in Aleš Pustoslemšek ter Ravenčan Borut Močilnik. Državno prvenstvo na Ošvenu in na Kopah je uspelo tudi organizacijsko, saj so se smučarski delavci Surovine/Fužinarja in Slovenj Gradca zares potrudili in kljub novozapadlemu snegu odlično pripravili proge.

Osrednja smučarska prireditve na Koroškem je bila tridnevna tradicionalna FIS turneja od 5. do 7. 2. v Mežici, na Kopah in Ošvenu. Čeprav letos na njem ni bilo zvencev imen, kot sta Petrovič in Križaj, so tekme v veleslalomu in slalomu lepo uspeli. Od naših reprezentantov so nastopili Benedik, Kuralt, Čižman in Strel, prevsem pa mlajši tekmovalci. Štartali so tudi smučarji iz drugih držav. V Mežici in na Kopah sta bila najboljša Avstrijca Mayer pred Stöhrmannom, pri Ošvenu pa Grega Benedik pred Tomažem Čižmanom. Med deseterico najboljših so se uspeli prebiti tudi koroški smučarji. V veleslalomu v Mežici je bil odličen 4. Pavli Čebulj, Aleš Pustoslemšek je bil 16., Dušan Žagar 18. Na Kopah je bil od Koroš-

cev znova najhitrejši Čebulj, 9., Čuješ 17., Žagar 21. V slalomu pri Ošvenu pa Čuješ 8., Žagar 9., Pustoslemšek 16., Kostanjevec 18. in Močilnik 25.

Od 13. do 16. 2. je bilo na olimpijskih progah na Jahorini državno člansko in mladinsko prvenstvo v alpskih disciplinah. Tekmovalcem in tekmovalkam iz koroških klubov bo sarajevsko prvenstvo ostalo gotovo v lepem spominu, kajti samo v članski konkurenci so osvojili 7 medalj: Katjuša Pušnik iz Črne srebrno v superveleslalomu in v kombinaciji, bron pa v slalomu; Dušan Žagar je bil 2. v smuku (lani 3.), bronasto odličje pa je prejel v kombinaciji; Matej Čuješ je presenetil s 3. mestom v slalomu, kjer je zmagal Križaj, srebrno medaljo pa je dobil v kombinaciji. Izkazali so se tudi Čebulj, ki je bil 5. v slalomu, 9. v veleslalomu in 14. v smuku, v mladinskih kategorijah pa so poleg Žagarja in Pušnikove medalje prejeli še Kostanjevec, Močilnik in Pustoslemšek.

Smučarskih tekmovalj v alpskih disciplinah je bilo v preteklem obdobju izjemno veliko, tako doma kot na tujem. Omenimo le nekaj najpomembnejših tekmovalj, kjer so uspešno nastopali tudi smučarji koroških klubov.

V ilijanskem Piancavallu je bila Pušnikova iz Črne v slalomu za svetovni pokal 22. Čebulj na drugem mednarodnem FIS veleslalomu na Sljemenu 8. 2. zelo dober 10. med tekmovalci svetovnega slovesa (Petrovič, Stenmark, Križaj).

Na Soriški planini je bil konec januarja v slalomu za pokal Komasa Čuješ 4., Žagar 7., Mežičan Pusloslemšek 13., Kostanjevec 14 in Ažnoh 15.

16. in 17. 2. je bilo tradicionalno tekmovalje mladih smučarjev za pokal Loke na Starem vrhu. Na tej prireditvi se zberejo perspektivni pionirji iz številnih evropskih držav. Ravenčan Branko Žagar si je prismočal srebrno medaljo v slalomu, prvega dne tekmovalja pa so se odlično uvrstili vsi trije koroški reprezentantje. B. Žagar je bil 5, Kunc 4. in Adamič 7, oba sta iz Črne.

Od 19. do 23. 2. je bilo v Avstrijskem Bad Kleinkirchheimu svetovno mladinsko prvenstvo v smučanju. Pušnikova je bila 6. v veleslalomu, Žagar pa 36. v smuku, 28. v veleslalomu in 14. v slalomu, v kombinaciji pa 8.

V Mežici so se pionirji 8. 2. pomerili za prvenstvo vzhodne regije. Med starejšimi je zmagal Adamič iz Črne pred Pepevnikom in Pangercem iz Surovine/Fužinarja. Med starejšimi pionirkami je bila najhitrejša v veleslalomu Ravenčanica Skrinjarjeva, 3. pa je bila Milerjeva iz Mežice.

SMUČARSKI TEKI

Tudi letos so se morali organizatorji množičnih smučarskih tekov »Po poteh štirinajste« v Kotljah spoprijeti s številnimi težavami, ki jih je povzročila muhasta zima. Kljub temu so 12. tradicionalni teki lepo uspeli. Dobro pripravljene proge so dajale vsem udeležencem — letos jih je bilo 340 — dokaj enakovredne pogoje. Najštevilnejša je bila udeležba na najtežji preizkušnji — 24 km, kjer je zmagal domačin Tomaž Robač, izjemno veliko pa je bilo tudi pripadnikov JLA, TO in delavcev UNZ.

Na Jezerskem je bilo konec januarja državno prvenstvo v smučarskih tekih za člane in članice. Nataša Lačen iz Črne, še mladinka, je dosegla enega največjih uspehov doslej. V teku na 10 km je bila med članicami 3., Simona Srebot iz Črne pa 7. V teku na 5 km je bila Lačnova nekoliko slabša, 8., Ana Slivnik, tudi iz Črne, pa 10.

Državno mladinsko prvenstvo v smučarskih tekih, ki je bilo 22. in 23. 2. v Črni, je prineslo velik uspeh tekmovalkam domačega kluba. Nataša Lačen, še mladinka, si je na 5 km pritekla svoj prvi naslov državne prvakinje. Tudi njeni klubski tovarišici sta se dobro odrezali: Ana Slivnik je bila 4., Simona Srebot pa 6. Iste tekačice so osvojile tudi naslov državnih prvakinj med mlajšimi mladinkami v teku štafet 3 × 5 km, medtem ko so si bronasto odličje med starejšimi mladinci pritekli Črnjani Škvorc, Pumpas in Slivnik.

SMUČARSKI SKOKI

Mladi Fužinarjevi smučarji — skakalci so se v preteklem mesecu udeležili številnih tekmovalj. V tekmovalju za pokal cockte v Moravčah je bil Ravenčan Andrej Zagernik med pionirji do 11 let 10. Med 82 tekmovalci sta 1. 2. v Ljubljani dosegla lep uspeh skakalca Fužinarja. V tekmovalju za pokal cockte je bil Zagernik 4., Krivograd pa 6. Drugi dan je bilo podobno tekmovalje v Kranju, kjer je bil Erlih Pečnik, 7. Kristijan Švab 11. in Jože Zagernik 12. Državno ekipno prvenstvo za starejše pionirje je bilo v Logatcu, ekipa Fužinarja je bila 8.

V Zagorju je bilo 15. 2. republiško tekmovalje za pokal cockte, kjer je bil Jože Zagernik 3., Švab 5 in Pečnik 10. Dan kasneje je bilo tekmovalje v Zbelovem za mlajše pionirje. Erlih Pečnik je bil 1., Jože Zagernik pa 2. Republiško tekmovalje za najmlajše je bilo 16. 2. v Titovem Velenju, kjer pa so merili daljav in sodniki žal skrojili tekmo po svoje. Krajši konec je potegnil predvsem tekmovalce Fužinarja Andrej Zagernik, ki so ga oškodovali za 1. mesto. Bil je 3. Aljoša Krivograd pa 7. Med 90 skakalci je zmagal domačin Iršič.

NAMIZNI TENIS

Igralci Fužinarja so uspešno startali v drugi del prvenstva medrepubliške lige, saj so doma po pričakovanju premagali zadnjeveršeno ljubljansko Ilirijo s 6 : 3. Za Ravenčane so zaigrali Jamšek, Bezjak, Sirovina in Janežič. 8. in 9. 3. se je ekipa doma

pomerila z ekipama Kvarnerja z Reke in iz Pulja.

Na Jesenicah je bilo 15. in 16. 2. 39. člansko republiško prvenstvo, na katerem je igravec Fužinarja Darko Jamšek, mladinski reprezentant Jugoslavije, dosegel svoj največji uspeh. Postal je novi članski prvak Slovenije. Jamšek je že nekajkrat doslej dokazal, da se razvija v vrhunskega igralca, odlično igra pa je pokazal prav na tem prvenstvu. Seveda mu je k naslovu malce pripomogel tudi ugoden žreb in pa usluga Murskosobočana Kuzme, ki je že v I. kolu izločil prvega nosilca Bojana Paviča iz ljubljanske Olimpije. Toda vse to ne zmanjšuje uspeha mladega Ravenčana, ki je po vrsti nadigral odlične igralce, kot so Kranjčan Jeraša, Mariborčan Kuntner, Sobočan Benkovič in Ljubljčan Gašič (v polfinalu). V finalu je večina strokovnjakov pričakovala zmago izkušenega Jožeta Urha iz Olimpije, ki pa je moral priznati premoč nadarjenega igralca z Raven. Jamšek je tako Fužinarju priboril prvi članski naslov republiškega prvaka.

Toda na tem prvenstvu so uspešno zaigrali tudi drugi igralci in igralko Fužinarja. Tanja Pandev je postala republiška prvakinja v dvojicah skupaj s Hrastničanko Andrejo Ojsteršek, 5. mesto pa je osvojila v igri posameznic. Dobre so tudi druge uvrstitve: Bezjak je bil 8., Sirovine 13. in Špegel 18.

KEGLJANJE

Dvakrat zapored so kegljavke Fužinarja ostale praznih rok v prvenstvu enotne republiške lige, proti Kamniku v gosteh in proti Triglavu iz Kranja doma. Sele v I. kolu drugega dela prvenstva so Ravenčanke presenetile z zmago nad ekipo STC Ljubljana na svojem kegljišču. Prav ta uspeh daje upe na obstanek v republiški ligi. Odločitev je gotovo padla v naslednjih treh nastopih, ko so se kegljavke Fužinarja pomerile v gosteh v Konstruktorem in Celjem I. ter doma z ekipo Celja II. Rezultati: Kamnik — Fužinar 2201 : 2156, Fužinar — Triglav 2388 : 2454, Fužinar — SCT Ljubljana 2448 : 2417. Z dobrimi nastopi so se pri Fužinarju odlikovale zlasti Prinčičeva, Gostenčnikova in Harnoldova.

Fužinarjevi kegljavci, ki so odlično začeli prvenstvo v II. republiški ligi — vzhod so doživeli v zadnjih kolic prvga dela dva nepričakovana poraza. Po neuspehu v Hrastniku je sledil še poraz v Preboldu. Ravenčani sicer še vodijo na lestvici, toda možnosti za uvrstitev v želeno I. republiško ligo so se zmanjšale. Rezultati: Rudnik Hrastnik — Fužinar 5242 : 5213, Tekstilna — Fužinar 5122 : 5101, Fužinar — Novo mesto 5197 : 5044 in Proletarec — Fužinar 5128 : 5156. V srečanjih proti Tekstilni in Novem mestu je bil najboljši Mlakar z 881 oz. 891 podrtimi keglji, proti Proletarcu pa Paradiž z 884 keglji.

Kegljavci Korotana s Prevalj se bodo le s težavo obdržali v II. republiški ligi, čeprav je sprva kazalo veliko bolje. V zadnjih treh tekmah do 22. 2. so le enkrat zmagali, doma proti Hrastničanom. Rezultati: Novo mesto — Korotan 5249 : 4994, Korotan — Rudnik Hrastnik 5139 : 5038 in Korotan — Hmezd 5106 : 5170. Najboljši pri Korotanu so bili Klemenc 874, Golob 887 in Sonjak 858 podrtih kegljev.

ODBOJKA

Nič kaj dobrega se ne obeta Fužinarjevim odbojkarjem, ki so v spomladanski del prvenstva II. zvezne li-

ge štartali izjemno slabo. Trije uvodni porazi s poprečnimi tekmeci so Ravenčane pripeljali v nezaviden položaj, čeprav se izpada iz lige ni bati. V prvem srečanju so doma nesrečno izgubili s Pionirjem iz Novega mesta s 3 : 2, nato v Zadru z zadnjouvrščeno ekipo 1 : 3, v tretjem kolu pa z novo doma s Pakracem iz Daruvara s 3 : 2. V naslednjih treh kolic so odigrali še srečanja v gosteh proti Metalcu v Sisku ter doma proti Ljubnju in Radničkemu iz Sl. Broda (tekma je 15. marca). Po odhodu Filipančiča iz vrst Fužinarja in Vidmajerja k vojakom bo po tej tekmi oblekel vojaško suknjo tudi Mlakar.

Zenska drugoligaška ekipa Fužinarja, ki jo vodi trener Brankovič, je bila na startu dvakrat poražena. Najprej doma s prvimi favoritinjami prvenstva ekipo Ferijalac/Hemija iz Modriče s 3 : 1, nato pa so dekleta

ostala brez točk še v Dubrovniku, kjer je bil rezultat isti. Že vnaprej pa so Ravenčanke odigrale srečanje 20. kola in v svoji dvorani premagale Split s 3 : 0. V naslednjih treh kolic so se igralko Fužinarja doma pomerile s Koprom in Novo Gorico ter v gosteh z Bledom.

PLAVANJE

Dvodnevno republiško prvenstvo za člane in mladince, ki je bilo 22. in 23. 2. na Ravnah, je prineslo precej uspeha prav plavalcem in plavalkam Fužinarja. Med 90 nastopajočimi iz 12 klubov so Ravenčani osvojili skupno kar 14 zlatih odličij. Daleč najuspešnejša je bila Darja Kop, ki je osvojila 5 zlatih, 3 srebrne in 1 bronasto medaljo.

Ivo Mlakar

Kršitve delovnih obveznosti

Skupna disciplinska komisija je v septembru in oktobru 1985 obravnavala naslednje kršilce delovnih obveznosti.

TOZD JEKLARNA

1. VILJANEC Dragoljub, pripravljalec za litje, samovoljno prenehal hoditi na delo, prenehanje delovnega razmerja v tozdu.

2. PEČOVNIK Jože, pripravljalec za litje, neopravičeno je izostal z dela 12 dni, prenehanje delovnega razmerja.

3. TOPALOVIC Ilija, pripravljalec za litje, neopravičeno je izostal z dela 1 dan, javni opomin.

4. MULALIĆ Safit, ponovčar, neopravičeno je izostal z dela 1 dan, javni opomin.

5. PEPSHI Ali, pripravljalec za litje, neopravičeno je izostal z dela 1 dan, javni opomin.

6. JANŠEK Avgust, pripravljalec za litje, samovoljno prenehal hoditi na delo, prenehanje delovnega razmerja v tozdu.

7. LUKIĆ Pero, livni žerjavovodja, neopravičeno je izostal z dela 1 dan, malomarno ravnal z žerjavom, javni opomin.

8. JELEN Janez, pomočnik topilca, malomarno opravljal delo, premestitev delavca z del pomočnik topilca na dela pripravljalec za litje za 2 meseca.

9. BOGAR Mirko, skladišni delavec, predčasno zapustil delo in poskušal odtujiti 4 kose kotnega železa. Prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za dobo 3 mesecev, suspenz je bil utemeljen.

10. MORI Radovan, pomočnik topilca, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 1 leto.

TOZD JEKLOLIVARNA

1. KLEMENC Viljem, rezalec, poskušal odtujiti 6 l temeljne barve, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za dobo 3 mesecev.

2. MLINŠEK Viktor, elektro varilec, predčasno zapustil delovno mesto prek ograje in jo poškodoval, javni opomin, materialna škoda 4.327,00, plačal.

3. DIZDAREVIĆ Husein, brusilec, samovoljno prenehal hoditi na delo, prenehanje delovnega razmerja v tozdu.

4. META Ramadam, brusilec, samovoljno prenehal hoditi na delo, prenehanje delovnega razmerja v tozdu.

5. DUGONJIĆ Rifet, elektrorezalec, neopravičeno je izostal z dela 2

dni, javni opomin, pavšalna odškodnina 4.074,00 din, plačal.

6. ČUJEŽ Maks, delovodja, neizvajanje tehnoloških predpisov, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 3 mesece, suspenz je utemeljen.

7. RISTIĆ Nikola — delovodja, neizvajanje tehnoloških predpisov, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 3 mesece, suspenz je utemeljen.

8. LAMPRET Franc — delovodja, poizkus goljufije pri razrezu lesa, javni opomin, suspenz je utemeljen.

9. KORINŠEK Evgen — modelar, sodeloval pri poskusu goljufije, javni opomin.

TOZD VALJARNA

1. JAŠAREVIĆ Sulejman, transportni delavec, neopravičeno izostal z dela 31 dni, prenehanje delovnega razmerja v tozdu.

2. DRETNIK Drago, ravnalec, neopravičeno izostal z dela 3 dni, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 8 mesecev.

3. GRUBER Peter, ravnalec, neopravičeno izostal z dela 1 dan, javni opomin.

4. KRIVOGRAD Franc, adjuster, neopravičeno izostal z dela 4 dni, prenehanje delovnega razmerja v tozdu.

5. MESARIĆ Darko, transportni delavec, neopravičeno izostal z dela 1 dan, javni opomin.

DO TSD v ustanavljanju

1. FIŠER Darko, ključavničar, neopravičeno izostal z dela 2 dni, petkrat zamudil na delo, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 3 mesece.

TOZD KOVAČNICA

1. KRICEJ Anton, rezalec, neopravičeno izostal z dela 2 dni, javni opomin.

2. MIROSAVLJEVIĆ Dušan, brusilec, neopravičeno izostal z dela 2 dni, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 3 mesece.

3. MELANŠEK Branko, krčilec, neopravičeno izostal z dela 1 dan, javni opomin.

4. SIJANHODŽIĆ Arif, čistilec polizdelkov, sodelavcu ukradel denarnico, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za dobo 6 mesecev, suspenz je utemeljen.

5. JAKOB Bernard, kladivovodja, neopravičeno izostal z dela 2 dni, javni opomin.

6. SEVER Ivan, čistilec polizdelkov, neopravičeno je izostal z dela 1 dan, javni opomin.

7. POLENIK Jože, čistilec izdelkov, zamudil na delo, javni opomin.

8. KELEMAN Zoltan, pomočnik čistilca, neopravičeno izostal z dela 2 dni, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 3 mesece.

TOZD ORODJARNA

1. MERKAČ Jože, brusilec specialist, poskušal odtujiti železne šipke, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 3 mesece, suspenz je utemeljen.

TOZD SID

1. POTOČNIK Slavko, ključavničar, stregel se je s sodelavcem, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 6 mesecev.

2. RING Anton, ostružkar, neopravičeno izostal z dela 1 dan, javni opomin.

3. ČERPNIJAK Rudi, rezkalec, zapustil delo, kar je imelo za posledico poškodbo izdelka; prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 6 mesecev, suspenz je utemeljen.

TOZD INDUSTRIJSKI NOŽI

1. MESARIĆ Ivan, kalilec, predčasno zapustil delovno mesto, javni opomin.

TOZD PNEVMATIČNI STROJI

1. MLAKAR Marjan, strugar, neopravičeno izostal z dela 1 dan, javni opomin.

2. MOČILNIK Milan, strugar, delal mimo tehnološkega predpisa, javni opomin.

3. TURICNIK Anton, strugar, pri struženju naredil izmeček, javni opomin.

4. PLAZL Marjana, brusilka, neopravičeno izostala z dela 11 dni, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 1 leto.

5. ČEVNIK Roman, brusilec, zaradi malomarnosti naredil izmet, javni opomin.

6. MAGDIĆ Jože, brusilec, odtujil iz tozda plamafleks cevi, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 3 mesece, suspenz je utemeljen.

TOZD VZMETARNA

1. KUZMA Jože, pomočnik prebijalca vzmetnih listov, neopravičeno izostal z dela 1 dan, javni opomin, pavšalna odškodnina 1.821,80 din, sodna izterjava.

2. BELINA Jože, oblikovalec vzmetnih listov, odklonil delo, zamudil na delo, javni opomin.

3. BRICMAN Peter, monter vzmeti, neopravičeno izostal z dela 1 dan, predčasno zapustil delo, javni opomin.

4. NABERNIK Boris, brusilec, neopravičeno izostal z dela 2 dni, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 3 mesece.

5. FAJMUT Franc, nalagalec napustne peči, razbil steklo žerjava, prišel vinjen na delo in grozil delavcu VNS, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 3 mesece, suspenz je utemeljen.

TOZD TRO

1. ŠTAMPAH Maksimiljan, ključavničar, zamudil na delo večkrat, javni opomin.

TOZD SGV

1. MERKAČ Ivan, ključavničar, poskušal odtujiti železne šipke, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 3 mesece, suspenz je utemeljen.

